

2021 оны 08 дугаар сарын 10
№30 /1180/

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠶ᠋ᠢᠬᠡ ᠬᠤᠷᠤᠯ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠶ᠋ᠢᠬᠡ ᠬᠤᠷᠤᠯ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ
ᠶ᠋ᠢᠬᠡ ᠬᠤᠷᠤᠯ ᠠᠯᠪᠠᠨ
ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

256.	Зохиогчийн эрхийн тухай /Шинэчилсэн найруулга/	1983
257.	Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай	2069
258.	Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	2070
259.	Оюуны өмчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	2072

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

260.	Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөө батлах тухай	Дугаар 56	2075
------	---	-----------	------

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2021 оны 05 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗОХИОГЧИЙН ЭРХИЙН ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээлтэй холбоотой үүсэх зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийг хэрэгжүүлэх, хамгаалах, соёл, урлагийн бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжих, хөгжүүлэх зорилгоор бүтээлийг ашиглах эрх зүйн үндсийг тогтоохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхийн хууль тогтоомж

2.1.Зохиогчийн эрхийн хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Иргэний хууль², Оюуны өмчийн тухай хууль³, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хууль нь шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээлтэй холбоотой үүсэх зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх, хамгаалах болон бүтээл, хамаарах эрхийн объектыг ашиглах эрх зүйн үндсийг тогтоохтой холбогдсон харилцааг зохицуулна.

3.2.Ардын урлагийн бүтээлийг хамгаалах харилцааг энэ хуулиар зохицуулахгүй бөгөөд холбогдох хуулиар зохицуулна.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Иргэний хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Оюуны өмчийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2020 оны 26 дугаарт нийтлэгдсэн.

4.1.1.“зохиогч” гэж өөрийн оюуны бүтээлч үйл ажиллагаагаар шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээл туурвисан хувь хүнийг;

4.1.2.“зохиогчийн эрх эзэмшигч” гэж зохиогч, энэ хуульд заасны дагуу шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээлийг ашиглах онцгой эрхийг эдлэх бусад хувь хүн, хуулийн этгээд, эсхүл тэдгээрээс эрх шилжүүлэн авсан хувь хүн, хуулийн этгээдийг;

4.1.3.“бүтээл” гэж шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн салбар дахь зохиогчийн оюуны бүтээлч үйл ажиллагааны бодит үр дүнг;

4.1.4.“үүсмэл бүтээл” гэж өмнө нь туурвисан бүтээлд тулгуурлаж өөрчлөн найруулах, орчуулах, хөрвүүлэх, хураангуйлах, эмхэтгэх болон бусад хэлбэрээр өөрчлөх бүтээлч үйл ажиллагааны үр дүнд шинээр бий болгосон бүтээлийг;

4.1.5.“хавсарга урлагийн бүтээл” гэж гар урлал болон үйлдвэрлэлийн аргаар бүтээгдсэн ахуйн хэрэглээний бүтээгдэхүүний уран сайхны илэрхийллийг;

4.1.6.“мэдээллийн сан” гэж компьютерын программаас бусад бүтээл болон мэдээллийг хуульд заасны дагуу цахим, эсхүл бусад сүлжээний орчинд бие даан нэвтрэх боломжтой байдлаар, бүтээлчээр туурвисан системчлэгдсэн эмхэтгэлийг;

4.1.7.“компьютерын программ” гэж компьютер болон бусад тооцоолон бодох төхөөрөмж ашиглан тодорхой үр дүн гаргах, үүрэг гүйцэтгүүлэхээр байршуулж, системчлэн зохион байгуулсан зааварчилгааны бүрэлдэхүүн байгууламж бүхий программын хэлээр бичигдсэн кодыг;

4.1.8.“хамаарах эрх” гэж тоглогч уран бүтээлч, фонограмм бүтээгч, өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын энэ хуульд заасан эрхийг;

4.1.9.“хамаарах эрх эзэмшигч” гэж энэ хуульд заасны дагуу хамаарах эрх эдлэх хувь хүн, хуулийн этгээд, эсхүл тэдгээрээс хамаарах эрхийг шилжүүлэн авсан хувь хүн, хуулийн этгээдийг;

4.1.10.“тоглогч уран бүтээлч” гэж утга зохиолын, урлагийн, ардын урлагийн бүтээлийг дуулах, хөгжимдөх, жүжиглэх, бүжиглэх, унших зэргээр гүйцэтгэн тоглодог дуучин, хөгжимчин, жүжигчин, бүжигчин, уран уншигч зэрэг бусад хувь хүнийг;

4.1.11.“фонограмм бүтээгч” гэж тоглолтын болон бусад дуу авиа бүхий, эсхүл тэдгээрийн илэрхийллийн анхны бичлэгийг санаачлан хийсэн, уг бичлэгийн тухайд эрх эдэлж, үүрэг хүлээх хувь хүн, хуулийн этгээдийг;

4.1.12.“дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн продюсер” гэж дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийг туурвих үйл ажиллагааг санаачлан зохион байгуулсан, уг бүтээлтэй холбоотой эрх эдэлж, үүрэг хүлээх хувь хүн, хуулийн этгээдийг;

4.1.13.“өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага” гэж энэ хуулийн 4.1.17-д заасан өргөн нэвтрүүлгийн үйлчилгээ эрхлэх этгээдийг;

4.1.14.“хамаарах эрхийн объект” гэж бүтээлийг шууд тоглосон тоглолт, түүний бичлэг, фонограмм болон дамжуулж байгаа өргөн нэвтрүүлгийг;

4.1.15.“фонограмм” гэж кино урлагийн, эсхүл бусад дуу авиа бүхий дүрст бүтээлд оруулсан дуу авиа бүхий бичлэгээс бусад тоглолтын болон бусад дуу авиа, эсхүл тэдгээрийн илэрхийллийн бичлэгийг;

4.1.16.“дуу авиа бүхий дүрст бүтээл” гэж дуу авиа дагалдсан эсэхээс үл хамааран хоорондоо холбоотой цуврал дүрсийг хөдөлгөөнт хэлбэрт оруулан үзэх боломжтой болон дуу авиа дагалдсан бол сонсох боломжтой аргаар туурвисан бүтээлийг;

4.1.17.“өргөн нэвтрүүлэг” гэж бүтээл, тоглолт, эсхүл фонограммыг утасгүй сүлжээгээр болон хиймэл дагуулаар олон нийтэд дамжуулахыг, мөн өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага өөрөө, эсхүл түүний зөвшөөрөлтэйгөөр шифр тайлах боломжийг олгож шифрлэсэн дохиог дамжуулахыг;

4.1.18.“олон суваг дамжуулах үйлчилгээ эрхлэгч” гэж утастай, утасгүй болон харилцаа холбооны бусад сүлжээгээр өргөн нэвтрүүлгийг тодорхой хүрээнд хүлээн авах боломжтойгоор байршуулах, нэгэн зэрэг дамжуулах үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээдийг;

4.1.19.“хуулбарлах” гэж бүтээл, тоглолтын бичлэг, фонограмм, өргөн нэвтрүүлгийг нэг, түүнээс дээш тоогоор шууд болон шууд бусаар, аливаа арга, хэлбэрээр хувилан олшруулахыг, түр болон байнгын байдлаар цахим хэлбэрт хадгалахыг;

4.1.20.“нийтлэх” гэж бүтээл, фонограммын биет хуулбарыг холбогдох эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлтэйгөөр нийтийн

хэрэгцээг хангахуйц хэмжээгээр хувилан олшруулж худалдаалах, түрээслүүлэх, нийтэд зээлдүүлэх, эсхүл бусад хэлбэрээр өмчлөх, эзэмших эрхийг шилжүүлэх замаар нийтэд ашиглах боломж олгохыг;

4.1.21.“нийтэд түгээх” гэж бүтээлийн эх хувь, эсхүл түүний хуулбар, тоглолтын бичлэг, эсхүл фонограммын биет хуулбарыг худалдаалах, эсхүл бусад хэлбэрээр тэдгээрийн өмчлөх эрхийг шилжүүлэх болон дээрх зорилгоор импортлох зэргээр нийтэд ашиглах боломж олгохыг;

4.1.22.“түрээслүүлэх” гэж бүтээлийн эх хувь, эсхүл түүний хуулбар, тоглолтын бичлэг, эсхүл фонограммын биет хуулбарын ашиглах эрхийг тодорхой хугацаагаар ашиг олох зорилгоор бусдад шилжүүлэхийг;

4.1.23.“нийтэд тоглох” гэж гэр бүл, ойрын танилын ердийн хүрээнээс гадуур олон нийт цугласан газар дуу авиа бүхий дүрст бүтээлээс бусад бүтээлийг шууд, эсхүл аливаа тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл ашиглан нийтэд зориулан жүжиглэх, дуулах, хөгжимдөх, унших, бүжиглэх зэргээр тоглож үзүүлэх, дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн хувьд дүрсийг үзүүлж дуу авиаг сонсох боломжоор хангах, фонограммын хувьд дуу авианы бичлэгийг сонсох боломжоор хангахыг;

4.1.24.“нийтэд дэлгэж үзүүлэх” гэж бүтээлийн эх хувь, эсхүл түүний хуулбарыг шууд буюу телевиз, үзэсгэлэн, дуудлага худалдаа, дэлгэц, эсхүл эдгээртэй ижил төстэй хэлбэрээр нийтэд зориулан үзэх боломжтой байдлаар танилцуулахыг;

4.1.25.“нийтийн хүртээл болгох” гэж бүтээлийг нийтэд тоглох, нийтэд дамжуулах, нийтлэх болон бусад хэлбэрээр нийтэд ашиглах боломж олгохыг;

4.1.26.“нийтэд дамжуулах” гэж бүтээл, хамаарах эрхийн объектыг утастай, эсхүл утасгүй сүлжээгээр аливаа хэлбэрээр, хэрэглэгчийн өөрийн сонгосон цаг, газраас хүртэх боломжтой байдлаар нийтэд хүргэхийг;

4.1.27.“нэгэн зэрэг дамжуулах” гэж утастай, утасгүй болон харилцаа холбооны бусад сүлжээгээр аль нэг өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын анхлан дамжуулсан өргөн нэвтрүүлгийг бусад этгээд аливаа өөрчлөлтгүйгээр нэгэн зэрэг, бүрэн эхээр нь нийтэд дамжуулахыг;

4.1.28.“технологийн хамгаалалтын арга хэмжээ” гэж цахим орчинд бүтээл, хамаарах эрхийн объектыг зохиогч, зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх, хяналт тавих, хамгаалах зорилгоор нэвтрэх,

хуулбарлах, дамжуулах, нийтэд түгээх боломжийг хязгаарласан, кодолсон, шифрлэлт ашигласан зэрэг хамгаалалтын арга хэмжээг;

4.1.29.“эрхийн удирдлагын мэдээлэл” гэж бүтээл, тоглолт, фонограмм, зохиогч, эрх эзэмшигчийн болон бүтээл, тоглолт, фонограммыг ашиглах нөхцөл, журмын мэдээллийг агуулсан тоо, дүрст тэмдэглэл, кодон мэдээллийг;

4.1.30.“хамтын удирдлагын байгууллага” гэж Оюуны өмчийн тухай хуулийн 3.1.3-т заасан хуулийн этгээдийг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ЗОХИОГЧИЙН ЭРХЭЭР ХАМГААЛАХ БҮТЭЭЛ, ЗОХИОГЧ, ЗОХИОГЧИЙН ЭРХ ЭЗЭМШИГЧ

5 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхийн бүтээл

5.1.Агуулга, зориулалт, үнэ цэнэ, ач холбогдол, илэрхийллийн аргаасаа үл хамааран зохиогчийн оюуны бүтээлч үйл ажиллагааны үр дүнд бий болсон шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээлийг зохиогчийн эрхийн бүтээлд тооцно.

5.2.Зохиогчийн эрхийн бүтээлийг нийтийн хүртээл болсон эсэхээс үл хамааран бодит хэлбэрээр туурвисан байна.

6 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхээр хамгаалах бүтээл

6.1.Дараах бүтээлийг зохиогчийн эрхээр хамгаална:

6.1.1.шинжлэх ухаан, утга зохиолын аман болон бичмэл бүх төрлийн бүтээл;

6.1.2.хөгжмийн урлагийн үгтэй болон үггүй бүх төрлийн бүтээл;

6.1.3.дүрслэх урлаг, уран баримал, график урлагийн бүх төрлийн бүтээл, эдгээрийн зураг төсөл;

6.1.4.уран барилга, цэцэрлэгт хүрээлэн, ногоон байгууламж, цогцолбор болон архитектурын бусад бүтээл;

6.1.5.чимэглэх болон хавсарга урлаг, тайз чимэглэлийн бүх төрлийн бүтээл, эдгээрийн зураг төсөл;

6.1.6.жүжиг, бүжиг, уран нугаралт, пантомим зэрэг тайзны урлагийн бүх төрлийн бүтээл;

6.1.7.гэрэл зургийн болон түүнтэй төсөөтэй аргаар туурвисан бүх төрлийн бүтээл;

6.1.8.кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээл;

6.1.9.газрын зураг, атлас болон архитектурын зураг төсөл, хар зураг, бүдүүвч, диаграмм, гурван хэмжээст илэрхийлэл зэрэг шинжлэх ухаан, техникийн шинжтэй тайлбар зураг;

6.1.10.компьютерын программ;

6.1.11.үүсмэл бүтээл;

6.1.12.мэдээллийн сан;

6.1.13.материалыг нь сонгон түүвэрлэх, байршуулах зэргээр бүтээлч үйл ажиллагааны үр дүнд бий болсон, өөрийн бүтэц агуулгаараа бүтээлд тооцогдох тайлбар толь, лавлах, зохиолын цоморлог, түүвэр зохиол болон эмхэтгэл.

6.2.Энэ хуулийн 6.1.11, 6.1.12, 6.1.13-т заасан бүтээлийн зохиогч нь эх бүтээлийн зохиогчийн эрхийг зөрчихгүй байх үүрэгтэй.

7 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхээр үл хамгаалах зүйл

7.1.Дараах зүйлийг зохиогчийн эрхээр хамгаалахгүй:

7.1.1.хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний акт, эрх зүйн бусад акт;

7.1.2.төрийн захиргааны байгууллага, хуулийн этгээдийн шийдвэр, албан бичиг;

7.1.3.шүүхийн шийдвэр, магадлал, тогтоол, шүүгчийн захирамж, шүүх хуралдаан дээр хэлсэн үг;

7.1.4.энэ хуулийн 7.1.1, 7.1.2, 7.1.3-т заасан баримт бичгийн албан орчуулга;

7.1.5.төрийн бэлгэ тэмдэг, сүлд, туг, далбаа, төрийн шагнал, цолны тэмдэг, одон, медаль болон мөнгөн тэмдэгт, төлбөрийн бусад хэрэгсэл;

7.1.6.үйл явдал, түүний үр дагавар болон тоо баримт бүхий сонордуулгын шинжтэй аливаа мэдээ, мэдээлэл;

7.1.7.аливаа санаа, үйл ажиллагааны арга, үйл ажиллагаа, шинжлэх ухааны нээлт, онол, хийсвэр зүйл, математикийн үзэл баримтлал.

8 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрх эдлэх этгээд

8.1.Зохиогчийн эрхийг дараах этгээд эдэлнэ:

8.1.1.бүтээл нь нийтлэгдсэн эсэхээс үл хамаарч бүтээл туурвисан Монгол Улсын иргэн, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байнга оршин суугаа гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн;

8.1.2.Монгол Улсад бүтээлээ анх удаа нийтэлсэн болон бүтээлээ өөр улсад анх нийтэлсэн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор Монгол Улсад нийтэлсэн гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн;

8.1.3.зохиогчийн эрхийн талаар Монгол Улсын олон улсын гэрээний гишүүн улсын зохиогч, эрх эзэмшигч;

8.1.4.Монгол Улсад байнга оршин суудаг, эсхүл Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт ерөнхий захиргаа нь байрладаг дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн продюсер;

8.1.5.Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр уран барилга, цэцэрлэгт хүрээлэн, ногоон байгууламж, цогцолбор болон архитектурын бусад бүтээлийг байнга байршуулсан зохиогч;

8.1.6.зохиогчийн эрхийн хууль тогтоомжийн дагуу зохиогчийн эрхийн бүтээл ашиглах онцгой эрхийг эзэмшиж байгаа хувь хүн, хуулийн этгээд.

8.2.Зохиомол нэрээр болон нэргүйгээр хэвлэгдсэн бүтээлийн хувьд зохиогчийн эрхийг бүтээл туурвисан этгээд эдэлнэ.

9 дүгээр зүйл.Хамтарсан зохиогч

9.1.Нэг зорилготойгоор оюуны бүтээлч үйл ажиллагааны үр дүнд нэгдмэл бүтээл хамтран туурвисан хоёр, эсхүл түүнээс дээш этгээдийг хамтарсан зохиогчид гэнэ.

9.2.Хамтын бүтээлийн зохиогчийн эрхийг зохиогчид хамтран эдлэх бөгөөд гэрээнд заасан бол хамтын бүтээлийг бүрдүүлэх хэсэг тус бүрийг ашиглах онцгой эрхийг тухайн хувь зохиогч эдэлнэ.

9.3.Толь бичиг, сэтгүүл, шинжлэх ухааны цуврал сэтгүүл, сонин, лавлах зэрэг хамтын бүтээлийн зохиогчийн эрхийн бүтээл ашиглах онцгой эрхийг гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол түүнийг удирдан зохион байгуулсан хувь хүн, хуулийн этгээд эдэлнэ.

9.4.Хууль, эсхүл гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол хамтын бүтээлийг ашиглах онцгой эрхийг хэрэгжүүлэх, шилжүүлэхэд бусад хамтран зохиогчдоос зөвшөөрөл авах бөгөөд зөвшөөрөл олгохоос үндэслэлгүйгээр татгалзахгүй.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ЗОХИОГЧИЙН ЭРХ, ТҮҮНИЙ ХУГАЦАА

10 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрх үүсэх, таних тэмдэг хэрэглэх

10.1.Шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээлийн зохиогчийн эрх нь тухайн бүтээлийг бодитойгоор туурвиж, бодит хэлбэрт орсон үеэс үүснэ.

10.2.Зохиогч болохыг нотлох баримтгүй тохиолдолд эх бүтээл болон бүтээлийн хувь дээр бичигдсэн нэрийг зохиогч гэж тооцно.

10.3.Бүтээл ашиглах онцгой эрх эзэмшигч нь эрхээ нийтэд таниулах зорилгоор зохиогчийн эрх хамгаалагдсаныг илэрхийлэх таних тэмдэг хэрэглэх эрхтэй.

10.4.Энэ хуулийн 10.3-т заасан таних тэмдгийг дараах байдлаар илэрхийлж болно:

10.4.1.дугуй хүрээ бүхий латин “С” үсэг буюу ©;

10.4.2.бүтээл ашиглах онцгой эрх эзэмшигчийн нэр;

10.4.3.бүтээлийг анх нийтэлсэн огноо.

11 дүгээр зүйл.Зохиогчийн эдлэх эрх

11.1.Зохиогч бүтээлийнхээ хувьд амины эрх болон эд хөрөнгийн онцгой эрх эдэлнэ.

12 дугаар зүйл.Зохиогчийн амины эрх

12.1.Зохиогч бүтээлийнхээ хувьд дараах амины эрх эдэлнэ:

12.1.1.бүтээлээ өөрийн болон зохиомол, нууц нэрээр, эсхүл нэргүйгээр нийтлэх;

12.1.2.зохиомол, нууц нэрийг зохиогчийн зөвшөөрөлгүйгээр өөрчлөх, задруулахыг хориглох;

12.1.3.бүтээлийг нийтийн хүртээл болгох, ашиглах тухай бүрд нэрээ дурдуулах;

12.1.4.бүтээл болон бүтээлийн нэрийг зохиогчийн зөвшөөрөлгүйгээр, эсхүл нэр хүндэд нь хохирол учруулахуйц байдлаар аливаа арга, хэлбэрээр хувиргах, өөрчлөх, гажуудуулахыг хориглох.

13 дугаар зүйл.Зохиогчийн эд хөрөнгийн онцгой эрх

13.1.Зохиогч нь өөрийн бүтээлийг бүхий л арга, хэлбэрээр ашиглах эд хөрөнгийн онцгой эрх /цаашид “бүтээл ашиглах онцгой эрх” гэх/ эдэлнэ.

13.2.Зохиогчийн бүтээл ашиглах онцгой эрхэд дараах эрхийг хамааруулна:

13.2.1.хуулбарлах;

13.2.2.нийтэд түгээх;

13.2.3.нийтэд дамжуулах;

13.2.4.нийтэд тоглох;

13.2.5.нийтэд дэлгэж үзүүлэх;

13.2.6.түрээслүүлэх;

13.2.7.үүсмэл бүтээл болгон өөрчлөх.

13.3.Энэ хуулийн 13.2-т заасан онцгой эрхийг зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр бусад этгээд хэрэгжүүлэхийг хориглоно.

14 дүгээр зүйл.Зохиогчийн эрхийн хамгаалалтын хугацаа

14.1.Тодорхой бүтээлийн хувьд эдлэх зохиогчийн эрхийг хамгаалах хугацааг уг бүтээлийг туурвисан, эсхүл нийтэлсэн өдрөөс эхлэн тооцно.

14.2.Зохиогчийн амины эрхийг хугацаа хязгаарлахгүй хамгаална.

14.3.Зохиогчийн бүтээл ашиглах онцгой эрх нь зохиогчийн насан туршид болон нас барснаас хойш 50 дахь жилийн 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

14.4.Хавсарга урлагийн бүтээл ашиглах онцгой эрх нь уг бүтээлийг туурвиснаас хойш 25 дахь жилийн 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

14.5.Зохиогч бүтээлээ зохиомол, нууц нэрээр, эсхүл нэргүйгээр нийтэлсэн тохиолдолд бүтээл ашиглах онцгой эрх нь бүтээлийг анх нийтэлснээс хойш 50 дахь жилийн 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

14.6.Энэ хуулийн 14.5-д заасан бүтээлийн зохиогч нь өөрийгөө ил болгосон, эсхүл бүтээлийн зохиогч нь тодорхой болсон тохиолдолд зохиогчийн эрхийн хамгаалалтын хугацааг энэ хуулийн 14.3-т зааснаар тооцно.

14.7.Хамтын бүтээл ашиглах онцгой эрх нь зохиогчдын насан туршид болон сүүлчийн зохиогч нас барснаас хойш 50 дахь жилийн 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

14.8.Албан үүргийн дагуу бүтээл туурвих, эсхүл бүтээл ашиглах онцгой эрхийг гэрээгээр хуулийн этгээдэд шилжүүлэх тохиолдолд бүтээл ашиглах онцгой эрх нь бүтээлийг анх нийтэлснээс хойш 50 дахь жилийн 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд хүчин төгөлдөр байна. Хэрэв бүтээлийг туурвиснаас хойш 30 жилийн хугацаанд нийтлээгүй бол бүтээл ашиглах онцгой эрх нь бүтээл туурвиснаас хойш 50 дахь жилийн 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

15 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхийг өвлөх

15.1.Зохиогчийн бүтээл ашиглах онцгой эрхийг Иргэний хуульд заасан журмын дагуу өв залгамжилна.

15.2.Хамтын бүтээл туурвисан зохиогчдын бүтээл ашиглах онцгой эрхийн өв залгамжлал сүүлчийн зохиогч нас барсан өдрөөс эхлэн үүснэ.

15.3.Өв залгамжлагчийн бүтээл ашиглах онцгой эрхийн хугацаа зохиогч нас барсны дараа жилийн 1 дүгээр сарын 1-нээс эхлэн 50 жилийн хугацаанд үйлчилнэ.

15.4.Зохиогчийн амины эрх өвлөгдөхгүй.

15.5.Зохиогчийн бүтээл ашиглах онцгой эрхийн өв залгамжлагч буюу эрх залгамжлагч тухайн зохиогчийн бүтээлийг гуйвуулах, гажуудуулах байдлаар өөрчлөх, зохиогчийн нэр төрд хохирол учруулахуйц байдлаар ашиглахыг эсэргүүцэх эрхтэй.

15.6.Өв залгамжлагч нь тодорхойгүй, эсхүл өвлөгч нь өв залгамжлалаас татгалзсан тохиолдолд бүтээл ашиглах онцгой эрхийг оюуны өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага эзэмшинэ.

16 дугаар зүйл.Бүтээл ашиглах онцгой эрхийг шилжүүлэх

16.1.Энэ хуулийн 13.2-т заасан эрхийг хуульд заасан болон бичгээр хийсэн гэрээний үндсэн дээр бусдад шилжүүлнэ.

16.2.Энэ хуулийн 15.6-д заасан бүтээлийг ашиглах зөвшөөрөл олгох эрхийг төрийн болон орон нутгийн өмчийн холбогдох байгууллагын хүсэлтээр тухайн байгууллагад шилжүүлж болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЗАРИМ БҮТЭЭЛИЙН ЗОХИОГЧИЙН ЭРХИЙН ОНЦЛОГ

17 дугаар зүйл.Үүсмэл бүтээлийн зохиогчийн эрх

17.1.Үүсмэл бүтээлийн зохиогч нь эх бүтээлийн зохиогчоос бичгээр авсан зөвшөөрлийн үндсэн дээр үүсмэл бүтээл туурвих эрхтэй.

17.2.Хууль, эсхүл гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол үүсмэл бүтээлийн зохиогчийн эрх нь эх бүтээлд тулгуурлан өөр зохиогч өөр үүсмэл бүтээл туурвихад саад болохгүй.

17.3.Үүсмэл бүтээл туурвисан зохиогч нь эх бүтээлийн зохиогчийн эрхийг зөрчөөгүй тохиолдолд үүсмэл бүтээлдээ зохиогчийн эрх эдэлнэ.

17.4.Ардын урлагийн бүтээлд тулгуурлан туурвисан үүсмэл бүтээлийн зохиогчийн эрхийг үүсмэл бүтээл туурвисан зохиогч эдэлнэ.

18 дугаар зүйл.Түүвэр зохиол, бусад эмхэтгэл бүтээлийн зохиогчийн эрх

18.1.Энэ хуулийн 6.1.13-т заасан бүтээлийн эмхэтгэгч нь эмхэтгэл болон түүвэр зохиолд орсон эх бүтээл бүрийн зохиогчоос бичгээр авсан зөвшөөрлийн үндсэн дээр түүвэр зохиол, бусад эмхэтгэлийг туурвих эрхтэй.

18.2.Хууль, эсхүл гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол түүвэр зохиол, эмхэтгэлд орсон эх бүтээлийн зохиогч нь тухайн эмхэтгэлээс үл хамааран өөрийн бүтээлээ чөлөөтэй ашиглах эрхтэй.

18.3.Түүвэр зохиол, бусад эмхэтгэл бүтээлийн зохиогч нь эх бүтээлийн зохиогчийн эрхийг зөрчөөгүй тохиолдолд эмхэтгэлд зохиогчийн эрх эдэлнэ.

19 дүгээр зүйл. Албан үүргийн дагуу туурвисан бүтээлийн зохиогчийн эрх

19.1. Албан үүргийн дагуу бүтээл туурвисан зохиогч бүтээлийнхээ хувьд амины эрх эдэлнэ.

19.2. Албан үүргийн дагуу туурвисан бүтээл ашиглах онцгой эрхийг эдлэх этгээдийг талууд гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол ажил олгогч эдэлнэ.

19.3. Албан үүргийн дагуу туурвисан болохыг ажилтны ажлын байрны тодорхойлолт, эсхүл ажилтан, ажил олгогч нарын хооронд байгуулсан гэрээгээр тодорхойлно.

19.4. Ажлын байрны тодорхойлолт, гэрээгээр тодорхойлсон чиг үүрэгт хамаарахгүй, эсхүл тусгагдаагүй тохиолдолд бүтээл ашиглах онцгой эрхийг ажилтан эдэлнэ.

19.5. Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 19.2-т заасны дагуу ажил олгогч өөрийн үндсэн үйл ажиллагаанаас гадна ашиг олох зорилгоор бүтээлийг бусдад ашиглуулсан бол ажилтан бүтээл ашигласны төлбөрөөс хүртэх эрхтэй.

20 дугаар зүйл. Захиалгаар бүтээл туурвих

20.1. Захиалгаар бүтээл туурвисан зохиогч бүтээлийнхээ хувьд амины эрх эдэлнэ.

20.2. Захиалгаар бүтээл туурвих зохиогч захиалагчтай хийсэн гэрээний дагуу бүтээл туурвиж захиалагчид хүлээлгэн өгөх, захиалагч гэрээнд заасан нөхцөлийн дагуу зохиогчид төлбөр төлөх үүрэгтэй.

20.3. Захиалгаар туурвисан бүтээл ашиглах онцгой эрхийг энэ хуулийн 20.2-т заасан гэрээнд захиалагч эдлэхээр заагаагүй бол бүтээл ашиглах онцгой эрхийг зохиогч эдэлнэ.

21 дүгээр зүйл. Кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн зохиогчийн эрх

21.1. Кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн зохиолын зохиогч, найруулагч, хөгжмийн зохиолч, зураглаач, зураач, хувцасны загвар зохион бүтээгч болон уг бүтээлийг туурвихад оролцсон бусад зохиогч нь өөрсдийн оруулсан хувь нэмрийн хувьд зохиогч нь байна.

21.2. Кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээл ашиглах онцгой эрхийг гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол продюсер эдэлнэ.

21.3.Өмнө бүтээгдсэн бүтээлийг кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээлд ашиглах тохиолдолд тухайн бүтээлийн зохиогчийн эрх эзэмшигчээс зөвшөөрөл авна.

21.4.Хууль, эсхүл гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол зохиогч өөрийн оруулсан хувь нэмрийг кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээлээс салгаж тусад нь ашиглах боломжтой тохиолдолд зохиогч бүтээл ашиглах онцгой эрхийг эдэлнэ.

21.5.Кино урлагийн болон дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн зохиогчид төлөх төлбөрийн нөхцөлийг энэ хуулийн 21.2-т заасан гэрээнд тодорхойлсон байна.

22 дугаар зүйл.Компьютерын программын зохиогчийн эрх

22.1.Компьютерын программ зохиогч нь программ зохиосон нэг, эсхүл хэд хэдэн хувь хүн байж болно.

22.2.Тухайн программ нь анх удаа зохиогдсон буюу эх бүтээл бол энэ хуульд заасны дагуу хамгаалагдана.

22.3.Албан үүргийн дагуу ажил үүргээ гүйцэтгэх явцад зохиосон компьютерын программын хувьд бүтээл ашиглах онцгой эрхийг гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол ажил олгогч эдэлнэ. Захиалгаар зохиосон компьютерын программын хувьд бүтээл ашиглах онцгой эрхийг гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол захиалагч эдэлнэ.

22.4.Хууль ёсны ашиглагч нь компьютерын программыг дараах зорилгоор зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, нэмэлт төлбөргүйгээр хуулбарлах, орчуулах, өөрчлөх, хувиргах эрхтэй байна:

22.4.1.программыг төхөөрөмж болон бусад хэрэгсэлд суулган ашиглах боломжтой болгох;

22.4.2.программын алдааг засварлах зорилгоор ашиглах;

22.4.3.программ алдагдсан, устгагдсанаас ашиглах боломжгүй болсон тохиолдолд нөөцөлж хадгалсан хувилбарыг ашиглах;

22.4.4.программын бүтэц, үндсэн чиг үүрэг, түүний ажиллах зарчмыг судлах, турших.

22.5.Хууль ёсны ашиглагч нь бие даасан программ зохиох болон бусад программыг хооронд нь нийцүүлэх зорилгоор компьютерын программыг дараах нөхцөлийг хангасан тохиолдолд зохиогчийн эрх

эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, нэмэлт үнэ төлбөргүйгээр хуулбарлах болон орчуулах эрхтэй байна:

22.5.1.бие даасан программ зохиоход шаардлагатай мэдээллийг ашиглах боломж өмнө нь олгогдоогүй байсан;

22.5.2.бие даасан программ зохиоход шаардлагатай эх программын тодорхой хэсгийг ашиглахад хязгаарлалт тавьсан.

22.6.Энэ хуулийн 22.5-д заасны дагуу авсан мэдээллийг бие даасан программ зохиох болон бусад программыг хооронд нь нийцүүлэхээс бусад зорилгоор ашиглах, гуравдагч этгээдэд задруулах, эх программын үндсэн илэрхийлэлтэй ижил төстэй байдлаар хөгжүүлэх, өөрчлөх, хуулбарлах, ашиг олох зорилгоор ашиглахыг хориглоно.

Тайлбар-Энэ хуульд заасан “хууль ёсны ашиглагч” гэж энэ хуульд заасны дагуу зохиогчийн эрх эзэмшигчээс компьютерын программ, мэдээллийн санг ашиглах зөвшөөрөл авсан этгээдийг ойлгоно.

23 дугаар зүйл.Мэдээллийн сангийн зохиогчийн эрх

23.1.Мэдээллийн сан үүсгэсэн этгээд, эсхүл зохиогчийн эрх эзэмшигч нь эрхээ шилжүүлсэн тохиолдолд мэдээллийн сангийн хуулбарыг түгээх эрхээ алдана.

24 дүгээр зүйл.Мэдээллийн сан ашиглагч этгээдийн эрх, үүрэг

24.1.Мэдээллийн сан үүсгэсэн этгээд мэдээллийн санг хууль ёсоор нийтэд түгээсэн бол хууль ёсны ашиглагч нь мэдээллийн санг ашиглахдаа мэдээллийн сан дахь бүтээлийн зохиогчийн эрх болон хамаарах эрхийг зөрчихгүй байх үүрэгтэй.

24.2.Хууль ёсны ашиглагч нь мэдээллийн сангийн хэвийн ашиглалт болон мэдээллийн сан үүсгэсэн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөндөхгүй байх үүрэгтэй.

24.3.Хууль ёсны ашиглагч нь мэдээллийн сангийн тодорхой хэсгийг ашиглах эрх авсан бол зөвхөн тухайн хэсгийг ашиглах эрхтэй.

24.4.Мэдээллийн санг нийтийн аюулгүй байдлыг хангах, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд ашиглах зорилгоор ашигласан, хөгжүүлсэн бол бүтээл ашиглах онцгой эрхийг зөрчсөнд тооцохгүй.

24.5.Мэдээллийн сангийн мэдээллийн зарим хэсгийг дахин давтах, системтэйгээр байршуулах, эсхүл хөгжүүлэхдээ мэдээллийн сан үүсгэсэн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихийг хориглоно.

25 дугаар зүйл.Дүрслэх урлагийн бүтээлийн зохиогчийн эрх

25.1.Уран зураг, уран баримал зэрэг дүрслэх урлагийн бүтээлийн зохиогч бусдад бүтээлийн зүйлийн өмчлөх эрхийг шилжүүлэх тохиолдолд бүтээлийг нийтэд дэлгэж үзүүлэх эрхээс бусад бүтээл ашиглах онцгой эрх нь уг бүтээлийн шинэ өмчлөгчид шилжихгүй. Бүтээл ашиглах бусад онцгой эрхийг энэ хуульд заасан журмын дагуу зохиогчийн эрх эзэмшигчээс авах үүрэгтэй.

25.2.Уран зураг, эсхүл уран баримлыг худалдан авсан этгээд дахин худалдах тохиолдолд уг бүтээлийн зохиогчид худалдсан үнийн дүнгийн таваас багагүй хувийг төлөх үүрэгтэй.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ХАМААРАХ ЭРХ ЭДЛЭХ ЭТГЭЭД, ТҮҮНИЙ ЭРХ, ХУГАЦАА

26 дугаар зүйл.Хамаарах эрх эдлэх этгээд

26.1.Хамаарах эрхийг дараах этгээд эдэлнэ:

26.1.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт тоглолтоо хийсэн, тоглолтоо энэ хуулийн дагуу хамгаалагдах фонограммд буулгасан, тоглолтоо фонограммд буулгаагүй ч өргөн нэвтрүүлэгт оруулсан тоглогч уран бүтээлч болон дуу авиа бүхий дүрст тоглолтын хувьд Монгол Улсын иргэн, эсхүл Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байнга оршин суугаа гадаадын иргэн, харьяалалгүй тоглогч уран бүтээлч;

26.1.2.Монгол Улсын иргэн фонограмм бүтээгч, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт анхны бичлэг хийсэн, анх нийтэлсэн фонограммын хувьд түүнийг бүтээгч;

26.1.3.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт ерөнхий удирдлага нь байрладаг өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын өргөн нэвтрүүлэг, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байрладаг дамжуулагчаас өргөн нэвтрүүлгийг дамжуулсан өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага;

26.1.4.хамаарах эрхийг хамгаалах талаар Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээний гишүүн улс, эсхүл Монгол Улстай уг асуудлаар хоёрт талт олон улсын гэрээ байгуулсан улсын хамаарах эрх эзэмшигч;

26.1.5. зохиогчийн эрхийн хууль тогтоомжийн дагуу хамаарах эрхийн объект ашиглах онцгой эрхийг эзэмшиж байгаа хувь хүн, хуулийн этгээд.

26.2. Хамаарах эрх эзэмшигч энэ хуулийн Тавдугаар бүлэгт заасан эрхийг эх бүтээлийн зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигчийн эрхийг хөндөхгүйгээр, зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр эдэлнэ.

26.3. Хамаарах эрх үүсэх, түүнийг хамгаалах, хэрэгжүүлэхэд бүртгэл шаардахгүй.

27 дугаар зүйл. Хамаарах эрх эзэмшигчийн эдлэх эрх

27.1. Хамаарах эрхэд дараах эрхийг хамааруулна:

27.1.1. тоглогч уран бүтээлчийн амины эрх болон шууд тоглосон тоглолт, түүний бичлэгийг ашиглах онцгой эрх;

27.1.2. фонограмм бүтээгчийн фонограмм ашиглах онцгой эрх;

27.1.3. өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын өргөн нэвтрүүлгийг ашиглах онцгой эрх.

28 дугаар зүйл. Тоглогч уран бүтээлчийн эрх

28.1. Тоглогч уран бүтээлч нь өөрийн тоглолтын хувьд дараах амины эрх эдэлнэ:

28.1.1. тоглолтондоо нэрээ дурдуулах;

28.1.2. тайзны нэр ашиглах;

28.1.3. тоглолтыг тоглогч уран бүтээлчийн зөвшөөрөлгүйгээр, эсхүл нэр хүндэд нь хохирол учруулахуйц байдлаар аливаа арга, хэлбэрээр хувиргах, өөрчлөх, гажуудуулахыг хориглох.

28.2. Тоглогч уран бүтээлч нь өөрийн тоглолтын хувьд дараах үйл ажиллагааг зөвшөөрөх онцгой эрх эдэлнэ:

28.2.1. тоглолтын бичлэг хийх;

28.2.2. тоглолтыг шууд өргөн нэвтрүүлэх, эсхүл бусад аргаар нийтэд дамжуулах;

Тайлбар: Энэ хуулийн 28.2.2-т заасан “дамжуулах” гэдэгт тоглогч уран бүтээлчийн зөвшөөрлөөр түүний тоглолтын бичлэгийг

өргөн нэвтрүүлэх, эсхүл нийтэд дамжуулах, тоглолтыг анх шууд өргөн нэвтрүүлсэн өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын зөвшөөрлөөр нэгэн зэрэг дамжуулах хамаарахгүй.

28.2.3.тоглолтын бичлэгийг шууд буюу шууд бусаар аливаа арга, хэлбэрээр хуулбарлах;

28.2.4.тоглолтын бичлэг, эсхүл түүний хуулбарыг нийтэд түгээх;

28.2.5.тоглолтын бичлэг, эсхүл түүний хуулбарыг нийтэд түрээслүүлэх;

28.2.6.тоглолтын бичлэгийг хэрэглэгчийн өөрийн сонгосон цаг, газраас хүртэх боломжтой байдлаар утастай, эсхүл утасгүй сүлжээгээр аливаа хэлбэрээр нийтэд ашиглах боломж олгох.

28.3.Энэ хуулийн 28.2.4-т заасан нийтэд түгээх эрх нь тоглогч уран бүтээлчийн зөвшөөрлөөр нэгэнт худалдаалагдсан, эсхүл өмчлөх эрхийг нь шилжүүлсэн тоглолтын бичлэгийн хуулбарт хамаарахгүй.

28.4.Энэ хуулийн 28.2-т заасан онцгой эрхийг тоглогч уран бүтээлч, түүнээс эрх шилжүүлэн авсан этгээдийн зөвшөөрөлгүйгээр бусад этгээд хэрэгжүүлэхийг хориглоно.

28.5.Албан үүргийн дагуу гүйцэтгэсэн тоглолтыг ашиглах онцгой эрхийг гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол ажил олгогч эдэлнэ.

28.6.Тоглогч уран бүтээлч өөрийн тоглолтыг дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн бичлэгт буулгахыг зөвшөөрсөн болон гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол уг бичлэгийг хуулбарлах, түгээх, түрээслүүлэх буюу хэрэглэгчийн өөрийн сонгосон цаг, газраас хүртэх боломжтой байдлаар утастай, эсхүл утасгүй сүлжээгээр аливаа хэлбэрээр нийтэд ашиглах боломж олгохыг зөвшөөрөх онцгой эрхийг дуу авиа бүхий дүрст бүтээлийн продюсер эзэмших бөгөөд эдгээр эрхийг хэрэгжүүлснээс олсон орлогоос тоглогч уран бүтээлчид зохих төлбөр төлнө.

28.7.Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол аливаа этгээд тоглогч уран бүтээлчийн тоглолтын бичлэгийг нийтэд тоглуулахад тоглогч уран бүтээлчид зохих төлбөр төлнө.

28.8.Тоглогч уран бүтээлч нь энэ хуулийн 28.2-т заасан эрхээ хэрэгжүүлэхдээ бусдын зохиогчийн эрхийг зөрчиж болохгүй.

29 дүгээр зүйл.Фонограмм бүтээгчийн эрх

29.1.Фонограмм бүтээгч нь өөрийн фонограммын хувьд дараах үйл ажиллагааг зөвшөөрөх онцгой эрх эдэлнэ:

- 29.1.1.фонограммыг хуулбарлах;
- 29.1.2.фонограммыг нийтэд түгээх;
- 29.1.3.фонограммын хуулбарыг түрээслүүлэх;
- 29.1.4.фонограммыг нийтэд дамжуулах.

29.2.Энэ хуулийн 29.1-д заасан онцгой эрхийг фонограмм бүтээгч, түүнээс эрх шилжүүлэн авсан этгээдийн зөвшөөрөлгүйгээр бусад этгээд хэрэгжүүлэхийг хориглоно.

29.3.Фонограммыг арилжааны зорилгоор нийтэлсэн, эсхүл уг фонограммын хуулбарыг өргөн нэвтрүүлэгт ашигласан, бусад аргаар нийтэд дамжуулсан, эсхүл нийтэд тоглосон бол тоглогч уран бүтээлч ба фонограмм бүтээгчид зориулж хэрэглэгч нэг удаагийн зохих төлбөрийг фонограмм бүтээгчид төлнө.

29.4.Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол фонограмм бүтээгч энэ хуулийн 29.3-т заасан төлбөрийн 50 хувийг тоглогч уран бүтээлчид төлнө.

29.5.Энэ хуулийн 29.3-т заасан төлбөрийг авах эрх нь фонограммыг анх нийтэлсний дараа жилийн 1 дүгээр сарын 1-нээс эхлэн 50 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

29.6.Энэ хуулийн 29.3-т заасан зорилгоор фонограммыг хэрэглэгчийн өөрийн сонгосон цаг, газраас хүртэх боломжтой байдлаар утастай, эсхүл утасгүй сүлжээгээр аливаа хэлбэрээр нийтэд ашиглах боломж олгосныг арилжааны зорилгоор нийтэлсэнд тооцно.

29.7.Энэ хуулийн 29.3-т заасан нь фонограмм бүтээгчийн энэ хуулийн 29.1-д заасан онцгой эрхийн хүрээнд фонограмм ашиглаж байгаа тохиолдолд хамаарахгүй.

29.8.Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол аливаа этгээд фонограммыг тодорхой давтамжтайгаар нийтэд тоглуулахад фонограмм бүтээгчид зохих төлбөр төлнө.

29.9.Фонограмм бүтээгч нь энэ хуулийн 29.1-д заасан эрхээ хэрэгжүүлэхдээ бусдын зохиогчийн эрхийг зөрчиж болохгүй.

30 дугаар зүйл.Өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын эрх

30.1.Өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага өөрийн өргөн нэвтрүүлэгтэй холбоотой дараах үйл ажиллагааг зөвшөөрөх онцгой эрх эдэлнэ:

- 30.1.1.бичлэг хийх;
- 30.1.2.бичлэгийг хуулбарлах;
- 30.1.3.нэгэн зэрэг дамжуулах;
- 30.1.4.түгээх.

30.2.Энэ хуулийн 30.1-д заасан онцгой эрхийг өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага, түүнээс эрх шилжүүлэн авсан этгээдийн зөвшөөрөлгүйгээр бусад этгээд хэрэгжүүлэхийг хориглоно.

30.3.Олон сувгийн дамжуулагчид энэ хуулийн 30.1-д заасан эрх хамаарахгүй.

30.4.Өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага нь энэ хуулийн 30.1-д заасан эрхээ хэрэгжүүлэхдээ бусдын зохиогчийн эрхийг зөрчиж болохгүй.

31 дүгээр зүйл.Хамаарах эрхийн хугацаа

31.1.Энэ хуулийн 28.1-д заасан тоглогч уран бүтээлчийн амины эрхээс бусад хамаарах эрхийг хамгаалах хугацааг хамаарах эрхийн объектын төрлөөс шалтгаалан дараах цаг хугацаанаас эхлэн тооцно:

31.1.1.тоглогч уран бүтээлчийн хувьд тоглолтыг гүйцэтгэсэн жил, эсхүл тоглолтын бичлэгийг нийтэлсэн жил;

31.1.2.фонограмм бүтээгчийн хувьд фонограммыг нь нийтэлсэн, эсхүл нийтлэгдээгүй тохиолдолд фонограммыг бүтээсэн жил;

31.1.3.өргөн нэвтрүүлгийн байгууллагын хувьд өргөн нэвтрүүлгийг нэвтрүүлсэн жил.

31.2.Хамаарах эрхийг хамгаалах хугацаа нь энэ хуулийн 31.1-д заасан цаг хугацааны дараа жилийн 1 дүгээр сарын 1-нээс эхлэн 50 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

32 дугаар зүйл.Хамаарах эрхийн объектыг ашиглах

32.1.Энэ хуулийн 26.1-д заасан хамаарах эрх эдлэх этгээд болон хамаарах эрх эзэмшигчийн хамаарах эрхийн объектыг эрх шилжүүлэх гэрээ, эсхүл лицензийн гэрээгээр бусдад ашиглуулж болно.

33 дугаар зүйл.Эрх шилжүүлэх гэрээ болон лицензийн гэрээ

33.1.Хамаарах эрх эзэмшигчийн онцгой эрхийг гэрээний үндсэн дээр бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн бусад этгээдэд шилжүүлж болно. Эрх шилжүүлэх гэрээнд энэ хуулийн 35, 36 дугаар зүйлийг баримтална.

33.2.Хамаарах эрх эзэмшигчийн онцгой эрхийг лицензийн гэрээний үндсэн дээр бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн бусад этгээдэд ашиглуулж болно. Лицензийн гэрээнд энэ хуулийн 35, 37 дугаар зүйлийг баримтална.

34 дүгээр зүйл.Хамаарах эрхийг хязгаарлах

34.1.Хамаарах эрхийн объектын зүй ёсны ашиглалтыг зөрчихгүйгээр энэ хуулийн 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 дугаар зүйлд заасан үндэслэлийн дагуу энэ хуулийн 26.1-д заасан хамаарах эрх эдлэх этгээдийн болон хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөндөхгүй бол зөвшөөрөлгүйгээр, төлбөргүйгээр ашиглаж болно.

34.2.Энэ хуулийн 34.1-д зааснаар хамаарах эрхийн объектыг ашиглах тохиолдолд эх сурвалжийг заавал дурдана.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ БҮТЭЭЛ АШИГЛУУЛАХ НӨХЦӨЛ

35 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхийн бүтээлийг ашиглуулах

35.1.Зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигч нь бүтээлийг бусад этгээдэд дараах хэлбэрээр ашиглуулна:

35.1.1.бүтээл ашиглах онцгой эрхийг шилжүүлэх;

35.1.2.лицензийн гэрээгээр ашиглуулах;

35.1.3.хуульд заасан бусад.

35.2.Зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигч нь тодорхойгүй бүтээлийг ашиглах тохиолдолд оюуны өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага /цаашид “оюуны өмчийн байгууллага” гэх/ бүтээл ашиглах зөвшөөрөл олгоно.

35.3.Энэ хуулийн 35.2-т заасан зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигч нь тодорхой болсны дараа бүтээлийг төлбөртэй ашиглуулсан бол оюуны өмчийн байгууллага зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигчид төлбөрийн зохих хувийг нөхөж олгоно.

35.4.Энэ хуулийн 35.3-т заасан бүтээл ашигласан төлбөрийг нөхөж олгох журмыг Засгийн газар батална.

36 дугаар зүйл. Эрх шилжүүлэх гэрээ

36.1.Бүтээл ашиглах онцгой эрхийг гэрээний үндсэн дээр бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн бусад этгээдэд шилжүүлж болно.

36.2.Энэ хуулийн 36.1-д заасан гэрээг бичгээр байгуулах бөгөөд гэрээнд дараах нөхцөлийг тусгасан байна:

36.2.1.бүтээлийн нэр, тодорхойлолт;

36.2.2.бүтээл ашиглах онцгой эрхийг хэсэгчлэн шилжүүлж байгаа бол шилжүүлж байгаа эрх;

36.2.3.төлбөрийн хэмжээ, төлбөр төлөх нөхцөл;

36.2.4.зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигчийн эрх, үүрэг;

36.2.5.эрх шилжүүлэн авагчийн эрх, үүрэг;

36.2.6.гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйн улмаас хүлээлгэх хариуцлага;

36.2.7.маргаан шийдвэрлэх журам.

36.3.Эрх шилжүүлэх гэрээнд тусгайлан заагаагүй бүтээл ашиглах бусад онцгой эрх нь зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигчид хэвээр хадгалагдана.

36.4.Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол зохиогч бусад этгээдэд бүтээлийн эх хувь, эсхүл хуулбарын өмчлөх эрхийг шилжүүлснийг зохиогчийн тус бүтээл дэх бүтээл ашиглах онцгой эрхийг шилжүүлсэнд тооцохгүй.

37 дугаар зүйл. Лицензийн гэрээ

37.1.Энэ хуулийн 35.1.2-т заасны дагуу бүтээл ашиглах онцгой эрхийг дараах төрлийн лицензийн гэрээгээр ашиглуулж болно:

37.1.1.зохиогчийн эрх эзэмшигч нь бүтээлийг гуравдагч этгээдэд нэгэн зэрэг ашиглуулахыг хязгаарлаагүй нөхцөлөөр байгуулах энгийн лицензийн гэрээ;

37.1.2.зохиогчийн эрх эзэмшигч нь бүтээлийг гуравдагч этгээдэд нэгэн зэрэг ашиглуулахгүй байх нөхцөлөөр байгуулах онцгой лицензийн гэрээ.

37.2.Энэ хуулийн 37.1-д заасан гэрээг бичгээр байгуулах бөгөөд гэрээнд дараах нөхцөлийг тусгасан байна:

37.2.1.бүтээлийн нэр, тодорхойлолт;

37.2.2.лицензийн гэрээний төрөл, олгож байгаа эрх;

37.2.3.олгосон эрхийг дахин дамжуулж болох эсэх;

37.2.4.бүтээл ашиглах хугацаа, нөхцөл, хамрагдах нутаг дэвсгэрийн хүрээ;

37.2.5.бүтээл ашигласны төлбөрийн хэмжээ, төлбөр төлөх нөхцөл;

37.2.6.зохиогчийн эрх эзэмшигчийн эрх, үүрэг;

37.2.7.бүтээл ашиглагчийн эрх, үүрэг;

37.2.8.гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйн улмаас хүлээлгэх хариуцлага;

37.2.9.маргаан шийдвэрлэх журам.

37.3.Энгийн лиценз олгож байгаа зохиогчийн эрх эзэмшигч нь лиценз эзэмшигчийн хүсэлтээр бусад этгээдэд олгосон лицензийн гэрээний талаарх мэдээллийг өгч болно.

37.4.Энгийн болон онцгой лицензийн гэрээнд тусгайлан заагаагүй бүтээл ашиглах бусад онцгой эрх нь зохиогчийн эрх эзэмшигчид хэвээр хадгалагдана.

37.5.Бүтээл ашигласны төлбөрийн хэмжээг тухайн бүтээлийн шинж чанар, онцлог, ач холбогдол, бүтээлийг ашиглах хэлбэр, хэмжээ, хугацаа зэргээс хамааран хоёр талын хэлэлцэн тогтоосон нэгж үнийн дүнгээр, эсхүл нийт үнийн дүнгээр тодорхойлж болно.

37.6.Энэ хуулийн 37.5-д заасны дагуу бүтээлийн төлбөрийн хэмжээг нэгж үнийн дүнгээр тодорхойлсон бол зохиогчийн эрх эзэмшигч нь лиценз эзэмшигчээс олсон орлого, борлуулалтын талаарх мэдээллийг шаардах эрхтэй.

38 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхийг хязгаарлах

38.1.Бүтээлийн зүй ёсны ашиглалтыг нь зөрчихгүйгээр, зохиогчийн эрх эзэмшигчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөндөхгүйгээр ашигласан дараах тохиолдлыг бүтээл ашиглах онцгой эрхийн зөрчилд тооцохгүй:

38.1.1.олон нийтийг мэдээллээр хангах зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах;

38.1.2.эрдэм шинжилгээ, судалгаа, сургалт, шүүмж бичих зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах;

38.1.3.хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээнд зориулан ашиглах;

38.1.4.архив, музей, номын санд хадгалагдаж байгаа бүтээлээс хэсэгчлэн ашиглах;

38.1.5.хувийн хэрэгцээнд зориулан бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах;

38.1.6.бүтээлээс эшлэл авах;

38.1.7.олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор бүтээлийг ашиглах;

38.1.8.эрүү, иргэн, захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх болон зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны дотоод хэрэгцээнд зориулан хуулбарлах.

38.2.Энэ хуулийн 38.1-д заасны дагуу бүтээл ашиглах бол дараах нөхцөлийг хангасан байна:

38.2.1.бүтээлийн зохиогч, эх сурвалжийг заавал дурдах;

38.2.2.ашиг олох зорилгогүй байх;

38.2.3.ашигласан хэсгийн хэмжээ нь зорилгоосоо хэтрэхгүй байх;

38.2.4.зах зээлд сөргөөр нөлөөлөөгүй байх.

39 дүгээр зүйл.Мэдээллийн зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах

39.1.Олон нийтийг мэдээллээр хангах зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах гэдэгт доор дурдсаныг хамааруулна:

39.1.1.хэвлэлийн тойм бэлтгэх зорилгоор нийтлэгдсэн бүтээлээс хэсэгчлэн ашиглах;

39.1.2.эдийн засаг, нийгэм, хууль, эрх зүй, улс төр, шашны холбогдолтой цаг үеийн асуудлаар сонин, сэтгүүлд нийтлэгдсэн, өргөн нэвтрүүлсэн бүтээлийг хуулбарлахыг тусгайлан хориглоогүй бол нийтэд мэдээлэх зорилгоор сонин, сэтгүүлд нийтлэх, өргөн нэвтрүүлэх, дамжуулах, нэгэн зэрэг дамжуулах;

39.1.3.олон нийтэд мэдээлэх зорилгоор хурал, цуглаан дээр хэлсэн үг, илтгэл, лекцийн агуулгыг өдөр тутмын сонин хэвлэлд ашиглах, шүүх хуралдааны явц, шүүх хуралдаан дээр хэлсэн үг зэргийг ашиглах;

39.1.4.үйл явдлыг нийтэд мэдээлэхтэй холбогдуулан нийтийн эзэмшлийн гудамж, талбайд байршуулсан уран барилга, дүрслэх урлаг, гэрэл зургийн бүтээлийг тухайн орчны байдлыг үзүүлэх зорилгоор ашиглах, урлагийн бүтээлийн худалдаа, уран зургийн бүтээлийн үзэсгэлэнг сурталчлах зорилгоор олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд дамжуулах.

39.2.Олон нийтийг мэдээллээр хангах зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглахдаа эшлэл авна.

40 дүгээр зүйл.Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, сургалтын зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах

40.1.Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, сургалтын зорилгоор бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах гэдэгт доор дурдсаныг хамааруулна:

40.1.1.шинжлэх ухааны судалгаа хийх, эрдэм шинжилгээний бүтээл туурвих, шүүмж бичих зорилгоор хэвлэгдсэн бүтээлээс эшлэл авч хэсэгчлэн ашиглах;

40.1.2.багшлах болон сургуулийн сургалтын хөтөлбөртэй холбоотойгоор дуу-дүрсний бичлэг хийх, бичих, зурагт үзүүлдэнд оруулах зэргээр хэсэгчлэн ашиглах.

41 дүгээр зүйл.Хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээнд зориулан ашиглах

41.1.Хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүний сурч боловсрох, судалгаа шинжилгээ хийх, мэдээлэл олж авах эрхийг хангах зорилгоор бүтээлийг зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, төлбөргүйгээр хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэн хуулбарлах, хуулбарыг хил дамнуулан солилцох, түгээх болон нийтийн хүртээл болгохыг зөвшөөрнө.

41.2.Бүтээлийн хүртээмжтэй хэлбэр бүхий хуулбарыг хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүмүүс тусгайлан ашиглах бөгөөд бүтээлийг тэдгээрийн хэрэгцээнд зориулан хөрвүүлэхдээ эх бүтээлийн халдашгүй байдлыг хүндэтгэн үзнэ.

41.3.Хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүнийг боловсрол, мэргэшсэн сургалт, номын сан, мэдээллээр хангах чиглэлээр, дагнасан үйл ажиллагаа эрхэлдэг төрийн болон Засгийн газраас эрх олгосон ашгийн төлөө бус байгууллага /цаашид “эрх бүхий байгууллага” гэх/ ажиллана.

41.4.Энэ хуулийн 41.3-т заасан эрх бүхий байгууллага нь хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүнд зориулан бүтээлийг хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэн хуулбарлаж түгээх, дамжуулах үйл ажиллагааг явуулахдаа доор дурдсан шаардлагыг хангана:

41.4.1.тухайн бүтээл, эсхүл түүний хуулбарыг хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэн хуулбарлах, түгээх, дамжуулах хууль ёсны эрхтэй байх;

41.4.2.аливаа бүтээлийг хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэхдээ зайлшгүй шаардагдах өөрчлөлтөөс бусад өөрчлөлтийг оруулахгүй байх;

41.4.3.бүтээлийг хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэхдээ онцлог хэрэгцээнд нь нийцүүлсэн байх;

41.4.4.ашгийн төлөө бус зорилготой байх.

41.5.Эрх бүхий байгууллага нь энэ хуулийн 41.4-т заасан шаардлагыг хангасан тохиолдолд зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр аливаа бүтээлийг хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэн хуулбарлах, бусад эрх бүхий байгууллагаас уг хуулбарыг олж авах, дамжуулах, түгээх эрх эдэлнэ.

41.6.Хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүнд үйлчилгээ үзүүлдэг төрийн болон эрх бүхий байгууллага, эсхүл дээрх байгууллагын албан тушаалтан нь бүтээлийг эдгээр хүмүүст хүртээмжтэй хэлбэрт хөрвүүлэн хуулбарлах, хил дамнуулан солилцох, хүлээн авах, түгээх, боловсролыг дэмжих зорилгоор мэдээллийн технологийн хэрэгслээр дамжуулан номын сангийн материалыг хүртээмжтэй болгож сургалтад ашиглах, бүтээлийг хичээлийн танхимд ашиглуулах, дэлгэж үзүүлэх, бүтээлийг зайны сургалтад зориулан хэсэгчлэн ашиглахыг зөвшөөрнө.

Тайлбар: Энэ хуульд заасан “хүртээмжтэй хэлбэр бүхий хуулбар” гэж хараагүй, сонсголгүй, харааны, эсхүл сонсголын бэрхшээлтэй, хэвлэмэл бүтээл унших бэрхшээлтэй хүнд бүтээлийг бусдын адил чөлөөтэй, саадгүй хүлээн авахад нь зориулан бүтээсэн сонгох боломжтой төрөл, эсхүл хэлбэрт хөрвүүлсэн хуулбарыг ойлгоно.

41.7.Энэ хуулийн 41.1-д заасан зорилгоор бүтээлийн цахим хувийг олж авахаар эрх бүхий байгууллага хандсан бол тухайн цахим хувийг хадгалж байгаа байгууллага, хувь хүн саадгүй гаргаж өгөх үүрэгтэй.

42 дугаар зүйл.Архив, музей, номын санд хадгалагдаж байгаа бүтээлээс хэсэгчлэн ашиглах

42.1.Архив, музей, номын санд хадгалагдаж байгаа бүтээлийг доор дурдсан хэлбэрээр зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, төлбөргүйгээр хэсэгчлэн ашиглахыг зөвшөөрнө:

42.1.1.архив, музей, номын санд ашиглагдаж байгаа бүтээлээс сургалт, судалгаа, эрдэм шинжилгээний бүтээл туурвих зорилгоор хэсэгчлэн хуулбарлах;

42.1.2.архив, музей, номын санд хадгалагдаж байгаа ганц хувь болон ховор хуучин бүтээлийг хадгалж хамгаалах зорилгоор, эсхүл гэмтсэн, элэгдэлд орсон, устаж үрэгдсэн, хулгайд алдагдсан бүтээлийн хувийг нөхөн бүрдүүлэх боломжгүй гэж үзвэл нийтлэгдсэн бүтээлийг хуулбарлах, тусгай хэлбэрт хөрвүүлэх, цахим хэлбэрт оруулах замаар хуулбарлах;

42.1.3.архив, музей, номын санд хадгалагдаж байгаа бүтээл устаж үрэгдсэн, гэмтсэн, ашиглах боломжгүй болсон, алдагдсан болон тухайн бүтээлийн хуулбарыг хүлээн зөвшөөрөгдсөн бусад аргаар олж авах боломжгүй бол орлуулах зорилгоор адил төрлийн архив, номын сан, музейд хадгалагдаж байгаа бүтээлээс хэсэгчлэн хуулбарлах;

42.1.4.номын сангийн сан хөмрөгт байгаа бүтээлд дүн шинжилгээ, хайлт хийх зорилгоор цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх.

43 дугаар зүйл.Хувийн хэрэгцээнд зориулан бүтээлийг хэсэгчлэн ашиглах

43.1.Энэ хуулийн 43.2-т зааснаас бусад тохиолдолд хувь хүн өөрийн болон гэр бүлийн хэрэгцээнд зориулан ашиг олох зорилгогүйгээр нийтийн хүртээл болсон бүтээлийг зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, төлбөргүйгээр хуулбарлаж болно.

43.2.Дараах бүтээлийг хуулбарлахад энэ хуулийн 43.1-д заасан нөхцөл хамаарахгүй:

43.2.1.байшин, барилга байгууламж бүхий архитектурын бүтээл;

43.2.2.компьютерын программ;
43.2.3.мэдээллийн сан.

44 дүгээр зүйл.Бүтээлээс эшлэл авах

44.1.Энэ хуульд заасны дагуу бүтээлээс эшлэл авахдаа ашиглагч нь эшлэх зорилгоос хэтрүүлэхгүй, тухайн бүтээлийн зохиогч, зохиогчийн эрх эзэмшигчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөндөхгүй байх үүрэгтэй.

45 дугаар зүйл.Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор бүтээлийг ашиглах

45.1.Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах, хууль тогтоох, гүйцэтгэх, шүүх эрх мэдлийг хэрэгжүүлэх байгууллагын үйл ажиллагаанд ашиглах зорилгоор зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, төлбөргүйгээр бүтээлийг хуулбарлах, түгээх, дамжуулахыг зөвшөөрнө.

46 дугаар зүйл.Архитектурын бүтээл, хөшөө, уран баримлын зохиогчийн эрхийг хязгаарлах

46.1.Архитектурын бүтээл, хөшөө, уран баримлыг зохиогчийн эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, төлбөргүйгээр доор дурдсан хэлбэрээр ашиглаж болно:

46.1.1.олон нийтийн газар байнга байрлуулсан архитектурын бүтээл, хөшөө, уран баримлыг хуулбарлан зурах, кино болон гэрэл зураг авах хэлбэрээр нийтэд дэлгэж үзүүлэх;

46.1.2.архитектурын зураг төсөл, загвар болон зураг бүдүүвчийг тухайн барилга байгууламжийг сэргээн засварлах зорилгоор ашиглах.

46.2.Энэ хуулийн 46.1.1 дэх заалт нь архитектурын бүтээлийг барилга болон барилга байгууламж хэлбэрээр шууд, эсхүл шууд бусаар ашиг олох зорилгоор бүхэлд нь хуулбарлах эрхийг олгохгүй.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ ЗОХИОГЧИЙН ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ БАЙГУУЛЛАГА

47 дугаар зүйл.Хамтын удирдлагын байгууллага

47.1.Хамтын удирдлагын байгууллага нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

47.1.1.ашгийн төлөө бус хуулийн этгээд байх;
47.1.2.зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийг гишүүнчлэлд хамруулсан байх;

47.1.3.зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн төлөөлөх эрх олгох зөвшөөрлийг бичгээр авсан байх;

47.1.4.бүтээл ашиглалтын төлбөрийг хураах, цуглуулах, хуваарилах арга, хэлбэр болон гишүүдийнхээ эрхийг хамгаалах, хэрэгжүүлэх, удирдлагын зохион байгуулалтын бүтэц нь тодорхой, оновчтой байх;

47.1.5.гүйцэтгэх удирдлага болон ажилтан нь зохиогчийн эрх болон хамаарах эрхийн талаар 40 хүртэлх цагийн сургалтад хамрагдсан байх.

47.2.Хамтын удирдлагын байгууллага нь оюуны өмчийн байгууллагад бүртгүүлэхдээ доор дурдсан баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

47.2.1.хамтын удирдлагын байгууллагыг үүсгэн байгуулах гэрээ, дүрэм;

47.2.2.хамтын удирдлагын байгууллагын үүсгэн байгуулагч, удирдах зөвлөл, нийт гишүүдийн нэр, хаяг, тоо, бусад шаардлагатай мэдээлэл;

47.2.3.хамтын удирдлагын байгууллагын удирдлагын бүтцийн талаарх мэдээлэл, гүйцэтгэх удирдлагын нэр, хаяг;

47.2.4.санал болгох бүтээл ашиглалтын төлбөрийн хэмжээ;

47.2.5.бүтээл ашигласны төлбөр хураан авах, хуваарилах журам;

47.2.6.гишүүдийн бүтээл, зохиогчийн эрх, хамаарах эрхийн жагсаалт, бүртгэлийн тооны талаарх мэдүүлэг;

47.2.7.зохиогчийн эрх, хамаарах эрхийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, хамгаалах чиглэлээр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны эхний гурван жилийн төлөвлөгөөнд орлого, зарлага, зохион байгуулалтын бүтэц зэргийг хамааруулах.

47.3.Энэ хуулийн 47.1, 47.2-т заасан шаардлагыг хангаагүй, бүрдэл дутуу, хуурамчаар бүрдүүлсэн, эсхүл санал болгосон бүтээл ашиглалтын

төлбөрийн хэмжээг Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн зөвлөл /цаашид “Зөвлөл” гэх/ үндэслэлгүй гэж үзвэл оюуны өмчийн байгууллага хамтын удирдлагын байгууллагыг бүртгэхээс татгалзана.

47.4.Энэ хуулийн 47.2.4-т заасан бүтээл ашиглалтын төлбөрийн хэмжээг Зөвлөл хянан баталгаажуулна.

47.5.Энэ хуулийн 47.1.5-д заасан сургалтыг оюуны өмчийн байгууллага болон түүнээс эрх олгосон хуулийн этгээд зохион байгуулна. Сургалт зохион байгуулах журмыг оюуны өмчийн байгууллагын дарга батална.

48 дугаар зүйл.Хамтын удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагаа

48.1.Хамтын удирдлагын байгууллага нь өөрийн гишүүн зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийг төлөөлж, тэдний нэрийн өмнөөс, тэднээс олгосон бүрэн эрхийн хүрээнд дараах үйл ажиллагааг явуулна:

48.1.1.батлагдсан тарифын дагуу бүтээл ашиглах лиценз авсан этгээдээс төлбөр хураан авах;

48.1.2.энэ хуулийн 48.1.1-д заасан төлбөрөөс зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчид хуваарилан олгох;

48.1.3.гишүүн зохиогчийн бүтээлийг хууль бусаар ашигласан тухай мэдээллийн дагуу холбогдох байгууллагад гомдол гаргах, шийдвэрлүүлэх;

48.1.4.зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн эрхийг хамгаалах асуудлаар гэрээгээр тусгайлан олгосон эрхийн хүрээнд итгэмжлэлгүйгээр шүүх болон бусад төрийн байгууллагад төлөөлөх;

48.1.5.гадаад улсын ижил төрлийн хамтын удирдлагын байгууллагатай хамтран ажиллах, харилцан төлөөллийн гэрээ байгуулах;

48.1.6.гэрээнд заасан бусад эрх, үүргийг хэрэгжүүлэх.

48.2.Хамтын удирдлагын байгууллагын зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн бүтээл ашиглах онцгой эрхийг төлөөлөн хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагаанд баримтлах журмыг оюуны өмчийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

48.3.Хамтын удирдлагын байгууллагыг бүртгэх, гэрээ байгуулах, байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт тавих, үнэлэх журмыг оюуны өмчийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

48.4.Хамтын удирдлагын байгууллага нь жил бүрийн 4 дүгээр сарын 1-ний өдрийн дотор оюуны өмчийн байгууллагад дараах мэдээллийг ирүүлнэ:

48.4.1.үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлан;
48.4.2.хураасан төлбөр, хуваарилалтын дэлгэрэнгүй мэдээлэл;

48.4.3.бүтээлийг ашиглуулахаар байгуулсан гэрээний мэдээлэл;

48.4.4.гишүүдэд тайлан тавьсан тухай хурлын тэмдэглэл.

48.5.Хамтын удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагааны тайланд дараах мэдээллийг тусгасан байна:

48.5.1.зохиогчийн эрх, хамаарах эрхийн төрөл, ангилал тус бүрд цуглуулсан төлбөрийн мэдээлэл, гишүүдэд хуваарилсан төлбөрийн дүн, захиргааны зардал болон төлөгдөөгүй бүтээл ашиглалтын төлбөрийн дүнгийн талаарх тухайн жилийн санхүүгийн мэдээлэл;

48.5.2.тухайн жилд хамтын удирдлагын байгууллагын байгуулсан лицензийн гэрээний тоо, үнийн дүн, гэрээний хэрэгжилтийн талаарх дэлгэрэнгүй тайлан;

48.5.3.удирдлага, зохион байгуулалтын бүтэц;
48.5.4.бусад хамтын удирдлагын байгууллагатай хэрэгжүүлсэн хамтын ажиллагааны талаарх мэдээлэл;

48.5.5.хамтын удирдлагын байгууллагын дүрэмд заасан бол соёл, урлаг, боловсролыг дэмжих, хөгжүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаарх мэдээлэл.

49 дүгээр зүйл.Хамтын удирдлагын байгууллагын үүрэг

49.1.Хамтын удирдлагын байгууллага нь зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх ашигт нийцсэн үйл ажиллагаа явуулах талаар дараах үүрэг хүлээнэ:

49.1.1.зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчид бүтээл ашигласны төлбөрийг олгохдоо тухайн бүтээлийг ашигласантай холбогдолтой мэдээллийг танилцуулах;

49.1.2.лицензийн дагуу хураан авсан бүтээл ашигласны төлбөрийг зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчид хуваарилан олгох;

49.1.3.бүтээл ашигласантай холбогдуулан хураан авсан төлбөрөөс үйл ажиллагааны зардлыг хасаж, зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчид тогтмол хугацаанд бүтээл ашиглалтын хэмжээгээр хувь тэнцүүлэн хуваарилах;

49.1.4.энэ хуулийн дагуу холбогдох байгууллагаас өгсөн үүрэг даалгаврыг биелүүлэх, үүсгэн байгуулах баримт бичиг, дүрэмд орсон өөрчлөлтийг холбогдох байгууллага, гишүүдэд мэдэгдэх.

49.2.Төлбөр хураан авах, хуваарилахтай холбоотой журам болон үйл ажиллагааны зардалд зарцуулах хөрөнгийн хувь хэмжээг бүх гишүүдийн хурлаар батална.

49.3.Хамтын удирдлагын байгууллага нь үйл ажиллагааны зардлыг суутгасны дараа бүтээл ашигласны төлбөрийг баталсан хуваарилалтын журмын дагуу гишүүдэд хуваарилна.

49.4.Хамтын удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагааны зардал нь бүтээл ашиглалтын нийт төлбөрийн үнийн дүнгийн 25 хувиас ихгүй байна.

49.5.Хамтын удирдлагын байгууллагын гишүүн хамтын удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагаа, бүтээл ашиглалтын батлагдсан тариф, төлбөр хуваарилалтын журам, өөрийн бүтээлийн ашиглалтын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг хамтын удирдлагын байгууллагаас шаардах эрхтэй.

49.6.Хамтын удирдлагын байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийлгэнэ.

50 дугаар зүйл.Хамтын удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагаанд тавих хяналт

50.1.Хамтын удирдлагын байгууллагын үйл ажиллагаанд оюуны өмчийн байгууллага хяналт тавина.

50.2.Хамтын удирдлагын байгууллага энэ хуулийг зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан бол оюуны өмчийн байгууллага зөрчлийг арилгах хугацаатай үүрэг даалгавар өгч, биелэлтийг хангуулна.

50.3.Оюуны өмчийн байгууллага дараах тохиолдолд хамтын удирдлагын байгууллагын бүртгэлийг гурван сар хүртэл хугацаагаар түдгэлзүүлнэ:

50.3.1.батлагдсан төлбөрөөс илүү хэмжээгээр төлбөр хураан авсан;

50.3.2.батлагдсан төлбөр дээр нэмэлт төлбөр ногдуулж авсан;

50.3.3.энэ хуулийн 48.4, 48.5-д заасан тайлан, мэдээллийг ирүүлээгүй;

50.3.4.энэ хуулийн 50.2-т заасан үүрэг даалгаврыг хугацаанд нь биелүүлээгүй.

50.4.Оюуны өмчийн байгууллага дараах тохиолдолд хамтын удирдлагын байгууллагатай байгуулсан хамтран ажиллах гэрээг цуцалж, бүртгэлийг хүчингүй болгоно:

50.4.1.энэ хууль болон хамтран ажиллах гэрээнд заасан үүргээ удаа дараа биелүүлээгүй, эсхүл зохиогчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг ноцтой зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан;

50.4.2.хууран мэхэлж, эсхүл хууль бус аргаар зөвшөөрөл авсан нь нотлогдсон;

50.4.3.энэ хуульд заасан тайлан, мэдээллийг худал мэдүүлсэн нь нотлогдсон;

50.4.4.үйл ажиллагаагаа ашгийн төлөө болгож өөрчилсөн;

50.4.5.бүртгэлийг түдгэлзүүлэх шийдвэрийг үл харгалзан үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэн явуулсан;

50.4.6.үйл ажиллагаа эрхлэхээр бүртгүүлж, гэрээ байгуулснаас хойш нэг жилийн дотор үйл ажиллагаа эрхлээгүй, эсхүл нэг жилээс дээш хугацаагаар үйл ажиллагаа явуулаагүй.

50.5.Энэ хуулийн 50.4.1-д заасан ноцтой зөрчлийг оюуны өмчийн байгууллага, хамтын удирдлагын байгууллагатай байгуулах хамтран ажиллах гэрээнд нэрлэн заана.

50.6.Энэ хуулийн 50.3, 50.4-т заасны дагуу гаргасан шийдвэрийг оюуны өмчийн байгууллага нийтэд мэдээлнэ.

50.7.Энэ хуулийн 50.3, 50.4-т заасан оюуны өмчийн байгууллагын шийдвэрийг хамтын удирдлагын байгууллага үндэслэлгүй гэж үзвэл холбогдох хуульд заасан журмын дагуу шүүхэд гомдол гаргаж болно.

50.8.Хамтын удирдлагын байгууллагыг татан буулгахдаа оюуны өмчийн байгууллагаас зөвшөөрөл авна.

51 дүгээр зүйл.Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн зөвлөл

51.1.Зөвлөл нь зохиогчийн эрхийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлээр оюуны өмчийн байгууллагад зөвлөх, бүтээл ашиглалтын тарифыг хянан баталгаажуулах, төлбөр төлөх, хуваарилахтай холбоотой гомдлыг урьдчилан шийдвэрлэх чиг үүрэг бүхий орон тооны бус зөвлөл байна.

51.2.Зөвлөл нь дарга, 14 гишүүнээс бүрдэнэ.

51.3.Зөвлөлийн ажлын албаны чиг үүргийг оюуны өмчийн байгууллага хэрэгжүүлнэ.

51.4.Зөвлөлийн үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр хуралдаан байна. Зөвлөлийг нийт гишүүдийн дийлэнх олонхын ирцтэйгээр хуралдуулах бөгөөд хуралдаанд оролцсон гишүүдийн ердийн олонхын саналаар асуудлыг шийдвэрлэнэ.

51.5.Зөвлөлийн дарга, гишүүнд урамшуулал олгоно.

51.6.Зөвлөл нь хамтын удирдлагын байгууллагаас санал болгосон бүтээл ашиглалтын тарифын нөхцөл нь зах зээлийн үнэлгээнээс хэт өндөр, бүтээлийн хэвийн ашиглалт, зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхолд сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлалтай гэж үзвэл бүтээл ашиглалтын тарифыг баталгаажуулахгүй байж болно.

51.7.Зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, гомдлыг урьдчилан шийдвэрлэх, бүтээл ашиглалтын тариф батлах болон бусад үйл ажиллагаанд баримтлах журмыг оюуны өмчийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

51.8.Зөвлөлийн шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл шийдвэрийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор гомдлоо шүүхэд гаргах эрхтэй.

**НАЙМДУГААР БҮЛЭГ
ЗОХИОГЧИЙН ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ, ЗОХИОГЧИЙН
ЭРХ ЗӨРЧИГЧИД ХҮЛЭЭЛГЭХ ХАРИУЦЛАГА**

**52 дугаар зүйл.Цахим болон харилцаа холбооны бусад
сүлжээнд зохиогчийн эрхийг хамгаалах**

52.1.Интернетийн үйлчилгээ түгээгч, агрегатор, цахим хуудас эрхлэгч, харилцаа холбооны үйлчилгээ үзүүлэгч, өргөн нэвтрүүлгийн байгууллага, олон сувгийн дамжуулагч нь өөрийн болон бусад сервер, сүлжээ, санд зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн зөрчил гаргахгүй байх, зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийг эрхээ хэрэгжүүлэх боломжоор хангах үүрэгтэй.

Тайлбар: Энэ хуульд заасан “агрегатор” гэдэгт контент цуглуулах, нийлүүлэх болон эдгээрийг олон нийтэд санал болгож байгаа этгээдийг ойлгоно.

52.2.Энэ хуулийн 52.1-д заасан этгээд нь зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх зөрчигдөж байгаа тухай мэдээллийг хүлээн авах нөхцөлийг бүрдүүлэх, зөрчлийн тухай мэдсэн даруй тухайн зөрчилтэй бүтээл, хамаарах эрхийн объект ашиглалтыг зогсоох, хаах үүрэг хүлээнэ.

52.3.Энэ хуулийн 52.1, 52.2-т заасан үүргээ биелүүлээгүй этгээдэд оюуны өмчийн улсын байцаагч Зөрчлийн тухай хуульд⁴ заасан хариуцлага ногдуулна.

52.4.Оюуны өмчийн улсын байцаагч нь зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалахаар яаралтай арга хэмжээ авах зорилгоор зөрчилтэй үйлдлийг зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн хүсэлтээр зогсоох, эсхүл үйлчилгээ, үйл ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн зогсоох арга хэмжээг нэн даруй авах эрхтэй.

52.5.Энэ хуулийн 52.1, 52.2-т заасны дагуу зөрчилтэй бүтээл, хамаарах эрхийн объект ашиглахыг зогсоосон, хаасантай холбоотой маргааныг холбогдох хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

52.6.Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр бүтээл ашиглах этгээд эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчигдөж байгаа бол зохиогчийн эрхийн зөрчлийг арилгах арга хэмжээ авхуулахаар холбогдох байгууллагад хандах эрхтэй.

⁴ Зөрчлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

53 дугаар зүйл. Технологийн хамгаалалтын арга хэмжээ

53.1. Зохиогч, зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн энэ хуульд заасан эрхийг хэрэгжүүлэх, өөрийн бүтээл, хамаарах эрхийн объектыг зөвшөөрөлгүйгээр ашиглахаас урьдчилан хамгаалах зорилгоор хэрэглэж байгаа технологийн хамгаалалтыг санаатайгаар эвдэх, идэвхгүйжүүлэх, устгах, гэмтээхийг хориглох бөгөөд эдгээр үйлдлийг зохиогчийн эрх, эсхүл хамаарах эрхийн зөрчилд тооцно.

53.2. Технологийн хамгаалалтыг эвдэх, идэвхгүйжүүлэх, устгах, гэмтээх үндсэн зориулалттай технологи, тоног төхөөрөмжийг арилжааны зорилгоор үйлдвэрлэх, импортлох, сурталчлах, санал болгох, түрээслэх, нийлүүлэхийг хориглох бөгөөд эдгээр үйлдлийг зохиогчийн эрх, эсхүл хамаарах эрхийн зөрчилд тооцно.

53.3. Монгол Улсын нийтлэг ашиг сонирхол, аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой төрийн үйл ажиллагаанд энэ хуулийн 53.1, 53.2-т заасан зохицуулалт хамаарахгүй.

54 дүгээр зүйл. Эрхийн удирдлагын мэдээлэл

54.1. Эрхийн удирдлагын мэдээллийг бүтээлийн хуулбар, тоглолт, фонограммын бичлэгт хавсаргасан, эсхүл хуулбар дотор агуулсан байдлаар байршуулсан, эсхүл эдгээрийг цахим орчинд дамжуулах, нийтийн хүртээл болгоход ил тод байдлаар байршуулна.

54.2. Эрхийн удирдлагын мэдээллийг зохиогч болон хамаарах эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр энэ хуульд заасан эрхийг зөрчих боломж олгох, эсхүл зөрчлийг нуун дарагдуулах зорилгоор санаатайгаар устгах, өөрчлөх, эсхүл нэмэлт хийхийг хориглох бөгөөд эдгээр үйлдлийг зохиогчийн эрх, эсхүл хамаарах эрхийн зөрчилд тооцно.

54.3. Эрхийн удирдлагын талаар гуйвуулсан мэдээлэл агуулсан бүтээлийн хуулбар, тоглолт, фонограммын бичлэгийг нийтэд түгээх, импортлох, нийтэд дамжуулах, нийтэд ашиглах боломж олгохыг хориглох бөгөөд эдгээр үйлдлийг зохиогчийн эрх, эсхүл хамаарах эрхийн зөрчилд тооцно.

54.4. Монгол Улсын нийтлэг ашиг сонирхол, аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой төрийн үйл ажиллагаанд энэ хуулийн 54.1, 54.2, 54.3-т заасан зохицуулалт хамаарахгүй.

55 дугаар зүйл. Зохиогч болон тоглогч уран бүтээлчийн амины эрхийг хамгаалах

55.1. Бүтээлийн халдашгүй байдал болон зохиогчийн, эсхүл тоглогч уран бүтээлчийн амины эрхийг зөрчсөн тохиолдолд зохиогч болон тоглогч

уран бүтээлч нас барсан бол түүний өв залгамжлагч, өв залгамжлагчгүй бол оюуны өмчийн байгууллага нь зөрчигдсөн эрхийг зохих журмын дагуу сэргээн тогтоолгох, учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх, эдийн бус гэм хорыг арилгуулахаар уг эрх зөрчсөн этгээдээс шаардах, шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

56 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрх болон хамаарах эрхийн зөрчилд тооцогдох үйлдэл

56.1.Зохиогчийн эрх болон хамаарах эрхийг дараах тохиолдолд зөрчсөнд тооцно:

56.1.1.зохиогчийн эрхийн бүтээл, хамаарах эрхийн объектыг зохиогч, зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр, гэрээ байгуулахгүйгээр ашиглах, гэрээний нөхцөл, журмыг зөрчих;

56.1.2.зохиогчийн эрх болон хамаарах эрхийн зөрчилтэй бараа бүтээгдэхүүнийг ашгийн зорилгоор үйлдвэрлэх, түгээх, тээвэрлэх;

56.1.3.энэ хууль болон гэрээнд заасан төлбөр төлөх үүргээ биелүүлэхгүй байх;

56.1.4.зохиогч болон тоглогч уран бүтээлчийн амины эрхийг зөрчих;

56.1.5.эрх эзэмшигчийн зөвшөөрөлгүйгээр бүтээлийг олон нийтийн сүлжээнд байршуулах, интернетийн /цахим/ холбоос хийх, хөгжүүлэлт хийх;

56.1.6.хуульд заасан бусад.

57 дугаар зүйл.Зохиогчийн эрхийн тухай хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

57.1.Зохиогчийн эрхийн тухай хууль зөрчсөн этгээдэд Зөрчлийн тухай, эсхүл Эрүүгийн хуульд⁵ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

57.2.Бүтээл ашиглах онцгой эрхийг зөрчсөнөөс учирсан эд хөрөнгийн хохирол болон эдийн бус гэм хорыг нөхөн төлүүлэх асуудлыг Иргэний хуулийн дагуу шийдвэрлэнэ.

57.3.Эрх нь зөрчигдсэн зохиогчийн эрх болон хамаарах эрх эзэмшигч хүсэлт гаргасан тохиолдолд зөрчилтэй бүтээгдэхүүнийг хохирлын

⁵ Эрүүгийн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.

706 КМТНН ХМДГ .. ХОНССТН ДДМ БИЛМ Ө БХД

706 . 6 . ХОНССТН ФЕКТЕЛМ МР ДДМ УМОВ КФ БХШТНБ БИЛМ Ө БХД БКХЛГ А :

706 . 6 . 6 . ФЕКТЕЛМ ДДМ БХФОН МР ФЭИМ ХОНСЛГ . НШМТМ ННН А ӨНН . БИЛМГ А ННН А БХОНН ӨНН НХКХЛМГ .

706 . 70 . 6 . ХОНСЛГ . НШМТМ ННН А ДН ХОНССТН ДДМ ХОУЛЫНХН БХЛН ӨНН БХЛНХЛМГ . ХКНТНЭИМ ДН УМХСЛМГ .

706 . 70 . 6 . ФЕКТЕЛМ Н НСНГ ДДМ РЕХКЛГ ФЭИТЭМ . БИЛМБИМГ ММСН ФЭДН КФ ННН А ӨМР МХКНЭИМГ .

706 . 6 . 6 . ФЕКТЕЛМ ФЭИМ ФЕКТЕЛМ МР ННН А ДН ХОНССТН ДДМ ХОУЛЫНХН БХЛН ӨНН . БИЛМГ А ННН А РЕДК КФ БДН УМХСЛМГ

МХКНЭИМГ ММДМР ӨХКЛМ ДДМ БИЛМГ БХТН А . ЛЮИХН ӨНН РЕУИТЭСИМ . МНДХЛМГ . НЭКНЭИМГ БИЛМГ ДН УМХСЛМГ ..

706 КМТНН ХМДГ .. ХОНССТН ДДМ БК РЕХКНЛГ ДДМ ММТМНН БХД

706 . 6 . ХОНССТН БНН БХФОН МР ФЕКТЕЛМ Н ФЭЛЭН МР БХТН А . ЛЮИХН ӨНН БИЛМБИМГ БК РЕХКНЛГ ДДМ ММТМНН БХД АХНСЛМГМ » ФЕКТЕЛМ

БИЛМБИМГ ММТМНН БХД « РЕУ БКХЛГ А ..

706 . 70 . ХОНССТН ДДМ ФЕКТЕЛМ БИЛМБИМГ ММТМНН БХД КФ БХШТНБ БХД ДН РЕБНХНЭИМГ А :

706 . 6 . 70 . НШМТМФЭИТЭМГ .

706 . 70 . 70 . НСНГ КФ БХЛНМГ .

706 . 70 . 70 . НСНГ КФ БИКНЭИМГ .

706 . 70 . 70 . НСНГ КФ БИЛМБИМГ .

706 . 70 . 70 . НСНГ КФ БИЛНМГ МХСЛМГ .

706 . 70 . 70 . ММХСЛМГ БИЛМГ .

706 . 70 . 70 . БИЛМБИМГ ФЭИТЭМ БХЛНХЛМГ ..

17) КМШН ХМХГ .. МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

18) . 6 . МХСР ХХММ . МХСР ХХИЙГ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ КӨ ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ КӨ ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

19) . 7 . МХСР ХХММ . МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МОНГОЛЫН ХӨГӨМӨ

МОНГОЛЫН ХӨГӨМӨ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

20) КМШН ХМХГ .. МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

21) . 6 . МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

22) . 6 . 6 . МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

23) . 7 . 6 . МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ МАНДИРАГ МЭДИЙГ МР ХӨГӨН ДХМ ХМХГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2021 оны 05 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗОХИОГЧИЙН ЭРХ БОЛОН ТҮҮНД ХАМААРАХ ЭРХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. 2006 оны 1 дүгээр сарын 19-ний өдөр баталсан Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн тухай /Шинэчилсэн найруулга/ хуулийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Зохиогчийн эрхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

Үсэнтүгч Бямба нар

Хийсгэнэгийн Бямба нар

Бямба нар 09 - 09 - 2021 он

Хэрэгсэл хийх үйлдвэр
Хийсгэнэгийн Бямба нар

6 Күн хийх үйлдвэр .. 2021 он 06 - 09
Хийсгэнэгийн Бямба нар
Хийсгэнэгийн Бямба нар ..

7 Күн хийх үйлдвэр .. Бямба нар
Хийсгэнэгийн Бямба нар ..

Хийсгэнэгийн Бямба нар
Хийсгэнэгийн Бямба нар

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2021 оны 05 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 8.3 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 3, 4 дэх хэсэг нэмсүгэй:

“3.Хамтын удирдлагын байгууллага батлагдсан төлбөрийн хэмжээнээс илүү хэмжээгээр төлбөр хураан авсан, батлагдсан төлбөр дээр нэмэлт төлбөр ногдуулсан, хуульд заасан тайлан, мэдээг зохих хугацаанд ирүүлээгүй бол учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг гаргуулж хүнийг хоёр зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг хоёр мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

4.Хамтын удирдлагын байгууллага үйл ажиллагаагаа ашгийн төлөө болгож өөрчилсөн, хууль болон хамтран ажиллах гэрээнд заасан үүргээ удаа дараа биелүүлээгүй, зохиогчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг ноцтой зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан, үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх шийдвэрийг үл харгалзан үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулсан бол хууль бусаар олсон хөрөнгө, орлогыг хурааж, учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг гаргуулж, зөвшөөрлийг хүчингүй болгож хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

2 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 8.3 дугаар зүйлийн гарчгийн, мөн зүйлийн 1 дэх хэсгийн “эрх болон түүнд хамаарах” гэснийг тус тус хассугай.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Зохиогчийн эрхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2021 оны 05 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ОЮУНЫ ӨМЧИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Оюуны өмчийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.5 дахь хэсэг:

“6.5.Энэ хуулийн 6.3-т заасан сайн дурын бүртгэл хөтлөх журмыг оюуны өмчийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.”

2/12 дугаар зүйлийн 12.2.3 дахь заалт:

“12.2.3.хамтын удирдлагын байгууллага, зохиогчийн эрхийг хамгаалах, төлөөлөх эрхийг хэрэгжүүлэх байгууллага, бүтээл ашиглагч болон төрийн байгууллагыг зохиогчийн эрхийн талаарх мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, хамтран ажиллах.”

2 дугаар зүйл. Оюуны өмчийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.4 дэх хэсгийн “хянах” гэснийг “хянан баталгаажуулах, төлбөр төлөх, хуваарилахтай холбоотой гомдлыг урьдчилан шийдвэрлэх” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл. Оюуны өмчийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.6 дахь хэсгийн, 24 дүгээр зүйлийн 24.2.1 дэх заалтын “эрх болон түүнд хамаарах” гэснийг хассугай.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг Зохиогчийн эрхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2021 оны 07 дугаар
сарын 01-ний өдөр

Дугаар 56

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөө батлах тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7 дахь заалт, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.4 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөөг хавсралтаар баталсугай.

2. Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөөнөөс улсын төсвөөс санхүүжүүлэх шаардлагатай төсөл, арга хэмжээг хэрэгжих суурь нөхцөл, хэрэгцээ шаардлага, ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2022 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2023-2024 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд тусгагдсан төсвийн тусгай шаардлага, төсвийн орлогын нөхцөл байдалтай уялдуулан Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуулийн төсөлд тусгахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т даалгасугай.

3. Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 2022 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс жигд ханган зохион байгуулж, түүний биелэлтийг бүтэн жилээр гаргаж, Улсын Их Хуралд танилцуулахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т даалгасугай.

4. “Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөө батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолыг хэрэгжүүлж ажиллахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/ болон холбогдох бусад байгууллагад үүрэг болгосугай.

5. Энэ тогтоолыг 2021 оны 7 дугаар сарын 9-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХӨГЖЛИЙН 2022 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Зорилт /бодлогын үндэслэл/	Төсөл, арга хэмжээ	Үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт		2022 онд шаардлагатай хөрөнгө			Үндсэн хариуцагч	Хамтран хариуцагч
			Суурь түвшин	Зорилтот түвшин	Хөрөнгийн хэмжээ /сая төгрөг/	Эх үүсвэр	8		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
<p>Бүлэг 1. “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлого</p> <p>Зорилго 1.1. “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.</p>									
1.1.1	МУТЖУЧ-2.4.1, ЗГУАХ-1.1.2	Монгол Улсад тархаж байгаа коронавируст халдварын геномын дараалал, бүтцийг тодорхойлох, вакцинжуулалтын дараах дархлаа тогтцын байдлыг үнэлж, дархлаа тогтох хугацааг тодорхойлох	Судалгааны ажил эхлэх шатанд байна.	Монгол Улсад тархаж байгаа коронавируст халдварын геномын дараалал, бүтцийг тодорхойлсон байна. Вакцинжуулалтын дараах дархлаа тогтцын байдлыг үнэлж, дархлаа тогтох хугацааг тодорхойлсон байна.	600.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	-	
1.1.2	МУТЖУЧ-2.4.1, ЗГУАХ-1.1.3	Хариу арга хэмжээний нөөцийн бэлэн байдлыг бүрдүүлэх	Нөөцийн бэлэн байдлыг эм, эмнэлгийн хэрэгсэл тус бүрээр тухай бүрд тооцон гаргаж байна.	Нийгмийн эрүүл мэндийн онцгой байдлын үеийн нөөцийн бэлэн байдлын үнэлгээ хийгдэж, нөөцийг шинэчилж сэлгэсэн байна.	-	-	Эрүүл мэндийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга	

1.1.3	МҮТЖҮЧ-2.2.1, ЗГҮАХ-1.1.3	Зоонозын өвчин судлалын төвийг 2 аймагт, хил дагуух 10 боомтод тандалтын нэгжийг байгуулах тус тус байгуулах	Тооцоо, судалгаа хийгдсэн.	Зоонозын өвчин судлалын төвийг 2 аймагт, хил дагуух 10 боомтод тандалтын нэгжийг байгуулсан байна.	1,220.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Аймгийн Засаг дарга
1.1.4	МҮТЖҮЧ-2.2.1, ЗГҮАХ-1.1.3	Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн нөөцийн агуулах шинэчлэн барих барилгын ажлыг эхлүүлж, 30 хувьд хүргэх	0 хувь	Агуулахын барилгын ажлын гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	1,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	-
1.1.5	МҮТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-1.1.3	5 аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвийг полимеразын гинжин урвалын шинжилгээ хийх төхөөрөмжөөр бүрэн хангаж, шинээр 5 аймгийн нэгдсэн эмнэлгийг полимеразын гинжин урвалын шинжилгээ хийх төхөөрөмжтэй болгож, лабораторийн чадавхыг нэмэгдүүлсэн байна.	6 аймагт полимеразын гинжин урвалын шинжилгээ хийх молекул биологийн лаборатори байгуулагдсан.	Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвийг полимеразын гинжин урвалын шинжилгээ хийх төхөөрөмжөөр бүрэн хангаж, шинээр 5 аймгийн нэгдсэн эмнэлгийг полимеразын гинжин урвалын шинжилгээ хийх төхөөрөмжтэй болгож, лабораторийн чадавхыг нэмэгдүүлсэн байна.	1,500.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Аймгийн Засаг дарга

1.1.6	МҮТЖҮЧ-2.1.10, ЗГҮАХ-1.1.12	Ерөнхий боловсролын 100 сургуульд сургалтын удирдлагын системийг нэвтрүүлж, цахим хичээлийн санг сонголттойгоор бүрдүүлэх	Ерөнхий боловсролын 45 сургуульд сургалтын удирдлагын системийг туршсан.	Ерөнхий боловсролын 100 сургуульд үе шаттайгаар нэвтрүүлж эхэлсэн байна.	-	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
1.1.7	ЗГҮАХ-1.1.7	Цар тахлаас үүдсэн эдийн засаг, нийгмийн эмзэг бүлэгт үзүүлэх хүндрэлийг даван туулахад чиглэсэн хөтөлбөрийн зээлийг Азийн хөгжлийн банктэй хэлэлцэн тохирч, идэвхтэй хамтран ажиллах	I үе шат буюу 100.0 сая ам.доллар	Төсвийн тогтвортой байдлыг хангах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх эх үүсвэрийг хүлээж авсан байна.	296.000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Сангийн сайд	-
1.1.8	ЗГҮАХ-1.1.10	Улсын төсөв, Засгийн газрын дотоод үнэт цаасны эх үүсвэр, гадаад хөнгөлөлттэй зээлээс Засгийн газрын тусгай сан, төрийн өмчит хуулийн этгээдэд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй олгосон өр авлагыг барагдуулах	I үе шат буюу 100.0 сая ам.доллар	Засгийн газрын эх үүсвэрээр олгосон ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаасыг банк, санхүүгийн байгууллагад худалдан эх үүсвэрийг төвлөрүүлэх, дамлуурсан банкууд дээрх улсын төсвийн авлагын асуудлаар Монголбанк,	-	-	Сангийн сайд	-

Бүлэг 2.Хүний хөгжлийн бодлого								
Зорилго 2.1.Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг өргөжүүлж, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.								
				банкуудын эрх хүлээн авагчидтай хамтран ажиллаж, хууль, журмын дагуу шийдвэрлүүлж, Төрийн орон сууцны корпораци болон Засгийн газрын тусгай сангуудаас улсын төсөвт төлөх өглөгийг бууруулсан байна.				
2.1.1	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.3	Зурх судасны төвийн барилгын ажлыг эхлүүлэх	Барилгын зуралтал, техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна.	40,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.2	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.3	Эрхтэн шилжүүлэн суулгах төвийн барилгын ажлыг эхлүүлэх; Төв ашиглалтад ороход шаардлагатай нөөцийн тооцооллыг хийх	0 хувь	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна. Төв ашиглалтад ороход шаардлагатай нөөцийн төхөөрөмж, бусад/тооцооллыг хийсэн байна.	40,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.3	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.3	Сурьээгийн эмнэлгийн барилгын ажлыг эхлүүлэх	Барилгын зуралтал, техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн. Газрын асуудал баталгаажсан.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	8,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-

2.1.4	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.3	Геронтологийн төвийн барилгын ажлын гүйцэтгэлийг 70 хувьд хирлэх	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 46 хувьтай байна.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	5,600.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	
2.1.5	МУТЖҮЧ-2.2.4, ЗГҮАХ-2.1.4	Орон нутагт яаралтай тусламжийн 10 цэг байгуулах	Орон нутагт яаралтай тусламжийн цэг байхгүй.	Орон нутагт шаардлагатай 10 цэгт яаралтай тусламжийн цэг байгуулсан байна.	5,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
2.1.6	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.3	Баянзүрх дүүрэгт барих 300 ортой эмнэлгийн барилгын зураг, төсвийг хийж, барилгын ажлыг эхлүүлэх	Төсөл, тооцоолол батлагдсан.	Зураг, төсөв хийгдэж, барилгын ажил эхэлсэн байна.	-	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.7	МУТЖҮЧ-2.2.6, ЗГҮАХ-2.1.6	Эрүүл мэндийн салбарын 26 байгууллагад мэдээллийн сүлжээний дэд бүтэц бий болгох	48 байгууллагын сүлжээний дэд бүтцийн санхүүжилтийг бүрэн шийдвэрлэсэн.	26 байгууллага сүлжээний дэд бүтэцтэй болсон байна.	700.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
2.1.8	МУТЖҮЧ-2.2.6, ЗГҮАХ-2.1.6	Эрүүл мэндийн байгууллагын 50 хувьд мэдээлэл солилцооны платформ нэвтрүүлэх	Мэдээлэл солилцооны платформ нэвтрээгүй.	Эрүүл мэндийн байгууллагын 50 хувьд мэдээлэл солилцооны платформ нэвтрэсэн байна.	9,800.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
2.1.9	МУТЖҮЧ-2.2.6, ЗГҮАХ-2.1.6	Дүрс архивлан хадгалах, дамжуулах (PACS)/ нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлэх	Эрүүл мэндийн байгууллагад PACS систем ашиглаж эхлээгүй.	Эрүүл мэндийн байгууллагуудад PACS систем бүрэн ашиглагдаж эхэлсэн байна.	5,800.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.10	МУТЖҮЧ-2.2.6, ЗГҮАХ-2.1.6	Лавлагаа шатлалын 4 эрүүл мэндийн байгууллага, 15 аймгийн А зэрэглэлийн сумын зэрэглэлийн сумын бүрдсэн.	Эрүүл мэндийн 29 байгууллагад телемедицин ашиглах боломж бүрдсэн.	Лавлагаа шатлалын 4 эрүүл мэндийн байгууллага, 15 аймгийн А зэрэглэлийн сумын эрүүл мэндийн	500.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-

2.1.11	МҮТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.6	Эрүүл мэндийн төвд телемедицин нэвтрүүлэх Эрүүл мэндийн үндэсний тооцоо болон тусламж, үйлчилгээний тариф тогтооход ашиглах зорилгоор тусламж, үйлчилгээний өртгийн бүртгэлийн цахим тогтолцоог эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэвтрүүлэх	Төлөвлөлтийн шатанд байна.	Эрүүл мэндийн цахим бүртгэлийн тогтолцоо нэвтрэсэн байна.	600.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.12	МҮТЖҮЧ-2.2.5, ЗГҮАХ-2.1.7	Эрүүл мэндийн даатгалд даатгуулагчийн хамрагдалт 94.2 хувьтай байна.	Эрүүл мэндийн даатгалд даатгуулагчийн хамрагдалт 94.2 хувьтай байна.	Эрүүл мэндийн даатгалд даатгуулагчийн хамрагдалт 95 хувьд хүрсэн байна.	-	-	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.13	МҮТЖҮЧ-2.2.5, ЗГҮАХ-2.1.7	Олон улсын эмнэлэгийн удирдамжийн цахим санг нэвтрүүлэх	Цахим санг нэвтрүүлэх гэрээг олон улсын байгууллагатай байгуулсан.	Олон улсын эмнэлэгийн удирдамжийг эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэвтрүүлсэн байна.	1,400.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.14	МҮТЖҮЧ-2.2.7, ЗГҮАХ-2.1.8	Эм ханган нийлүүлэх байгууллагуудад эмийн аюулгүй байдлын цахим бүртгэл, хяналтын нэгдсэн программ хангамж нэвтрүүлэх	Төлөвлөлтийн шатанд байна.	Эмийн аюулгүй байдлын цахим бүртгэл, хяналтад эм ханган нийлүүлэх байгууллага 100 хувь хамрагдсан байна.	-	-	Эрүүл мэндийн сайд	-

2.1.15	МҮТЖҮЧ-2.2.7, ЗГҮАХ-2.1.8	Нянгийн тэсвэржилтийн сүлжээнд бүх аймгийн нэгдсэн эмнэлгийг холбож, мэдээллийн санг бүрдүүлэх	8 аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн лаборатори сүлжээнд холбогдсон.	21 аймгийн нэгдсэн эмнэлэг сүлжээнд холбогдож, нянгийн тэсвэржилтийн талаарх мэдээллээ өгч хэвшсэн байна.	500.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.16	МҮТЖҮЧ-2.2.7, ЗГҮАХ-2.1.8	Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, хувийн хамгаалах хэрэгслийг эх орнодо үйлдвэрлэдэг болоход түүхий эдийг татаараас чөлөөлөх хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	Эмнэлгийн хэрэгслийн үйлдвэрлэл дотоодын зах зээлийн 1.4 хувийг эзэлж байна.	Хууль, эрх зүйн орчин бүрдэж, эмнэлгийн хэрэгслийн үйлдвэрлэлийн дотоодын зах зээлд эзлэх хувь нэмэгдсэн байна.	-	-	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.17	МҮТЖҮЧ-2.2.8, ЗГҮАХ-2.1.9	Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвд эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах сургалтын сүлжээг бий болгон, чадварыг бэхжүүлэх	Төгсөлтийн дараах сургалтыг 2 бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвд явуулж байна.	Шинээр 3 бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвд төгсөлтийн дараах сургалт явуулдаг болсон байна.	250.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
2.1.18	МҮТЖҮЧ-2.2, ЗГҮАХ-2.1.13	Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээний багцыг оновчтой болгож, гүйцэтгэлийн шалгуурын дагуу тусламж, үйлчилгээ.	4 багцыг тусламж үйлчилгээнд нэвтрүүлэх хууль, эрх зүйн орчин бүрдсэн.	Бүх өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд нэвтрүүлж эхэлнэ.	250.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-

		иргэнийг дагасан гүйцэтгэлийн санхүүжилтийг нэвтрүүлэх	Төлөвлөлтийн шатанд байна.		Арга хэмжээний хэрэгжилт 40 хувьд хүрсэн байна.	3,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.19	МУТЖУЧ-2.2.2, ЗГУАХ-2.1.1	"Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Төлөвлөлтийн шатанд байна.		Арга хэмжээний хэрэгжилт 40 хувьд хүрсэн байна.	3,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.20	МУТЖУЧ-2.2.2, ЗГУАХ-2.1.1	"Хавдрын эсрэг" арга хэмжээг эхлүүлж, хүн амын дунд урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг шинжилгээ зохион байгуулах	Төлөвлөлтийн шатанд байна.		Хорт хавдрыг эрт илрүүлэх үзлэгийн хамралтын түвшин 30 хувьд хүрсэн байна.	600.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.21	МУТЖУЧ-2.2.2, ЗГУАХ-2.1.1	"Элэг бүлэн Монгол" арга хэмжээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж, элэгний дельта вирусгүй ирсэдийг эмчилгээнд хамруулах	Төлөвлөлтийн шатанд байна.		Арга хэмжээний хэрэгжилт 30 хувьд хүрсэн байна.	13,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.22	МУТЖУЧ-2.2.2, ЗГУАХ-2.1.1	"Харшлаас сэргийлэх" арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Төлөвлөлтийн шатанд байна.		Арга хэмжээний хэрэгжилт 70 хувьд хүрсэн байна.	200.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.23	ЗГУАХ-2.1.4	Лавлагаа шатлалын 11 эрүүл мэндийн байгууллагын яаралтай тусламжийн чадавхыг сайжруулж,	Чадавх бэхжүүлэх зорилгоор эрүүл мэндийн байгууллагуудад нийлүүлэх шаардлагатай тоног		Лавлагаа шатлалын 11 эрүүл мэндийн байгууллагын яаралтай тусламжийн чадавх бэхжсэн байна.	8,100.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	-

2.1.24	Техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах МҮТЖҮЧ-2.2.5, ЗГҮАХ-2.1.7	Эрүүл мэндийн даатгалыг цахимжуулах	Эрүүл мэндийн даатгалуудад e-health, h-info, health.gov.mn програмуудыг ашиглаж байна.	Эрүүл мэндийн даатгалын цахим тогтолцоог бий болгож, бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллагыг холбоно.	300.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
2.1.25	Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвийн цогцолбор салбар II-ыг байгуулах ажлыг эхлүүлэх	Барилгын зураглал хийгдсэн.	Цогцолбор салбар II-ын барилга баригдаж эхэлсэн байна.	600.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-	-
2.1.26	Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	-	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт 70 хувьд хүрсэн байна.	933.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, Эрүүл мэндийн газрын дарга	
2.1.27	Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг байгуулах	-	Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг даатгалын санхүүжилтийн 8 хувиар байгуулсан байна.	40,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-	-
2.1.28	Хавдар судлалын үндэсний төвийн салбар II-ыг байгуулах ажлын зураг, төсвийг боловсруулах	Газар шийдэгдсэн. Ажлын даалгавар хийгдсэн.	Зураг, төсөв хийгдэж, барилгын ажлыг эхлүүлсэн байна.	3,000.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-	-
2.1.29	Эрүүл мэндийн анхан шатны байгууллагуудыг сайжруулсан	Ариун цэврийн төвлөрсөн болон хэсэгчилсэн системд холбогдсон	3 аймгийн нийт 15 сумын эрүүл мэндийн төвийг үе шаттайгаар орчин үеийн нүхэн	423.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	Барилга, хот байгуулалтын сайд	

		ариун цэврийн байгууламжтай болгох	эрүүл мэндийн байгууллагын тоо-98.	жорлон, ариун цэврийн байгууламжтай болгосон байна.				
2.1.30	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-1.1.3	"Ковид-19" халдварт вирусийн эмчилгээнд нэн шаардлагатай уушги орлуулагч ЭКМО аппаратын тоог нэмэгдүүлэх	Улсын хэмжээнд 2 ЭКМО аппарат ашиглаж байна.	Уушги орлуулагч ЭКМО аппарат худалдан авч эмчилгээнд ашигласнаар тусламж, үйлчилгээний хүртээмж нэмэгдсэн байна.	750.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	-
2.1.31	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.12	Аймаг, сумын эрүүл мэндийн байгууллагын барилга байгууламж, дэд бүтцийн засвар шинэчлэлтийн ажлын хийх	Монгол Улсын 2020 оны төсвийн тухай хуулийн хүрээнд хэрэгжсэн.	Тэгш, хүртээмжтэй, чанартай үйлчилгээг үзүүлэх орчныг бүрдүүлнэ.	8,750.0	Улсын төсөв	Эрүүл мэндийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
2.1.32	МУТЖҮЧ-2.2.3, ЗГҮАХ-2.1.11	Баруун бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвийн барилгын өргөтгөл барих	Азийн хөгжлийн банкны төсөл батлагдсан.	Барилгын ажлыг эхлүүлж, гүйцэтгэлийг 40 хувьд хүргэсэн байна.	5,137.5	Гадаадын зээл, тусламж	Эрүүл мэндийн сайд	-
Зорилго 2.2. Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, мэргэжлийн спортыг дэмжиж, тамирчдын тив, дэлхий, олимпын түвшинд өрсөлдөх чадвар, амжилтыг нэмэгдүүлнэ.								
2.2.1	МУТЖҮЧ-3.5.2, ЗГҮАХ-2.2.3	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд зориулсан тусгай тоноглол бүхий спорт цогцолбоорын барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх	Газар, зураг төсөл бэлэн болсон.	Барилга угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна.	25,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Ерөнхий сайд	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд
2.2.2	МУТЖҮЧ-3.5.2, ЗГҮАХ-2.2.3	Нийслэлийн усан бассейнд бүхий спортын цогцолбоорын ажлыг үргэлжлүүлж,	Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 90-95 хувьтай байна.	Спортын цогцолбоорыг ашиглалтад оруулсан байна.	3,400.0	Улсын төсөв	Ерөнхий сайд	-

Зорилго 2.3.Хүн бүрд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлж, тэгш хамруулах тогтолцоог бэхжүүлнэ.						
	Баянзүрх, Налайх дүүргийн спортын цогцолборыг ашиглалтад оруулах					
2.3.1	МҮТЖҮЧ-2.1.8; ЗГҮАХ-2.3.9	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан хөдөөгийн 113 цэцэрлэг, 176 сургууль, 121 дотуур байрыг шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламжаар хангах	Санхүүжилт шийдвэрлэгдсэн.	113 цэцэрлэг, 176 сургууль, 121 дотуур байр төвлөрсөн болон бие даасан ариун цэврийн байгууламжтай болсон байна.	50,000.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд
2.3.2	МҮТЖҮЧ-2.1.1; ЗГҮАХ-2.3.2	Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтыг нэмэгдүүлж, 50 гэр бүлэг байгуулж, хувилбарт сургалтад 500 хүүхэд нэмж хамруулах; 24 цагийн 10 бүлэг нээж 250 хүүхдийг шинээр хамруулах	Хувилбарт сургалтад 17141 хүүхэд хамрагдсан. 32 цэцэрлэгийн 24 цагийн 77 бүлэгт 2226 хүүхэд хамрагдсан. Нийт хамран сургалт 93.4 хувьтай байна.	Шинээр 50 гэр бүлэг байгуулж, хувилбарт сургалтад 500 хүүхэд, 24 цагийн 10 бүлэг шинээр нээж 250 хүүхэд нэмж хамруулсан байна. Хамран сургалтыг 95 хувьд хүргэсэн байна.	13,645.3	Улсын төсөв Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд

2.3.3	МУТЖУЧ-2.1.2; ЗГҮАХ-2.3.3	Бага, дунд боловсролын чанарын болон суралцагчийн сургалтын ахиц, дэвшлийн үнэлгээг тогтмол хийж, хоцрогдлыг арилгах цогц төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажиллах	Бага ангид суралцагчдын унших чадварын түвшин 37.5 хувь, бичих чадварын түвшин 37.5 хувь, математик чадварын түвшин 53.3 хувь, дунд ангийн суралцагчдын ерөнхий чадварын түвшин 37.5 хувь, ахлах ангийн суралцагчдын ахлах ангийн суралцагчдын сонгон судалсан хичээлийн түвшин өмнөх онтой харьцуулбал тус тус 5-10 хувиар өссөн байна.	600.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.3.4	МУТЖУЧ-2.1.2; ЗГҮАХ-2.3.3	Сурлагын амжилтыг үнэлэх олон улсын /PISA/ үнэлгээнд хамрагдах	Судалгаанд хамрагдах бэлтгэлийг ханган туршилт, шалгалтуудыг эхлүүлсэн. Хэрэгжилт 30 хувьтай байна.	5,415.0	Гадаадын зээл, тусламж	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-

2.3.5	МҮТЖҮЧ-2.1.3; ЗГҮАХ-2.3.4	Эх хэлний сургалтын чанарыг дээшлүүлж, монгол бичгийн сургалт, судалгаа, хэрэглээний орчныг сайжруулах	Монгол хэл, бичгийн сургалтын чанарыг үнэлгээнд дунд, ахлах анги төгсөгчдийг хамруулсан байна. Монгол бичгийн хэвлэмэл болон цахим сурах бичиг, гарын авлагыг боловсруулж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангасан байна.	-	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	
2.3.6	МҮТЖҮЧ-2.1.3; ЗГҮАХ-2.3.4	Үндэстний цөөнх монгол хэл болон эх хэлээр боловсрол эзэмших, соёл, зан заншлаа өвлөх боломжийг бүрдүүлж, хос хэлний сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Гадаад улсад амьдарч байгаа хүүхдэд зориулсан веббэд суурилсан цахим сурах бичиг 1-ийг боловсруулсан.	-	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	
2.3.7	МҮТЖҮЧ-2.1.3; ЗГҮАХ-2.3.4	Хүүхдийн ялгаатай онцлог, суралцах чадамжид суурилан сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө, үнэлгээний арга зүйг боловсронгуй болгох	Ялгаатай хэрэгцээтэй хүүхдийн өмнөх боловсролд тэгш хамруулах журам батлагдсан. Хэрэгжилт 25 хувьтай байна.	60.0	Гадаадын зээл, тусламж	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	

2.3.8	МУТЖУЧ-2.1.7, ЗГАХ-2.3.8	Багш мэргэжлийн стандартыг батлуулж, "Чадварлаг багш" арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	-Багш бэлтгэх их, дээд сургууль болон боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багш, судлаачдын хамтарсан судалгаанд санхүүжилт олгохоор судалж эхэлсэн. -Ментор багштай сургууль, цэцэрлэгийн тоо-0; -Ментор багштай хамтран хөгжиж байгаа багшийн хувь-0; -Багшийн ажлын гүйцэтгэлд суурилсан цалин хөлсний тогтолцоо бүрдээгүй.	-Багш бэлтгэх их, дээд сургууль болон ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багш, судлаачдын хамтарсан судалгаанд санхүүжилт олгосон байна. -10 аймаг, 5 дүүргийн ерөнхий боловсролын сургууль ментор багштай болсон байна. -Нийт багш нарын 44.7 хувь ментор багштай хамтран хөгжиж боломж бүрдсэн байна. -Гүйцэтгэлд суурилсан цалин хөлсний хууль, эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	150.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.3.9	МУТЖУЧ-2.1.7, ЗГАХ-2.3.8	Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багшийг ялгаатай хэрэгцээт боловсролын чиглэлээр	-Ерөнхий боловсролын сургуулийн 165, цэцэрлэгийн 230 багшийг мэргэшүүлсэн байна.	20.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-	

			ажилтнуудыг чадавжуулах сургалтад 100, "Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллахад чадавжуулах" сургалтад 100, нийт 200 багшийг мэргэшүүлсэн.	-Цэцэрлэгт ээлжийн 200 багш ажиллуулсан байна.				
2.3.10	мэргэшүүлж, цэцэрлэгт ээлжийн багш ажиллуулах	Ялгаатай хэрэгцээтэй суралцагчийн онцлогт тохирсон сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангаж, сургалтын орчныг бүрдүүлэхэд бүх шатны байгууллагад дэмжлэг үзүүлэх	80 сургууль, 80 цэцэрлэгийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд хамрагдахад дэмжлэг үзүүлэх зориулалт бүхий сургалтын тохирох хэрэглэгдэхүүнээр хангаж, сургалтын орчныг бүрдүүлсэн байна.	140 сургууль, 140 цэцэрлэгийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд хамрагдахад дэмжлэг үзүүлэх зориулалт бүхий сургалтын тохирох хэрэглэгдэхүүнээр хангаж, сургалтын орчныг бүрдүүлсэн байна.	300.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.3.11	МҮТЖҮЧ-2.1.8, ЗГҮАХ-2.3.9	Сонгинохайрхан дүүрэгт сувицлын цэцэрлэг, сургуулийн барилгыг шинээр барих, ерөнхий боловсролын 25 болон 63 дугаар тусгай сургуулийн барилгыг өргөтгөх ажлыг эхлүүлэх	2021 оны улсын төсөвт Сонгинохайрхан дүүрэгт 150 хүүхдийн хүчин чадалтай тусгай сургууль, 200 хүүхдийн хүчин чадалтай тусгай цэцэрлэгийн барилгын ажлын төсөв батлагдсан.	-Сонгинохайрхан дүүрэгт сувицлын цэцэрлэг, сургуулийн барилгын ажлыг эхлүүлж, гүйцэтгэлийг 70 хувьд хүргэсэн байна. -25 болон 63 дугаар тусгай сургуулийн барилгыг өргөтгөх ажлыг эхлүүлсэн байна.	4,500.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-

2.3.12	<p>Бүх насны иргэд насан туршидаа суралцах боломжийг дэмжих, тэдгээрийн бие даан олж авсан мэдлэг, ур чадварыг хүлээн зөвшөөрөх, баталгаажуулах чиглэлээр насан туршийн боловсролын хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож өргөжүүлэх</p>	<p>Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөл болон холбогдох бусад хуулийн төслийг боловсруулсан.</p>	<p>Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна.</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд</p>	
2.3.13	<p>Боловсролын цахим шилжилтийн хүрээнд боловсролын салбарын мэдээллийн систем, тоног төхөөрөмж, дэд бүтцийг үе шаттайгаар сайжруулж, цахим сургалтын нэгдсэн платформийг хөгжүүлэх</p>	<p>Боловсролын ерөнхий боловсролын 60 хувь холбогдсон. -Цахим сургалтын нэгдсэн платформд теле хичээл,</p>	<p>-Багшийн үндсэн сургалтыг цахим хэлбэрт шилжүүлж, сургалтын платформын хөгжүүлэлт 50 хувьтай байна. -Боловсролын нэгдсэн сүлжээнд төрийн өмчийн ерөнхий боловсролын 60 хувь хувь холбогдсон. -Цахим сургалтын нэгдсэн сүлжээнд төрийн өмчийн ерөнхий боловсрол</p>	<p>-Багшийн үндсэн сургалтыг цахим хэлбэрт шилжүүлсэн байна. Нийт ерөнхий боловсролын сургуулийг боловсролын салбарын нэгдсэн сүлжээнд холбож, өндөр хурдны интернэт үйлчилгээг үзүүлдэг болсон байна.</p>	<p>7,500.0</p>	<p>Улсын төсөв</p>	<p>Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд</p>	

				интерактив контент, сурах бичиг зэрэг 3900 гаруй контент байршуулсан.	-Цахим ээлжит хичээлийн 10000 контент бэлтгэсэн байна. -Төрийн өмчийн 500 цэцэрлэг интернэтэд холбогдсон байна. -Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох цахим агуулга баяжсан байна.				
2.3.14	ЗГҮАХ-2.3.13	Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх институт, Боловсролын хүрээлэн, Боловсролын үнэлгээний төв, Насан туршийн боловсролын үндэсний төвийг шинэчлэн зохион байгуулж, боловсролын судалгаа, шинжилгээ, сургалт; Үнэлгээний байгууллагын чиг үүргийг оновчтой болгох	Суурь судалгаа 10 хувьтай хийгдэж байна.	Боловсрол, шинжлэх ухааны судалгаа, шинжилгээ, сургалт, үнэлгээ, насан туршийн боловсролын байгууллагын хууль, эрх зүйн орчин бүрдэж, үйл ажиллагаа хэрэгжиж эхэлсэн байна. Хэрэгжилт 100 хувьд хүрсэн байна.					Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд

2.3.15	МҮТЖҮЧ-2.1.4, ЗГҮАХ-2.3.14	Дээд боловсролын чанарын тогтолцоо, судалгааны чадавхыг олон улсын жишиг, туршлагад үндэслэн сайжруулж, хууль, эрх зүйн орчныг шинэчлэх	Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөл болон холбогдох бусад хуулийн төсөлд төрийн өмчийн их, дээд сургуульд төрөөс үзүүлэх дэмжлэгтэй холбоотой зохицуулалт тусгагдсан.	-Хууль, эрх зүйн орчинтой уялдуулан 5 дүрэм, журмыг шинэчлэн боловсруулсан байна. -Судалгааны чадавхыг сайжруулах чиглэлээр сургалт зохион байгуулж, 200 багш, албан хаагчийг хамруулсан байна.	500.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.3.16	МҮТЖҮЧ-2.1.9, ЗГҮАХ-2.3.10	Ерөнхий боловсролын сургуульд суралцагчдыг сургууль дээр ундны ус уух боломжийг бүрдүүлэх	Нийт сургуулийн 30 хувьд ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж суурилуулсан.	Нийт сургуулийн 50 хувьд ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж суурилуулсан байна.	500.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.3.17	МҮТЖҮЧ-2.1.8, ЗГҮАХ-2.3.9	Цэцэрлэг сургуулийн хүчин чадал, бүтэц, барилгын насжилт, байршлыг оновчтой тогтоож, хүн амын өсөлтийн хэтийн төлөвтэй уялдуулан ерөнхий боловсролын 50 сургууль, 60 цэцэрлэгийг барьж ашиглалтад оруулах	-	Шинээр ерөнхий боловсролын 50 сургууль, 60 цэцэрлэг ашиглалтад оруулсан байна.	417,008.5	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-

2.3.18	МҮТЖҮЧ-2.1.9, ЗГҮАХ-2.3.10	Цэцэрлэг, дотуур байрны хүүхдийн хоолны зардлыг нэмэгдүүлж, өдөрт авбал зохих илчлэг, шим тэжээлийн хэрэгцээг хангахуйц хоолоор үйлчлэх	Нөхцөл байдлын судалгааг хийж, судалгааны үр дүнгээр хүүхдийн хоолны зардлын нормативыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх тооцоог хийсэн. Цэцэрлэгийн 247040 хүүхэд, дотуур байрны 36000 хүүхэд хамрагдсан.	Хүүхдийн нас, биеийн онцлогт тохирсон шим тэжээлэг хоол хүнсээр үйлчлэх боломж бүрдсэн байна. Цэцэрлэгийн 289144 хүүхэд, дотуур байрны 38000 хүүхэд хамрагдсан байна.	35,240.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.3.19	МҮТЖҮЧ-2.1.9, ЗГҮАХ-2.3.10	Ерөнхий боловсролын сургуулийн бага, дунд ангийн үдийн хоолны үйлчилгээнд хамруулах, нэг хүүхдэд ногдох хоолны зардлын нормативыг шинэчлэх, мэргэжлийн хүний нөөцөөр хангах	Ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн суралцагчдад үдийн цайны үйлчилгээг хүргэж байна.	2021-2022 оны хичээлийн жилээс эхлэн ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн суралцагчдыг, 2022-2023 оны хичээлийн жилээс дунд ангийн суралцагчдыг үдийн хоолны үйлчилгээнд бүрэн хамруулсан байна.	-	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
2.3.20	МҮТЖҮЧ-2.1.9, ЗГҮАХ-2.3.10	Зориулалтын хоол үйлдвэрлэлийн байргүй ерөнхий боловсролын 18 сургуульд шинээр өргөтгөл барих, 225 сургуулийг стандартын шаардлага	18 сургууль зориулалтын байргүй, 225 сургууль стандартын шаардлага хангасан тоног төхөөрөмжгүй байна.	Ерөнхий боловсролын сургуулиудад хоол үйлдвэрлэлийн асуулгүй орчин бүрдсэнээр эрүүл, шим тэжээлэг хоол хүнсээр хангах нөхцөл бүрдэнэ.	-	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

	хангасан тоног төхөөрөмжөөр хангах	Зорилго 2.4. Эрдэм шинжилгээний байгууллага, их сургуулийн хамтарсан үндэсний төвүдийг байгуулах замаар нөөцийг төвлөрүүлж, эрдэм шинжилгээний ажлын зардлыг нэмэгдүүлэн зөв ашиглаж, судалгааны ажлын эдийн засаг, нийгэм, шинжлэх ухааны үр ашгийг нэмэгдүүлсэн байна.						
2.4.1	Судалгааны үр дүнд бий болсон бүтээлийг олон улсад бүртгүүлэх, дотоодын эрдэм шинжилгээний чанарыг нэмэгдүүлэх шинжлэх ухааны үйлчилгээг үзүүлж, шилдэг бүтээлийг урамшуулах	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын А/131 дугаар тушаалаар шилдэг эрдэм шинжилгээний шалгаруулах журмыг баталж, дотоодын 1 сэтгүүл олон шинжлэх ухааны үйлчилгээг үзүүлж, шилдэг бүтээлийг урамшуулах	-Судалгааны үр дүнд бий болсон шинэ мэдлэг, патентын мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй болгож, патент эзэмшигчид мөнгөн урамшуулал олгосон байна. -Олон улсын болон дотоодын судалгааны үр дүнд бий болсон шинэ мэдлэг, мэдээллийг ашиглах лицензийн гэрээний төлбөрийг төлсөн байна. -Эрдэм шинжилгээний байгууллагуудад эрх олгож, судлаачдын хандалтын тоог нэмэгдүүлсэн байна. -Олон улсын хянан магадлагаа хийгддэг сэтгүүлүүд дэх монгол эрдэмтдийн бүтээл, эшлэлийн тоо тус бүр нэмэгдэж, шилдэг	500.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-	

2.4.2	МУТЖҮЧ-2.4.1, ЗГҮАХ-2.4.1	Үндэсний инновацийн тогтолцоог хөгжүүлэх хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, инновацийн тэргүүлэх чиглэлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, технологи, судалгаа хөгжүүлэлтийн чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх	Үндэсний инновацийн тогтолцоог хөгжүүлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө батлагдсан, 8 инновацийн төсөл, 5 грант олгосон.	Бүтээл шалгаруулах журмын хэрэгжилтийг хангасан байна. -Төлөвлөгөөнд тусгагдсан 3 зорилт, 11 арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн байна. -Инновацийн тэргүүлэх чиглэлээр 10-15 инновацийн төсөл хэрэгжүүлсэн байна. -10-аас доошгүй инновацийн грант олгосон байна.	2,000.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-
2.4.3	МУТЖҮЧ-2.4.3, ЗГҮАХ-2.4.3	Нээлттэй, нэгдсэн, төрөлжсөн лабораториудыг байгуулж салбар дундын судалгааны ажлыг хэрэгжүүлж эхлүүлэх	Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн кластерын барилгын бүтээн байгуулалтын ажлыг 2020 онд эхлүүлсэн.	-Лабораториудын нэгдсэн сүлжээг байгуулж, үндэсний мэдээллийн санг бүрдүүлсэн байна. -Кластерын нутаг дэвсгэр дээрх лабораторийн зорилттай барилгыг ашиглалтад оруулсан байна. -Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн кластер, их сургуулиудыг түшиглэн нэгдсэн, төрөлжсөн 2 лабораторийг байгуулж хөгжүүлсэн байна.	5,000.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	-

2.4.4	Шинжлэх ухаан, инновацын салбарын төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн тогтолцоог боловсронгуй болгож, үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлэх замаар салбарын өрсөлдөх чадвар, бүтээмжийг дээшлүүлэх	Шинжлэх ухаан, технологийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн. Шинжлэх ухаан, технологийн сангаас тэтгэлэг олгох журмын төслийг боловсруулсан.	Эрдэм шинжилгээний байгууллагын нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд оруулах бодит хувь нэмрийг өсгөж, үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлсэн байна. Эрдэм шинжилгээ, судалгаанд зарцуулах төсвийн зардлын ДНБ-д эзлэх хувийг 0.54 хувьд хүргэсэн байна.	12,000.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	
2.4.5	Шинжлэх ухаан, технологи, инновацын хүний нөөцийг үе шаттай бэлтгэх, чадваржуулах нэгдсэн бодлогыг хэрэгжүүлж, эрдэм шинжилгээний ажилтны тоог нэмэгдүүлэх	Гадаад дахь эрдэмтэн, судлаачдын мэдээллийн санг бүрдүүлж эхлүүлсэн.	Хилийн чанадад ажиллаж байгаа Монгол Улсын болон гадаад улсын эрдэмтэдтэй мэдлэг, туршлага солилцох, хамтран ажиллах тогтолцоог бүрдүүлсэн байна. Судлаачдын эрдэм шинжилгээний ажил гүйцэтгэх чөлөө, судалгааны үр дүн сайжирсан байна.	2,500.0	Улсын төсөв	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	
2.5.1	Зорилго 2.5. Нийгмийн даатгалын эрх зүйн шинэчлэл, тэтгэврийн тогтолцоонд	Нийгмийн даатгалын эрх зүйн шинэчлэл хийгдээгүй, олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоонд	Нийгмийн даатгалын багц хууль батлагдсан байна.	-	-	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Зорилго 2.5. Нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, нийгмийн халамжийг оновчтой болгон, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хүн амын хөгжлийг хангаж, дундаж давхаргын хүрээг өргөжүүлэн монгол хүний амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

2.5.4	МУТЖҮЧ-2.6, ЗГҮАХ-2.5.6	Гадаадад ажиллах хүч гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах үйлчилгээг ил тод, нээлттэй болгон цахимжуулах	Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний үйл ажиллагаанд ezuvshuul.mn цахим систем нэвтрүүлж, бүрэн ашиглалтад оруулахаар туршилт хөгжүүлэлт хийгдэж байна.	ezuvshuul.mn цахим системийг бүрэн нэвтрүүлж, нэмэлт хөгжүүлэлт, сайфуулалт хийгдсэн байна. E-job платформд нэгтгэсэн байна.	150.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Эрүүл мэндийн сайд
2.5.5	МУТЖҮЧ-2.3.1, ЗГҮАХ-2.1.7, 2.5.8	Ахмад настанд тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх тогтолцоог сайжруулж, 3-аас доошгүй төвд жишиг үйлчилгээнүүдийг нэвтрүүлэх	Техникийн туслалцааны төсөл /KSTA 9928/-ийг Монгол Улсад 2022 оны 11 дүгээр сар хүртэл хэрэгжүүлэхээр 2019 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдөр баталсан.	Жишиг загвар Үйлчилгээнүүдийг нэвтрүүлж, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилт 20-иос доошгүй хувьд хүрсэн байна.	1,140.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Эрүүл мэндийн сайд
2.5.6	МУТЖҮЧ-2.3.4, ЗГҮАХ-2.5.8	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвийг 6 аймагт байгуулах	-Аймаг, орон нутагт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд төрийн үйлчилгээг цахимаар хүргэх бүтэц, тогтолцоо байхгүй. -Архангай, Ховд, Дорнод, Дундговь, Дархан-Уул, Хөвсгөл аймгуудад	Архангай, Ховд, Дорнод, Дундговь, Дархан-Уул, Хөвсгөл аймгуудад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төв баригдсан байна.	4,360.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	-

2.5.7	МУТЖУЧ-2.3.4, ЗГАУАХ-2.5.8	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төвийг байгуулах	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төвийн барилгын ажлыг эхлүүлсэн.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төвийн барилгын ажлыг бүрэн гүйцэтгэсэн байна.	1,940.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	
2.5.8	МУТЖУЧ-3.3, ЗГАУАХ-2.5.9	Орлого багатай өрхийн гишүүдийг мэргэжлийн үр чадвар олгох, мэргэшүүлэх, хөдөлмөр эрхлэх үр чадварыг дээшлүүлэх сургалтад хамруулж, ажилд зуучлах, онцлог хэрэгцээнд нийцүүлсэн арга хэмжээ, төсөл хэрэгжүүлэх	Мэргэжлийн үр чадвар олгох тусгайлан төсөл, арга хэмжээ байхгүй.	Мэргэжлийн үр чадвар олгох хүнийг хамруулж, 80-аас доошгүй хувийг ажилд зуучилсан байна.	1,000.0	Улсын төсөв	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	
2.5.9	ЗГАУАХ-2.5.10	Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагуудын засаглал, удирдлагыг сайжруулах, багш, хүний нөөцийг чадавхжуулах	Тэтгэлгийн систем буюу мэргэжлийн боловсрол, сургалтын салбарын 15 хувь цахимжсан.	Системийн хоёрдугаар шатны хөгжүүлэлт хийгдэж 50 хувь нь цахимжсан байна.	2,153.0	Улсын төсөв	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	

		зорилгоор цахим мэдээллийн нэгдсэн системийг нэвтрүүлэх											
2.5.10	ЗГҮАХ-2.5.6	Нийгмийн халамжийн арга хэмжээг нээлттэй, ил тод, олон нийтийн хяналттай, үр дүнтэй, хүнд сурталгүй, албан тушаалтнуудын оролцоогүй болгох зорилгоор цахим хэлбэрт шилжүүлэх	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний 15 хувь цахимжсан байна.	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээний 60 хувь цахимжсан байна.	Ажил, хөдөлмөр тогтвортой эрхэлж, нийгмийн даатгал төлдөг иргэн орон сууцны ипотекийн зээлд хамрагдах, эрүүл мэндийн үйлчилгээ авах, боловсролын хөрөнгө оруулалт хийх боломж бүрдүүлсэн, Монгол Улсын онцлогт нийцсэн хуримтлалын нэгдсэн сангийн тогтолцооны шинэчлэл хийгдэж эхэлсэн байна.	20.0	Улсын төсөв	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Гадаадын зээл, тусламж	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Сангийн сайд	
2.5.11	ЗГҮАХ-2.5.3	Хуримтлалын нэгдсэн сангийн тухай хуулийн төсөл боловруулж, тогтолцооны шинэчлэл хийх ажлыг эхлүүлэх	-										
2.5.12	ЗГҮАХ-2.5.6	Хүн амын бүлэг бүрийн онцлогт нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлыг бууруулж,	-Ядуурлын түвшин 28.4 хувь /2018 он/ -Хөдөлмөр, эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлыг эрхлэлтийн түвшин 52.7		Ядуурлын түвшин буурч, өрхийн орлого нэмэгдсэн байна.	30,000.0	Улсын төсөв	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд				-

		өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх	хувь /2020 оны 4 дүгээр улирал/	Халамжаас хөдөлмөрт шилжүүлэх зорилтын хүрээнд нийгмийн халамжийн хөтөлбөрүүд халамж хүртэлч иргэдийн идэвх, сонголтод эрхлэлтийн бодлоготой тулгуурлан хөдөлмөр уялдсан, уян хатан, чанартай, хүртээмжтэй болсон байна.						
2.5.13	ЗГҮАХ-2.5.7	Халамжийн хөтөлбөрүүдийг хөдөлмөр эрхлэлттэй уялдуулах замаар нийгмийн дундаж давхаргыг нэмэгдүүлэх	Нийгмийн халамжийн тухай хууль 2012 онд батлагдсан.	Халамжаас хөдөлмөрт шилжүүлэх зорилтын хүрээнд нийгмийн халамжийн хөтөлбөрүүд халамж хүртэлч иргэдийн идэвх, сонголтод эрхлэлтийн бодлоготой тулгуурлан хөдөлмөр уялдсан, уян хатан, чанартай, хүртээмжтэй болсон байна.					Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	
2.5.14	ЗГҮАХ-2.5.7	Нийгмийн халамжийн бодлогын шинэчлэлийг хийж, зорилтот өрх, иргэнийг тодорхойлох аргачлалыг сайжруулах	Аргачлалыг 2016 онд баталсан.	Өрхийн амьжиргааны түвшнийг тодорхойлох шинэчлэн баталсан аргачлалд үндэслэн 2022 онд өрхийн амьжиргааны түвшнийг тодорхойлох судалгааг нийт өрхийн 30 хувийг хамруулан зохион байгуулна.	2,600.0	Улсын төсөв			Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд	
Зорилго 2.6.Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдэлж, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн, дэлхийн нүүдлийн соёл иргэншлийн төв болно.										
2.6.1	МУТЖУЧ-1.1.2, 1.2.1, ЗГҮАХ-2.6.1	"Чингис хаан" хаад, язгууртны музейн шилэн хорго, витрин, тоног төхөөрөмжийг суурилуулан тохижуулах	Гүйцэтгэл 60 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	1,000.0	Улсын төсөв			Соёлын сайд	Барилга, хот байгуулалтын сайд
2.6.2	МУТЖУЧ-1.1.2, 1.2.1, ЗГҮАХ-2.6.1	Үндэсний номын сангийн шинэ барилгыг бүрэн ашиглалтад оруулах	Гүйцэтгэл 85 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	11,340.0	Улсын төсөв			Соёлын сайд	Соёлын сайд

2.6.3	МУТЖҮЧ-5.3.2, ЗГҮАХ-2.6.2	Соёлын өвийн бүртгэл, хяналтын системийг хөгжүүлж, мэдээллийн санг бүрдүүлэх	Мэдээллийн санг бүрэн бүрдүүлж, соёлын өвийн төрөл бүрийн 5 хувьтай тэнцэх агуулга боловсруулсан.	Мэдээллийн санд оруулахаар төлөвлөсөн соёлын өвийн мэдээллийн 10 хувийг бүрдүүлсэн байна.	850.0	Улсын төсөв	Соёлын сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
2.6.4	МУТЖҮЧ-1.1.2, ЗГҮАХ-2.6.2	Алтайн өндөр уулыг ЮНЕСКО-ийн дэлхийн өвийн жагсаалтад, Наурызын баярыг ЮНЕСКО-ийн өвийн жагсаалтад бүртгүүлэхээр нэр дэвшүүлэх	Соёлын биет бус өвийн үндэсний жагсаалтад багтсан.	Алтайн өндөр уул, Наурызын баярыг ЮНЕСКО-д нэр дэвшүүлэхээр баримт бичгийг хүргүүлсэн байна.	75.0	Улсын төсөв	Соёлын сайд	-
2.6.5	МУТЖҮЧ-1.1.4, ЗГҮАХ-2.6.3	Улсын хамгаалалтад байх түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалыг иргэн, хуулийн этгээдтэй гэрээ байгуулж хамгаалуулах	Засгийн газрын 2020 оны 13 дугаар тогтоолоор 187 дурсгалыг улсын хамгаалалтын жагсаалтад оруулсан.	Улсын хамгаалалтад байх түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалын 50 хувийг гэрээний үндсэн дээр иргэн, хуулийн этгээдээр хамгаалуулна.	200.0	Улсын төсөв	Соёлын сайд	-
2.6.6	МУТЖҮЧ-1.1.4, ЗГҮАХ-2.6.3	Баримтат өвийн бүртгэлийн нэгдсэн системийн үйл ажиллагааг шинэчилж, иргэн, сүм, хийдийн системд бүртгэл өмчлөл, эзэмшилд байгаа 1000 баримтат өвийн бүртгэлийг хийх	Баримтат өвийн бүртгэлийн нэгдсэн системд бүртгэл хийгдээгүй байна.	Иргэдийн гэр дээрх 1000 баримтат өвийг бүртгэн баримтжуулсан байна.	197.0	Улсын төсөв	Соёлын сайд	-

	2.6.7	МУТЖҮЧ-1.1.2, 1.2.1, ЗГҮАХ-2.6.4	Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх "Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл-II", "Монгол соёл, Монголын баялаг" цогц арга хэмжээг төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлэх	Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжих нөхцөл бүрдээгүй.	-“ISO Research Standard-20252” стандартад нийцүүлэн соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийн салбарын чанарын судалгааг хийж гүйцэтгэсэн байна. -Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийн салбарын хөгжлийн загвар, зуртал, экосистемийн суурь загвар, салбарын хамрах хүрээ, тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлсон байна. -Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийн цогцолбор болон академи байгуулах техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн байна.	2,000.0	Улсын төсөв	Соёлын сайд	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд
Бүлэг 3.Эдийн засгийн бодлого									
Зорилго 3.1.Санхүү, эдийн засгийн хүндрэлийг богино хугацаанд даван туулж, эдийн засгийн тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах бодлого хэрэгжүүлнэ.									
3.1.1	ЗГҮАХ-3.1.12	Төсвийн хөрөнгө оруулалтын РИМС системийг хөгжүүлж, хөрөнгө оруулалтын талаарх цогц мэдээллийг олон нийтэд хүргэх	Гар утасны аппликейшн хөгжүүлсэн.	Үйл ажиллагааны үе шат болгон хэрэгжүүлнэ.	20.0	Гадаадын зээл, тусламж	Сангийн сайд	-	

3.1.2	МҮТЖҮЧ-4.2.3, ЗГҮАХ-3.1.13	Зах зээл дэх хэт төвлөлийг сааруулах, монополий, давамгайл байдлаа урвуугаар ашиглахын эсрэг бодлогын арга хэмжээг авах	Монополий, давамгайл байдалтай аж ахуй эрхлэгчийг тодорхойлох зах зээлийн судалгааг хийх, төвлөлийг сааруулах арга хэмжээг зохион байгуулсан.	Төмөр замын суурь бүтцийг ашиглан тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэх боломжийг төмөр замын тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл бүхий бусад аж ахуй эрхлэгчдэд нээлттэй болгох замаар төмөр замын тээврийн салбарт өрсөлдөөнийг бий болгоно.	-	Шадар сайд	-	
3.1.3	МҮТЖҮЧ-8.1.5, ЗГҮАХ-3.1.18	Хилийн боомтуудын нэвтрүүлэх хүчин чадлыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлж, сайжруулах	Алтанбулаг, Боршоо, Гашуунсухайт, Бичигт, Замын-Үүд, Ярант, Хавирга, Ульхан хилийн боомтуудын өдөрт дунджаар нэвтрүүлэх нийт хүчин чадал-2040 тээврийн хэрэгсэл.	Алтанбулаг, Боршоо, Гашуунсухайт, Бичигт, Замын-Үүд, Ярант, Хавирга, Ульхан хилийн боомтуудаар нэвтрэх тээврийн хэрэгслийн тоо 3 дахин нэмэгдсэн байна.	173.533.0	Гадаадын зээл, тусламж	Сангийн сайд	
3.1.4	ЗГҮАХ-3.1.17	"Алтанбулаг" чөлөөт бүсийг гаалийн теле хяналтын нэгдсэн системд холбох	Гаалийн теле хяналтын нэгдсэн системд холбогдоогүй байна.	Гаалийн теле хяналтын нэгдсэн системд холбогдсон байна.	130.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	Сангийн сайд
3.1.5	ЗГҮАХ-3.1.4	Зээлийн хүүг бууруулах стратегийг эрчимжүүлж, зээлийн хүүг үргэлжлүүлэн бууруулах	Банкны салбарын шинээр олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж зээлийн хүү 14.8 хувьтай байна.	Банкны салбарын шинээр олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж зээлийн хүүг жилийн 13.8 хувьд хүргэсэн байна.	-	-	Сангийн сайд	-

3.1.6	ЗГҮАХ-1.1.2	Эрүүл мэндээ хамгаалж, эдийн засгаа сэргээх цогц арга хэмжээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж, санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх	Хүн амын 60 хувийг дархлаажуулсан. 120.0 мянган ажлын байрыг хадгалж, макро үзүүлэлтүүд цар тахлын өмнөх түвшинд хүрсэн байна.	Хүн амын 70-аас доошгүй хувийг дархлаажуулсан байна. Томоохон төслүүдийн бүтээн байгуулалтыг идэвхжүүлж эдийн засаг тогтворжсон байна.	-	-	Сангийн сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
3.1.7	ЗГҮАХ-4.5.3	Хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах, томдлыг шийдвэрлэх цогц тогтолцоог бүрдүүлэх	Хуулийн төслийг шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдсан.	Хөрөнгө оруулагчийн хууль ёсны эрх зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх, түүнтэй холбоотой гомдлыг шуурхай шийдвэрлэх тогтолцоог бүрдүүлэх хууль, эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	50.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	-
3.1.8	ЗГҮАХ-3.1.13	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж батлуулах	Ажлын хэсэг байгуулагдсан. Төслийн үзэл баримтлалыг боловсруулсан.	Холбогдох судалгааг хийж, хуулийн төслийг боловсруулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж, батлуулсан байна.	16.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	-
3.1.9	ЗГҮАХ-3.1.17	"Замын-Үүд" чөлөөт бүсэд гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, экспортод чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулах аж ахуйн нэгжүүдийн	-	Хөрөнгө оруулалт нэмэгдэж, чөлөөт бүсэд аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх таатай орчин бүрдэнэ.	200.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	Гадаад харилцааны сайд

		үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг сайжруулах							
	Зорилго 3.2.Ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, эрдэс баялгийн сан хөмрөгийг арвижуулах замаар тогтвортой, олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгож, баялгийн шударга хуваарилалтын зарчмыг хэрэгжүүлнэ. Газрын тос, нүүрс-хими, зэсийн баяжмал, төмөрлөг зэрэг хүнд үйлдвэрүүдийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлж, холбогдох дэд бүтцийн төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.								
3.2.1	ЗГҮАХ-3.2.3	1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эргийн ажлын хэмжээг нэмэгдүүлж, нутаг дэвсгэрийн 47 хувийг хамруулах	Гүйцэтгэл 40.06 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 45 хувьд хүрсэн байна.	11,166.4	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-	
3.2.2	ЗГҮАХ-3.2.3	Агаарын геофизикийн 1:200000-ны масштабын соронзон судалгааны ажлыг хэрэгжүүлж, нутаг дэвсгэрийн 70 хувийг хамруулах	Гүйцэтгэл 60 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 66 хувьд хүрсэн байна.	163.7	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-	
3.2.3	ЗГҮАХ-3.2.3	Геохимийн 1:1000000-ны масштабын зураг зохиох ажлыг хэрэгжүүлж, нутаг дэвсгэрийг 100 хувь хамруулах	Гүйцэтгэл 32 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	100.9	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-	

3.2.4	ЗГҮАХ-3.2.4	Үндэсний геомэдээллийн нэгдсэн сан төслийг магматизм, стратиграф болон бусад геологийн мэдээллээр бүрдүүлэх, баяжуулах, мэдээлэл түгээх үйлчилгээг хялбаршуулах	Гүйцэтгэл 10 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 60 хувьд хүрсэн байна.	500.0	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.5	ЗГҮАХ-3.2.3	Бүс нутаг болон хотуудын геозкологи, гидрогеологи, геотермийн судалгааны ажил хийх	2 төсөл	6 төсөл	1,300.0	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.6	ЗГҮАХ-3.2.5	Газрын ховор элемент болон өндөр технологийн түүхий эдийн суурь судалгааны ажил хийх, хэтийн төлвийн үнэлгээ өгөх	1 төсөл	2 төсөл	1,000.0	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.7	ЗГҮАХ-3.2.4	Геологийн чулуун дээжийн сан болон цахим архивыг бүрдүүлэх, баяжуулах, мэдээлэл түгээх үйлчилгээг хялбаршуулах	Гүйцэтгэл 5 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 60 хувьд хүрсэн байна.	1,000.0	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-

3.2.8	ЗГҮАХ-3.2.3	Геологийн өв, тулууур зусалт, онцлог тогтоц, тектоник, минералогийн болон геохими, геофизик, энергийн түүхий эдийн хэтийн төлвийн сэдэвчилсэн судалгааны ажил хийх	1 төсөл	3 төсөл	1,450.0	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.9	ЗГҮАХ-3.2.5	Үнэт, өнгөт, хар, ховор, холимог металл болон металл бус ашигт малтмалын нарийвчилсан эрэл, үнэлгээний ажил хийх, хэтийн төлвийн үнэлгээ өгөх	2 төсөл	4 төсөл	3,566.8	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.10	МУГЖУЧ-4.2.11, ЗГҮАХ-3.2.8	Газрын тос дамжуулах хоолой барих төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэл, инженер техникийн зураг төслийг боловсруулж батлан, барилга угсралт, бүтээн байгуулалтын ажлыг зохион байгуулах	Дамжуулах хоолой барих төслийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэж, трассын дагуух газрыг тусгай хэрэгцээнд авсан байна. Техник, эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авсан байна. Хэрэгжилт 10 хувьтай байна.	Дамжуулах хоолойн инженер техникийн зураг төслийг боловсруулах, батлуулах ажлыг зохион байгуулж, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна. Хэрэгжилт 40 хувьд хүрсэн байна.	530,100.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-

3.2.11	МУГЖУЧ-4.2.11, ЗГҮАХ-3.2.8	Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралт, бүтээн байгуулалтын ажлыг төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэх ажлыг зохион байгуулж, дэмжлэг үзүүлэх	Лицензгүй болон үйлдвэрийн хэрэглээний бус үйлдвэрийн цахилгаан станцын барилга угсралтын ажлуудыг эхлүүлсэн байна. Мөн лицензтэй байгууламжийн гүйцэтгэлийг сонгон шалгаруулсан байна. Хэрэгжилт 10 хувьтай байна.	2020-2021 онд хийж эхэлсэн барилга угсралтын ажлуудыг дуусгаж, лицензтэй байгууламжийн барилга угсралтын ажлыг эхлүүлж, гүйцэтгэлийг 60 хувьд хүргэсэн байна.	288,456.9	Гадаадын зээл, тусламж	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	
3.2.12	ЗГҮАХ-3.2.8	Газрын тосны төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани байгуулах хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулж, газрын тосны судалгаа, шинжилгээ, хайгуул, ашиглалт, болговсруулалт, хангамжийн цогц үйл ажиллагаа явуулах төсөл болговсруулалт, хуулийн төсөл боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн өмчит үндэсний компани байгуулах	Газрын тосны төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани байгуулах хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх хүрээнд холбогдох хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөл боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна. Хэрэгжилт 10 хувьтай байна.	Газрын тосны судалгаа, шинжилгээ, хайгуул, ашиглалт, болговсруулалт, хангамжийн цогц үйл ажиллагаа явуулах төрийн өмчит үндэсний компани байгуулах асуудлыг шийдвэрлэсэн байна /20 хувь/.	-	-	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	

3.2.13	МУТЖУЧ-4.2.1,4.2.11, ЗГУАХ-3.2.1	Асатын мөнгөний ордыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад шаардлагатай туршилт, судалгааг хийж, хөрөнгө оруулалтын асуудлыг шийдвэрлэх	Гүйцэтгэл 10 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 20 хувьд хүрсэн байна.	1,500.0	Улсын төсөв	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.14	МУТЖУЧ-4.2.1, ЗГУАХ-3.2.7	"Эрдэнэт үйлдвэр" төрийн өмчит үйлдвэрийн газрыг түшиглэн "Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор" үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах ажлын хүрээнд дэд бүтэц барих	Төслийн нарийвчилсан техник, эдийн засгийн үндэслэл болон байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг боловсруулсан /5 хувь/.	Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн авто зам, дулаан, ус хангамж, төмөр зам, ариутгах татуургын сүлжээ барих ажлыг гүйцэтгэнэ /100 хувь/.	128 663.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.15	МУТЖУЧ-4.2.11, ЗГУАХ-3.2.7	"Уул уурхай-металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор" үйлдвэрлэл, технологийн паркийн хүрээнд эзсийн баяжмал боловсруулах үйлдвэр барих ажлыг эхлүүлэх	Урьдчилсан техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулсан /1 хувь/.	Нарийвчилсан техник, эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ, инженерийн зураг төсөл боловсруулж, үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлж, гүйцэтгэлийг 10 хувьд хүргэсэн байна.	670.451.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-

3.2.16	МУХОХ-2.41, ЗГАХ-3.2.7	"Уул уурхай- металлурги-химийн үйлдвэрийн цогцолбор" Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн хүрээнд исэлдсэн хүдрийг нуруулдан уусгах технологийн катодын эсийн үйлдвэр барих	Урьдчилсан техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулсан /1 хувь/.	Үйлдвэрийн барилгын ажлыг гүйцэтгэсэн байна /100 хувь/.	167,371.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.17	ЗГАХ-3.2.1	Тавантолгойн нүүрсний бүлэг ордын лэд бүтцийг бүрдүүлж, үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах ажлын хүрээнд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг ашиглалтад оруулах ажлыг үргэлжлүүлэх	Гүйцэтгэл 32 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 50 хувьд хүрсэн байна.	292,181.8	Гадаадын ээл, тусламж	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	-
3.2.18	ЗГАХ-3.2.7	Үнэт металлын сорьцын хяналтын газрын сорьц тогтоох лаборатори байгуулж үнэт металлыг сорьцлох, эрдэнийн чулууг тодорхойлох үйл ажиллагааг өргөжүүлэх. Иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээний	2 лаборатори	3 лаборатори	500.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	-

	<p>чанар, хүргээмжийг нэмэгдүүлэх</p>	<p>Баялгийн сангийн тухай хуулийн төслийг боловсруулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж батлуулан, хэрэгжүүлж эхлэх</p>	<p>Ажлын хэсэг байгуулж, төслийн үзэл баримтлалыг боловсруулсан.</p>	<p>Монгол Улсын Үндсэн хуульд зааснаар төрийн нийтийн өмч болох газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж, байгалийн шавхалдах баялгийг эдийн засгийн зэргэлтэд оруулах замаар байгалийн баялгийн үр өгөөжийг өнөө болон ирээдүй хойч үедээ тэгш, шударга хуваарилах боломжтой болно.</p>	<p>27,650.0</p>	<p>Гадаадын зээл, тусламж Төр-хувийн хэвшлийн туншлэл</p>	<p>Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд</p>	<p>Сангийн сайд</p>
<p>3.2.19</p>	<p>ЗГҮАХ-3.2.9</p>				<p>11,850.0</p>		<p>Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд</p>	
<p>3.2.20</p>	<p>ЗГҮАХ-3.2.2</p>	<p>Зүүн Цагаан дэлийн жоншны далд уурхайг ашиглалтад оруулах</p>	<p>Бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэл 10 хувьтай байна.</p>	<p>Бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэл 50 хувьд хүрсэн байна.</p>			<p>Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд</p>	
<p>3.2.21</p>	<p>ЗГҮАХ-3.2.7</p>	<p>Дорноговь аймагт хар төмөрлөгийн цогцолбор үйлдвэр байгуулах</p>	<p>Техник, эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны нөлөөллийн нэрийвчилсэн үнэлгээ, инженер-геологийн судалгаа хийгдсэн. Үйлдвэрийн барилга баригдсан. Тоног төхөөрөмжийн</p>	<p>Гангийн үйлдвэрийн барилгын ажил, тоног төхөөрөмжийн татан авалт, угсралтын ажлыг гүйцэтгэж, түүхий эдийн татан авалт 88 хувьтай байна.</p>	<p>9,000.0</p>	<p>Концесс, төр-хувийн хэвшлийн туншлэл</p>	<p>Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд</p>	

				захиралта хийгдсэн. Гүйцэтгэл 16.4 хувьтай байна.					
Зорилго 3.3.Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг хөгжүүлж, гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг дотоодоос бүрэн хангаж, импортыг орлох болон экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.									
3.3.1	ЗГҮАХ-3.3.15	Байгаль орчин, нийгэмд ээлтэй, ногоон төслүүдийн санхүүжилтийг дэмжих үндэсний тогтолцоо, ногоон зээлийн санг бий болгоход бодлогын дэмжлэг үзүүлэх	Ногоон зээлийн сан бүрдээгүй.	Байгаль орчин, нийгэмд ээлтэй, ногоон төслүүдийн санхүүжилт бий болсон байна.	-	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	-	
3.3.2	МУТЖУЧ-8.3.6, 8.3.11, ЗГҮАХ-3.3.1	Энгийн болон инженерийн хийц бүхий усалтын системийг шинээр барьж, сэргээн засварлах замаар усалгаатай талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх	Инженерийн болон энгийн хийцтэй усалтын системд нийтдээ 54.1 мянган га-д усалгаатай тариалан эрхэлж байна.	Усалгаатай тариалангийн талбайн хэмжээг 1500 га-гаар нэмэгдүүлсэн байна.	11,368.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Аймгийн Засаг дарга	
3.3.3	МУТЖУЧ-8.3.6, 8.3.11, ЗГҮАХ-3.3.2	Таримлын урийн аж ахуйг хөгжүүлж, урийн чанар, хангамжийг сайжруулах	Жилд 56 тн улаан буудайн супер элит үр, 350 тн улаан буудайн элит үр, 125.0 мянган ширхэг төмсний бичил булцуу, 4 төрлийн 8000 кг хүнсний ногооны үр үйлдвэрлэж байна.	Улаан буудайн супер элит урийн хэмжээг 150 тн-оор, элит урийн хэмжээг 1000 тн-оор, төмсний бичил булцууны үйлдвэрлэлийг 210.0 мянган ширхгээр, хүнсний ногооны 6 нэр төрлийн урийн үйлдвэрлэлийг 11000 кг-аар, тэжээлийн	2,000.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-	

		Тариалангийн талбайн хог ургамал, хортон шавьж, ургамлын өвчин, мэргэч гэх мэт хөнөөлт организмийн тархалтын судалгааг хийх, ургамал хамгааллын цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Хангайн бүсэд 75.9 мянган га, Төвийн бүсэд 645.6 мянган га, Зүүн болон Говийн бүсэд 98.5 мянган га, Баруун бүсэд 43.7 мянган га, нийтдээ 863.7 мянган га талбайд талбайн хөнөөлт организмийн тархалтын судалгааг хийх, ургамал судалгааг хийж, тэмцэх арга, боловсруулан, тариаланчдад хүргэсэн.	Нийтийн хэрэгцээнд 10.5 мянган тн мах нийлүүлсэн.	Хангайн бүсэд тариалангийн судалгааг хийсэн байна. -Хөнөөлт организмийн тархалтын судалгааг 645.6 мянган га-д хийсэн байна. -Технологийн зөвлөмж, сургалтыг 4 удаа хийнэ. -Урьдчилан сэргийлэх технологийн зөвлөмж гаргасан байна.	-	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	
3.3.4	МУТЖҮЧ-8.3.6, 8.3.11, ЗГҮАХ-3.3.2							Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	
3.3.5	МУТЖҮЧ-8.3.1, ЗГҮАХ-3.3.3	Махны нөөц бүрдүүлэх	Нийтийн хэрэгцээнд 10.5 мянган тн мах нийлүүлсэн.	Нийтийн хэрэгцээнд нийлүүлэх махны хэмжээг 20.0 мянган тн-д хүргэсэн байна.	Улсын төсөв	-	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Аймгийн Засаг дарга
3.3.6	МУТЖҮЧ-8.3.8, ЗГҮАХ-3.3.3	Мал, амьтан, ургамлын гаралтай органик хүнсний баталгаажуулан худалдааны түнш орнуудад хүлээн зөвшөөрүүлэх	Органик хүнсний баталгаажуулаг 1 байгууллага баталгаажуулж байна.	Органик хүнсний баталгаажуулах байгууллагын тоог 3 болгон нэмэгдүүлсэн байна.	Гадаадын зээл, тусламж	100.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Шадар сайд

3.3.7	МУТЖУЧ-8.3.1, ЗГҮАХ-3.3.3	Түүхий сүүний нийлүүлэлтийг сэргүүний улиралд нэмэгдүүлэх	Өвлийн улиралд хүн амын хэрэгцээнд нийлүүлэх үхрийн шингэн сүү 22.0 сая литр болгон нэмэгдүүлсэн байна.	Өвлийн улиралд хүн амын хэрэгцээнд нийлүүлэх үхрийн шингэн сүү 22.0 сая литр болгон нэмэгдүүлсэн байна. 70.0 мянган га талбайд тослог ургамал тариалахаас төрийн дэмжлэгээр 230 тн тослог ургамлын үр импортоор нийлүүлж, 38.0 мянган га талбайд тариалах боломжийг бүрдүүлнэ. Нийт 56.0 мянган тн ургац хураан авна. Үйлдвэрийн хэрэгцээний 62 хувийг дотоодын ургацаас хангасан байна.	2,500.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Шадар сайд
3.3.8	МУТЖУЧ-8.3.6, ЗГҮАХ-3.3.3	Тослог ургамлын урийн нөөц бүрдүүлэх, тосны үйлдвэрийн түүхий эдийн чанар, хангамжийг сайжруулах	60.0 мянган га талбайд тосны ургамал тариалж байгаа боловч тосны зориулалтын үрээр тариалж чадахгүй байна.	Урсгалын хэрэгцээг хангах зорилгоор тосны үйлдвэрийн хэрэгцээний 62 хувийг дотоодын ургацаас хангасан байна.	1,600.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-
3.3.9	ЗГҮАХ-3.3.4	Үржлийн хэзлүүлэгч, цөм сүргийн хээлтэгч, төвийн бүсийн үхэр хамруулах	Нийт 32.0 сая толгой мал бүртгэлд хамруулахаас 3.0 сая толгой /9.3 хувь/ бүртгэлд хамрагдсан.	Үржлийн хээлтүүлэгч, цөм сүргийн хээлтэгч, төвийн бүсийн үхэр сүргийн 6.6 сая толгой /20.5 хувь/ малыг ялган тэмдэглэж, бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлсэн байна.	200.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Аймгийн Засаг дарга
3.3.10	МУТЖУЧ-8.3.8, ЗГҮАХ-3.3.9	Боловруулах үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг дээшлүүлэх дэвшилтэт төхнөлөг, инновац нэвтрүүлэх хөнгөн үйлдвэрийн	Хөнгөн үйлдвэрийн салбарын 4 лаборатори, төвүүдийн тоног төхөөрөмжийг шинэчилсэн байна.	Хөнгөн үйлдвэрийн салбарын 4 лаборатори, төвүүдийн тоног төхөөрөмжийг шинэчилсэн байна.	100.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

3.3.13	ЗГҮАХ-3.3.13	Жижиг, дунд үйлдвэрийн бизнес эрхлэгчдэд орчин үеийн санхүүжилтийн хэлбэрүүдийг нэвтрүүлэх. Жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг төрөөс бизнес инкубацийн үйлчилгээгээр бойжуулах, томруулах бодлогыг боловсронгуй болгох	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газрыг байгуулсан.	Орон нутгийн нэгдсэн бүтцийг бий болгоно.	1,400.0	Улсын төсөв	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-
3.3.14	ЗГҮАХ-3.3.3	Мах, махан бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх	58.6 мянган тн мах экспортлосон.	90.0 мянган тн мах экспортлосон байна.	450.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-
3.3.15	ЗГҮАХ-3.3.10	Дархан хотын арьс ширний үйлдвэрлэл, технологийн паркийн цэвэрлэх байгууламж шинээр барих ажилд дэмжлэг үзүүлэх	Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 30 хувьтай байна.	Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	15,950.6	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Аймгийн Засаг дарга
3.3.16	ЗГҮАХ-3.3.10	"Шинэ Ховд" үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	-	Дэд бүтэц 90 хувь, бүтээн байгуулалт 30 хувьд хүрсэн байна.	10,100.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	Аймгийн Засаг дарга

3.3.17	ЗГҮАХ-3.3.9	Ноос, ноолууран бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл хэрэгжүүлэх	Ээрэх үйлдвэрийн хүчин чадал 2270 тн байна.	Ээрэх, нэхэх, сүлжих хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төсөл хэрэгжүүлснээр 100 орчим ажлын байр шинээр бий болсон байна.	10,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-
3.3.18	ЗГҮАХ-3.3.4	Газар тариалангийн бүс нутагт эрчимжсэн мал аж ахуйг эрхлэхэд мах, сүүний цэвэр үүлдрийн өсвөр үхрийг өсгөн уржүүлэх, худалдан авч иргэн, аж ахуйн нэгжүүдэд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр зээлээр олгох. Малын тэжээлийг дотооддоо үйлдвэрлэхийг дэмжих. Малын тэжээл тариалагч иргэн, аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжих, хөнгөлөлт үзүүлэх	Махны цэвэр үүлдрийн үхрийн тоо-11000, сүүний цэвэр үүлдрийн үхрийн тоо-2600.	Махны цэвэр үүлдрийн үхрийн тоог 1000 толгойгоор, сүүний цэвэр үүлдрийн үхрийн тоог 1000 толгойгоор тус тус нэмэгдүүлнэ. Тэжээлийн техникийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	26,400.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-
3.3.19	ЗГҮАХ-3.3.3	Хүнсний ногоог дотооддоо тариалахад дэмжлэг үзүүлэх	45 хувь	Нарийн ногооны дотооддоо хангах хувийг 60 хувьд хүргэнэ.	17,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-

3.3.20	3.3.20	Малын тэжээлийг дотооддоо үйлдвэрлэхийг дэмжих хууль, эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох	Хууль, эрх зүйн орчныг бий болгосон байна.				Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд	-
Зорилго 3.4.Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.								
3.4.1	МУТЖҮЧ-8.2.3; ЗГҮАХ-3.4.1	"Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл- I"-ийг Хөвсгөл, Хэнтий, "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-I"-ыг Баян-Өлгий, Увс, Ховд аймгуудад хэрэгжүүлэх	"Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I"-ийн хэрэгжилт 30 хувьд хүрсэн, төсөл II-ыг эхлүүлсэн.	"Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I"-ийн хүрээнд хийгдэх бүтээн байгуулалтын ажлыг 50 хувьд хүргэж, төсөл II-ын хүрээнд хийгдэх бүтээн байгуулалтын ажлуудын зураг, төсвийг батлуулсан байна.	38,500.0	Гадаадын зээл, тусламж	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	
3.4.2	МУТЖҮЧ-8.2.2; ЗГҮАХ-3.4.2	"Мянганы суут хүн Чингис хаан цогцолбор"-ын ажлуудыг цогц байдлаар дуусгаж, Монголын нууц товчооны дурсгалт газруудыг хамгаалах, олон улсад сурталчлан таниулах, дэд бүтцээр холбох ажлуудыг үе шаттайгаар зохион байгуулах	Цогцолборуудын барилгын болон тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	"Шихихутаг-Их засаг" цогцолбор, "Их хуралдай" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан байна.	2,800.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Соёлын сайд, аймгийн Засаг дарга

3.4.3	МУТЖҮЧ-3.3.4, 4.2.3, 8.2.1, ЗГҮАХ-3.4.9	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн барилгын ажлыг эхлүүлж, ажлын явцыг 80 хувьд хүргэх	Сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн барилгын газрын зөвшөөрөл олгогдсон.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 80 хувьд хүрсэн байна.	5,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
3.4.4	МУТЖҮЧ-8.1.3, ЗГҮАХ-3.4.6	Олон улс, улсын чанартай авто замын дагуу түр зогсох талбайг 100 км тугамд барьж байгуулах ажлыг эхлүүлэх	0 хувь	10 байршилд барьсан байна.	16,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд
3.4.5	ЗГҮАХ-1.1.7	НҮБ-ын Дэлхийн аялал жуулчлалын байгууллагатай хамтран цар тахлын дараа аялал жуулчлалын салбарыг сэргээх стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	Жуулчдын тоо 60.0 мянга байна.	Жуулчдын тоог нэмэгдүүлж, 600.0 мянгад хүргэсэн байна.	1,500.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
3.4.6	ЗГҮАХ-3.4.7	"Цайны зам" хил дамнасан аялал жуулчлалын төсөл хэрэгжүүлэх	Хил орчмын жуулчдын тоо 60.0 мянга байна.	Хил орчмын аялагч, жуулчдын тоо 10 хувиар өссөн байна.	100.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд
3.4.7	ЗГҮАХ-3.4.4	Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, чанар, стандартыг сайжруулж, дэд бүтцийг хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэн	17 байршилд отоглох цэгийг барьж байгуулсан.	30-аас доошгүй арга хэмжээг товлोज, зохион байгуулсан байна. 20 отоглох цэгийг нэмж байгуулсан байна.	1,450.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Аймгийн Засаг дарга нар

	дотоодын болон гадаадын аялагч, жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх	"Feel Mongolia"-г сурталчлах ажлыг хэрэгжүүлсэн. "Амедиус" олон улсын байгууллагатай хамтран аялал жуулчлалын салбарын цахим хувьсал судалгааны ажлыг хийсэн.			-Голлох зах зээлийн орнуудад аялал жуулчлалын томоохон 10 үзэсгэлэнд оролцоно. -Цахим сурталчилгааны хандалтын тоог 20-иос доошгүй хувиар нэмэгдүүлсэн байна.	2,000.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Гадаад хэргийн сайд, Соёлын сайд
3.4.8	ЗГҮАХ-3.4.8	Аялал жуулчлалын гадаад, дотоод сурталчилгааг идэвхжүүлэх	"Гандангийн дэнж" шинэ аялал жуулчлалын төвийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулж, барилгын ажлыг эхлүүлэх	Эрх зүйн орчин бүрдсэн.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 40 хувьд хүрсэн байна.	24,000.0	Улсын төсөв	Нийслэлийн Засаг дарга	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
Зорилго 3.5.Эрчим хүчний найдвартай, аюулгүй, тогтвортой байдлыг бүрэн хангана.									
3.5.1	МУТЖҮЧ-4.2.8, 6.4.4, ЗГҮАХ-3.5.1	Эрдэнэбүрэнгийн 90 МВт-ын усан цахилгаан станцын барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 15 хувьд хүрсэн байна.	12,277.5		Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	-
					233,272.5	Гадаадын зээл, тусламж			
3.5.2	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.1	Чойбалсангийн дулааны цахилгаан станцын хүчин чадлыг 50 МВт-аар өргөтгөх	Гүйцэтгэл 10 хувьтай байна.	Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	6,000.0		Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	-
					101,996.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл			

3.5.3	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГАУХ-3.5.1	Тавантолгойн 450 МВт-ын цахилгаан станц, холбогдох дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 15 хувьд хүрсэн байна.	427,500.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.4	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГАУХ-3.5.1	Дулааны хоёрдугаар цахилгаан станцын дэд бүтцийг түшиглэн хийн цахилгаан станц барих суурь судалгааг хийх	0 хувь	Суурь судалгаа хийгдсэн байна.	-	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.5	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГАУХ-3.5.5	Чойр-Сайншанд чиглэлийн 230 км урттай, 220 кВ-ын хүчдэлтэй цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг барих ажлыг эхлүүлж, ажлын гүйцэтгэлийг 50 хувьд хүргэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 50 хувьд хүрсэн байна.	72,186.8	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.6	МУТЖҮЧ-4.2.8, 6.4.4, ЗГАУХ-3.5.6	Сэргээгдэх эрчим хүчийг нэмэгдүүлэх төслийг /салхины цахилгаан станцын 2 төсөл 15 МВт, нарны цахилгаан станцын 4 төсөл 35 МВт/ хэрэгжүүлэх	Гүйцэтгэл 10 хувьтай байна.	10 МВт-ын эх үүсвэр ашиглалтад орсон байна.	77,700.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.7	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГАУХ-3.5.1	Багануурын 400 МВт-ын цахилгаан станцын барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	611,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Эрчим хүчний сайд	Шадар сайд

3.5.8	МУТЖҮЧ-4.2.7,4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.1	160 МВт.Ц багтаамжтай цахилгаан цэнэг хураагуурын станц барих	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 80 хувьд хүрсэн байна.	146,363.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.9	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.4	Цахилгаан түгээх сүлжээний алдагдлыг бууруулах төслийг хэрэгжүүлэх (Эрчим хүчний төсөл-2)	Гүйцэтгэл 20 хувьтай байна.	Төслийн гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	24,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.10	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.4	Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийг эхлүүлэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 50 хувьд хүрсэн байна.	30,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.11	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.5	Тайширын УЦС-аас Есөнбулаг сум хүртэл 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	4,700.0	Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.12	МУТЖҮЧ-4.2.8, 6.4.4, ЗГҮАХ-3.5.6	Газрын гүний дулааны эх үүсвэрийг ашиглах загвар төслүүдийг хэрэгжүүлэх	0 хувь	180 кВт-ын загвар төсөл хэрэгжүүлсэн байна.	1,083.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.13	ЗГҮАХ-3.5.1	Эрдэнэбүрэн-Мянгад-Улиастайн 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна.	30,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	Сангийн сайд

3.5.14	3.5.14	ЗГҮАХ-3.5.7	Шинэ нисэх-Зуунмод сумыг холбосон 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, 110/35/10 дэд станц байгуулах	Зураг, төсөв батлагдсан.	Дэд станц байгуулна.	16,775.6	Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	-
3.5.15	3.5.15	ЗГҮАХ-3.5.1	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын айл өрхүүдийг найдвартай эрчим хүчээр хангах ажлын хүрээнд эрчим хүчинд холбогдоогүй үлдсэн 8338 өрхийг эрчим хүчинд үе шаттайгаар холбох	-	8338 өрхийг эрчим хүчинд холбосон байна.	23,781.3	Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	Сангийн сайд
Зорилго 3.6.Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц, тээврийн ухаалаг системд суурилсан үндэсний тээвэр, логистикийн сүлжээг байгуулна.									
3.6.1	3.6.1	МУТЖУЧ-8.1.2, ЗГҮАХ-3.6.1	Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Гашуунсухайт чиглэлийн 267 км төмөр замыг барих	208 км дэх барилгын ажлын гүйцэтгэл - 100 хувь	Нийт барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	615,440.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.2	3.6.2	МУТЖУЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Манлай-Ханги чиглэлийн 478 км тусгай зориулалтын авто замын барилгын ажлыг эхлүүлэх	Концессын гэрээ байгуулагдсан.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	474,154.7	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-

3.6.3	МУТЖҮЧ-8.1.2, ЗГҮАХ-3.6.1 хийх	Улаанбаатар төмөр замын 50 км гол замд их засвар хийх	0 хувь	50 км төмөр замын их засварын ажлыг дуусгасан байна.	40,000.0	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.4	МУТЖҮЧ-5.3.3, ЗГҮАХ-3.6.1	Галт тэрэгний хөдөлгөөн зохицуулалтын нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг чадавхжуулах хяналтын нэгдсэн системийг хөгжүүлэх	Судалгаа хийгдсэн.	Гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна.	12,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.5	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	Өмнөговь аймгийн Тавантолгой-Гашуунсухайт чиглэлийн 250 км тусгай зориулалтын авто замыг барих ажлыг эхлүүлэх	Концессын гэрээ байгуулагдсан.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	564,735.3	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.6	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	Мянганы замын хэвтээ тэнхлэгийн Орхон гол-Их тамир чиглэлийн 136 км авто зам, Орхон голын төмөр бөгөн гүүрийг барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 37 хувьтай байна.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	41,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.7	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	Багануур хотоос Төв аймгийн Мөнгөнморьт сум хүртэл 60 км хатуу хучилттай авто замыг барих	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 60 хувьтай байна.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	13,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-

3.6.8	МУТЖУЧ-8.1.1, ЗГУАХ-3.6.1	Говьсүмбэр аймгийн Даланжаргалан сумаас Хэнтий аймгийн Бор-Өндөр чиглэлийн 50 км хатуу хучилттай авто замыг барих	Берилгын ажлын гүйцэтгэл 56 хувьтай байна.	Берилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	20,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.9	МУТЖУЧ-8.1.1, ЗГУАХ-3.6.1	Дашинчилэн-Орхоны гүүр чиглэлийн замыг Мөрөн-Тариалан чиглэлийн авто замтай холбох 112.7 км хатуу хучилттай авто замыг эхлүүлэх	0 хувь	Берилгын ажлын гүйцэтгэл 20 хувьд хүрсэн байна.	22,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.10	МУТЖУЧ-8.1.1, ЗГУАХ-3.6.1	Өвөрхангай аймгийн Бат-Өлзий-Хужирт-Арвайхээр чиглэлийн 101 км хатуу хучилттай авто замыг барих	0 хувь	Берилгын ажлын гүйцэтгэл 40 хувьд хүрсэн байна.	150,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.11	МУТЖУЧ-5.3.3, ЗГУАХ-3.6.2	Олон улс, улсын чанартай авто зам ашигласны төлбөр авах үйл ажиллагааг цахимжуулах	12 төлбөр авах цэг цахимжсан.	28 төлбөр авах цэг цахимжсан байна.	4,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.12	МУТЖУЧ-5.3.3, ЗГУАХ-3.6.3	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн системийг хөгжүүлэх	Системийн судалгаа хийгдсэн.	Системийн хөгжүүлэлтийн 70 хувь хийгдсэн байна.	500.0	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Эрүүл мэндийн сайд

3.6.13	МҮТЖҮЧ-8.1.3, ЗГҮАХ-3.6.3	Нийслэлийн нийтийн тээврийн үйлчилгээнд цахилгаан болон хийн эх үүсвэрээр ажиллах тээврийн хэрэгслийн хэрэглээг нэмэгдүүлж, парк шинэчлэлийг хийх	Шинэчилсэн тээврийн хэрэгсэл байхгүй.	120 тээврийн хэрэгслийг шинэчилсэн байна.	72,000.0	Улсын төсөв	Нийслэлийн Засаг дарга	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд
3.6.14	МҮТЖҮЧ-8.1.3, ЗГҮАХ-3.6.3	Цахилгаан болон байгалийн хийн хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгслийг цэнэглэх сүлжээг шатахуун түүгээх станц, үйлчилгээний газруудыг түшиглэн төр-хувийн хэвшлийн туншлэлээр байгуулах	Цахилгаан болон байгалийн хийн хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгслийг цэнэглэх цэг байхгүй.	Цахилгаанаар цэнэглэх 20 цэг, хийгээр цэнэглэх 10 станц байгуулсан байна.	108,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн туншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Шадар сайд
3.6.15	МҮТЖҮЧ-8.1.3, ЗГҮАХ-3.6.3	3 аймгийн төвд зорчигч тээврийн авто будал байгуулах	Техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл хийгдсэн.	3 аймгийн төвд авто будал ашиглалтад оруулсан байна.	7,500.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн туншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Шадар сайд
3.6.16	МҮТЖҮЧ-4.2.10, ЗГҮАХ-3.6.4	4 улстай агаарын харилцааны хэлэлцээр байгуулж, 1 улстай нислэгийн цэг, давтамжийг нэмэгдүүлсэн байх	39 оронтой агаарын харилцааны хэлэлцээр байгуулсан.	43 оронтой агаарын харилцааны хэлэлцээр байгуулсан байна.	-	-	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-

3.6.17	ЗГҮАХ-3.6.4	Агаарын навигацийн үйлчилгээний техник, технологийг шинэчлэх	Агаарын навигацийн үйлчилгээний тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлийг шат дараатайгаар хийж гүйцэтгэж байна.	Бүсийн хөдөлгөөний удирдлага /АТМ/-ын тогтолцоог шинэчлэлийг үргэлжлүүлнэ.	7,300.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.18	МУТЖҮЧ-8.1.6, ЗГҮАХ-3.6.4	Орон нутаг дахь ашиглагдахгүй болсон нисэх буудал, агаарын хөлөг хөөрч буух зурвас, талбайг сэргээн сайжруулж, ерөнхий зориулалтын нисэхэд ашиглах Улаанбаатар-Дархан чиглэлийн 202.4 км авто замын өргөтгөлийн 2 дугаар үе шатны барилгын ажлыг дуусгах	25 зурвас ашиглагдаж байна.	116 зурвасыг сэргээн сайжруулсан байна.	1,911.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Аймгийн Засаг дарга
3.6.19	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	Дархан чиглэлийн 202.4 км авто замын өргөтгөлийн 2 дугаар үе шатны барилгын ажлыг дуусгах	Гэрээ байгуулагдсан.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	188,350.0	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.20	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	"Баруун босоо тэнхлэгийн авто замыг хөгжүүлэх төсөл"-ийн зам барилгын ажлын Багц 1-4 хэсэг буюу Цагааннуур-Улаанбайшинг чиглэлийн 25.8 км хатуу хучилттай авто замын	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 15 хувьтай байна.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	12,600.0	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-

	барилгын ажлыг гүйцэтгэх												
3.6.21	"Нутгийн зам төсөл"-ийг хэрэгжүүлж, 554 км хатуу хучилттай авто замыг барих ажлыг эхлүүлэх	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.1	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	30,065.7	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга					
3.6.22	Улаанбаатар - Арвайхээр чиглэлийн 57.56 км хатуу хучилттай авто замын их засварын ажил хийх	МУТЖҮЧ-8.1.1, ЗГҮАХ-3.6.2	Гэрээ байгуулагдсан.	Их засварын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	11,280.0	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-					
3.6.23	Өмнөговь аймгийн Ханхонгор сумын Тавантолгой-Барууннаран чиглэлийн 32 км авто замын төгсгөлөөс "Цагаандэл уул" хилийн боомт хүртэлх 270 км тусгай зориулалтын авто замыг барих	ЗГҮАХ-3.6.1	Концесссын гэрээ байгуулагдсан.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	250,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-					
3.6.24	Дорнод аймгийн Хэрлэн сумаас Хавиргын боомт чиглэлийн 124.5 км хатуу хучилттай авто замыг барих ажлыг эхлүүлэх	ЗГҮАХ- 3.6.1	Техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл хийгдсэн.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 20 хувьд хүрсэн байна.	26,900.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-					

3.6.25	ЗГҮАХ- 3.6.1	Хэнтий аймгийн Норовлин-Дорнод аймгийн Баян-Уул-Ульхан боомт чиглэлийн 124 км хатуу хучилттай авто замыг барих	Эхний 71 км авто замын зураг, төсвийг 2021 онд боловсруулсан байна.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	140,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.26	ЗГҮАХ-3.6.1	Орхон-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг сум чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын үргэлжлэл 99,7 км авто замыг барьж эхлүүлэх /Булган/	Зураг, төсөв батлагдсан.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 15 хувьд хүрсэн байна.	16,400.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.27	ЗГҮАХ-3.6.1	Зүүнбаян-Ханги чиглэлийн 269 км төмөр замын төсөл хэрэгжүүлэх /Дорноговийн Зүүнбаян, Улаанбадрах, Хөвсгөл, Хатанбулаг сум/	Техник, эдийн засгийн урьдчилсан судалгаа хийгдсэн.	Техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг, төсөв боловсруулсан байна.	300,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.28	ЗГҮАХ- 3.6.3	Уул уурхайн болон бусад ачааг экспортолх төмөр замын дамжлагын тээвэр зохион байгуулалтын тооцоо судалгааг хийх, хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх		Шаардлагатай бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлсэн байна.	500.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-

3.6.29	ЗГҮАХ- 3.6.1	Сүхбаатар аймгийн Баруун-Урт-Эрдэнэцагаан-Бичигт боомт чиглэлийн тусгай зориулалтын авто замын барилгын ажлыг эхлүүлэх	Гэрээ байгуулагдсан.	Авто замын барилгын ажлын гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	-	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.30	ЗГҮАХ- 3.6.1	Арц суурь-Шивээ хүрэн төмөр замын техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулах		Техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулж, трасс батлагдсан байна.	12,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.31	ЗГҮАХ-3.6.1	Ховд-Улаангом чиглэлийн 163.3 км хатуу хучилттай авто замыг барих	Техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөв хийгдсэн.	Барилгын ажлын гүйцэтгэл 40 хувьд хүрсэн байна.	62,054.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.32	ЗГҮАХ-3.6.4	Дорнод аймгийн "Чойбалсан" нисэх буудлыг олон улсын 4С ангиллын болгох төслийг хэрэгжүүлэх	2019-2020 онд "Чойбалсан" олон улсын нисэх буудлын байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээг хийсэн.	Аэродромтой болгон нислэгийн дэд бүтэц өргөжиж, орлого өснө. Зүүн бүсийн ачаа тээврийн логистик төв болгон экспортыг нэмэгдүүллэ.	22,070.2	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-
3.6.33	ЗГҮАХ- 3.6.4	Ховд аймгийн "Ховд" нисэх буудлыг олон улсын 4С ангиллын болгох төслийг хэрэгжүүлэх	"Ховд" нисэх буудлын зорчигч үйлчилгээний цогцолборыг цаг 300 зорчигчид үйлчлэх хүчин чадалтай болгох ажлын зураг төслийг 2020	Зорчигч үйлчилгээний шинэ цогцолбор, нислэг хөдөлгөөний цамахаг бүхий нийт 9000 м² барилга угсралтын ажлыг хийж гүйцэтгэнэ. Хөөрч буух хучилттай зурвасыг 2850x45 метр	24,950.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	-

			оны 7 дугаар сарын 24-ний өдөр гүйцэтгэгч компаниар хийлгэж дууссан.	хэмжээтэй болон өргөтгөж хүчитгэл хийнэ.						
3.6.34	ЗГҮАХ- 3.6.4	Хөвсгөл аймгийн "Мөрөн" нисэх буудлын хөөрч буух зурвасыг өргөтгөн хүчитгэж, олон улсын 4С ангиллын болгох төслийг хэрэгжүүлэх	Мөрөн нисэх буудлын аэродромын ажлын зураг төслийг 2010 онд боловсруулсан. 2019 онд хүчитгэлийн ажлын төсвийг шинэчилсэн.	Хөөрч буух хучилттай зурвасыг 2850x45 метр хэмжээтэй болон өргөтгөж хүчитгэл хийнэ.	18,898.9	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд			
3.6.35	ЗГҮАХ- 3.6.1	Сайншанд-Баруун-Урт-Хөөт-Бичигт, Хөөт-Чойбалсан чиглэлийн 667 км төмөр замын төслийг эхлүүлэх	Техник, эдийн засгийн урьдчилсан судалгаа хийгдсэн.	Төмөр замын зураг төслийг хийж, төслийг эхлүүлсэн байна.	40,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд			
Зорилго 3.7. Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын нэгдмэл удирдлага, менежментийн тогтолцоог бэхжүүлж, иргэдийн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.										
3.7.1	ЗГҮАХ-3.7.13	Барилгын хавтгай шилийн үйлдвэр байгуулах ажлыг эхлүүлэх	Шилний үйлдвэрийн түүхий эд болох кварцын ордуудын нөөцийг тогтоож, найрлагыг шинжилгээнд хамруулсан.	Зураг төслийг батлуулж, барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна.	72,000.0	Орон нутгийн төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд			Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Нийслэлийн Засаг дарга

3.7.2	МУТЖҮЧ-3.6.4, ЗГҮАХ-3.7.2	Батлан хамгаалах, газар зохион байгуулалт, хот байгуулалт, геологи хайгуул, байгаль орчин, авто зам, төмөр зам зэрэг салбарын эрэлт, хэрэгцээнд нийцүүлэн Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн 55 хувийг 1:25000-ны масштабтай байр зургаар зуралгалын аргаар хийж гүйцэтгэсэн.	Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн 45 хувь буюу 704000 кв.км талбайг хамрах 7328 хуудас 1:25000-ны масштабтай байр зүйн зургийг аргаар хийж гүйцэтгэсэн.	Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн 55 хувийг 1:25000-ны масштабтай байр зүйн зургаар зуралгалын аргаар хийж гүйцэтгэсэн.	24,093.0	Улсын төсөв Барилга, хот байгуулалтын сайд	-
3.7.3	МУТЖҮЧ-2.39, ЗГҮАХ-3.7.3	Улсын хэмжээнд ашиглагдаж байгаа барилга байгууламжийг паспортжуулан, насжилтыг тодорхойлж, цахим мэдээллийн нэгдсэн санд үнэлгээг оруулах	Улсын хэмжээнд 751 барилга байгууламжид паспортжуулалт гарсан.	Барилга байгууламжийг паспортжуулах ажлыг аймаг, нийслэлд үргэлжлүүлэн хийнэ /405 барилга/.	820.0	Улсын төсөв Барилга, хот байгуулалтын сайд	Шадар сайд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
3.7.4	МУТЖҮЧ-3.6.3, ЗГҮАХ-3.7.4	Газар ашиглалт, газрын мониторингийн байнгын ажиглагаатай хяналтын системийг бий болгож, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх тогтолцоог бүрдүүлэн хяналт тавих	Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааны мониторингийн 15000 цэг бүхий сулжээг байгуулсан.	Мониторингийн сулжээний 3000 цэгт газрын төлөв байдал, чанарын судалгааг хийж, хөрсний хяналт-шинжилгээний улсын 1 лабораторийг Төвийн бусад байгуулсан байна.	920.0	Улсын төсөв Барилга, хот байгуулалтын сайд	Шадар сайд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

3.7.5	МҮТЖҮЧ-6.3.3, ЗГҮАХ-3.7.11	Хот, суурин газрын төвлөрсөн ус хангамжийн эх үүсвэр, шугам сүлжээг хяналт удирдлагын ухаалаг нэгдсэн системд холбох арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	Зураг төслийг боловсруулж батлуулсан.	Хяналт удирдлагын ухаалаг нэгдсэн системд холбох арга хэмжээний хэрэгжилт 30 хувьд хүрсэн байна.	1,500.0	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
3.7.6	МҮТЖҮЧ-9.5.4, ЗГҮАХ-3.7.11	Налайхын барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн паркийн инженерийн дэд бүтцийг барьж байгуулах ажлыг эхлүүлэх	Зураг төслийг боловсруулсан.	Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн инженерийн дэд бүтцийн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	2,000.0	Улсын төсөв	Нийслэлийн Засаг дарга	Барилга, хот байгуулалтын сайд, Эрчим хүчний сайд
Бүлэг 4.Засаглалын бодлого								
Зорилго 4.1.Цахим хөгжлийн нэгдсэн бодлого, төлөвлөлт, удирдлагаар хангаж, төрийн үйлчилгээг шуурхай, хариуцлагатай, хүртээмжтэй хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлж, иргэдийн цаг хугацаа, зардлыг хэмнэнэ.								
4.1.1	МҮТЖҮЧ-5.3.2, 5.3.3, ЗГҮАХ-4.1.3	Төрийн цахим үйлчилгээний e-тоглоо платформын ашиглалтыг нэмэгдүүлэх, иргэдэд танин мэдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах, төрийн үйлчилгээний төрөл, тоог	Төрийн 50 байгууллагын 527 үйлчилгээг нэгтгэсэн. Гар утасны аппликейшн хэлбэрээр 612031 хэрэглэгч нийт 2483598 удаа амжилттай үйлчилгээ авсан байна.	Тус системээр үйлчилгээ авч байгаа иргэдийн тоо 200000-аар нэмэгдүүлсэн байна. Төрийн болон хувийн хэвшлийн 20 байгууллагын үйлчилгээг нэгдсэн системд холбосон байна.	200.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	

4.1.5	МУТЖҮЧ-7.4, ЗГУАХ-4.1.1	"Нэг иргэн-Нэг бүртгэл" арга хэмжээний хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх	Хэрэгжилт 70 хувьтай байна.	Хэрэгжилт 85 хувьд хүрсэн байна.	5,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.1.6	ЗГУАХ-4.1.7	Тоон бичиг үсэгтэн болгох сургалтын хөтөлбөр, агуулга боловсруулж, түгээх	Монгол Улсын хэмжээнд мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах иргэдийн чадварын түвшин 50 хувьд чадварын түвшин 32 хувьтай байна.	Монгол Улсын хэмжээнд мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах иргэдийн чадварын түвшин 50 хувьд хүрсэн байна.	500.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	
4.1.7	МУТЖҮЧ-5.3.2, ЗГУАХ-4.1.1	"Цахим архив албан хэрэг хөтлөлт" арга хэмжээний төслийг боловсруулж, батлуулах ажлыг зохион байгуулах, архивын нэгжийн цахимжуулалтыг эрчимжүүлэх	Боловсруулсан төслийн тоо-0; Цахимжуулсан архивын нэгжийн тоо-53000.	Боловсруулсан төслийн тоо-1; Шинээр цахимжуулах архивын нэгжийн тоо-100000.	2,384.5	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
4.1.8	МУТЖҮЧ-5.3.3, ЗГУАХ-4.1.3	Иргэдэд тоон гарын үсэг олгож, цахим харилцаанд оролцох боломжийг бүрдүүлэх	Эхний ээлжид тоон гарын үсэг олгох нэн шаардлагатай нийт 170.0 мянган иргэн байгаагаас 23.0 мянган иргэн ашиглаж байна.	Шинээр 22.0 мянган иргэнд тоон гарын үсэг олгосон байна.	1,000.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	

4.1.9	ЗГҮАХ-4.1.6	Үндэсний хэмжээнд мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах сургалтын тогтолцоог бий болгох	Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах сургалтын тогтолцоог бий болгох асуудлаар боловсролын байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг эхлүүлсэн.	Мэдээллийн технологи, мэдээллийн аюулгүй байдлын аудит хийх аргачлал, эрх олгох журмыг боловсруулж батлуулсан байна. Аудит хийлтэх төрийн захиргааны байгууллагын жагсаалтыг батлуулсан байна.	250.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд
4.1.10	МУТЖҮЧ-7.5.1, ЗГҮАХ-4.1.6	Нэгдүгээр ээлжийн тоног төхөөрөмж, програм хангамж худалдан авч, Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын хяналт, удирдлагын нэгдсэн төв үндэсний CERT/-ийн үйл ажиллагааг эхлүүлэх	Зөвхөн төрийн байгууллагуудыг холбосон төв ажиллаж байна. Нэгдсэн төв байгуулах урьдчилсан тооцоолол боловсруулсан.	Бусад төв болон онц чухал мэдээллийн дэд бүтэц бүхий байгууллагуудыг холбосон нэгдсэн төв байгуулагдсан байна.	4,500.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	Батлан хамгаалахын сайд
4.1.11	МУТЖҮЧ-5.3.2, 5.3.3, 5.3.4, ЗГҮАХ-4.1.3	Төрийн байгууллага хоорондын мэдээллийн урсгалыг цахимжуулж, албан хэрэг хөтлөлт, албан бичиг солилцоог цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлж, албан бичиг солилцооны цахим системийг хөгжүүлэх	Байгууллага хооронд албан бичиг солилцох платформ байхгүй.	Албан хэрэг хөтлөлт, албан бичиг солилцоог цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлж, албан бичиг солилцооны цахим системийг хөгжүүлсэн байна.	500.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	

4.1.12	МУТЖУЧ-5.3.1, ЗГҮАХ-4.1.5	Сум, суурин газрыг шилэн кабелийн сүлжээнд холбох /Дорнод аймгийн Дашбалбар, Чулуунхороот, Төв аймгийн Менгенморьт, Баян-Өнжүүл, Дундговь аймгийн Баянжаргалан, Хөвсгөл аймгийн Ханх/	322 сум, сууринг шилэн кабелийн сүлжээнд холбосон. Төсвийн судалгаа хийсэн, 1 сумын холболт 2021 онд төлөвлөгдсөн.	Шилэн кабельд холбогдоогүй 7 суманд шилэн кабелийн сүлжээ татаж, өндөр хурдны интернэтийн үйлчилгээ авах дэд бүтцийг бий болгосон байна. Шилэн кабельд холбогдоогүй 6 суманд шилэн кабелийн сүлжээ татаж, өндөр хурдны интернэтийн үйлчилгээ авах дэд бүтцийг бий болгосноор бүх 330 сум, сууринг холбосон байна.	1,170.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	Сангийн сайд
4.1.13	МУТЖУЧ-5.3.1, 5.3.11, ЗГҮАХ-4.1.5	Хүн ам олноор суурьшсан, аялал жуулчлалын бүс нутгуудыг шилэн кабелийн сүлжээнд холбох	Техник, эдийн засгийн үндэслэл, холбогдох тооцоо, судалгаа хийгдсэн.	Шилэн кабельд холбогдоогүй 23 багт шилэн кабелийн сүлжээг татаж, өндөр хурдны интернэтийн үйлчилгээ авах дэд бүтцийг бий болгосон байна.	7,330.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	
4.1.14	МУТЖУЧ-5.3.1, ЗГҮАХ-4.1.5	Хөдөлгөөнт холбооны 5 дахь үеийн системийн туршилт хийж 5G сүлжээний туршилтын бүс үүсгэх	Бодлогын баримтлах чиглэл 2020 онд батлагдсан.	Монгол Улсад 2023 оноос хөдөлгөөнт холбооны 5 дахь үеийн системийг нэвтрүүлж эхэлсэн байна. Улаанбаатар хотод хөдөлгөөнт холбооны 5 дахь үеийн туршилтын орчныг үүсгэсэн байна.	250.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	

4.1.15	ЗГҮАХ-4.1.5	Тоон радио өргөн нэвтрүүлгийн дамжуулах сүлжээг байгуулах	Урьдчилсан техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулсан.	Улаанбаатар хотын Хонхорын станцыг тоон технологид шилжүүлсэн байна.	12,100.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
4.1.16	МУТЖУЧ-5.3.1, ЗГҮАХ-4.1.5	Худаг сувагчлалын багтаамжийг оновчтой ашиглах үүднээс том оврын физик болон ашиглахгүй болон шилэн байгаа шилэн кабелийг /хуучны/ сувагчлалаас чөлөөлж, шинээр их багтаамжийн шилэн кабелийг суурилуулах	Суурь судалгаа хийгдсэн.	617 км физик кабелийг чөлөөлж, 75.2 км шилэн кабель татсан байна.	1,690.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
4.1.17	ЗГҮАХ-4.1.5	Шуудангийн үндсэн сүлжээ зээмшигчйн бүтэц, зохион байгуулалтыг оновчтой болгох	Шуудангийн үндсэн сүлжээ зээмшигчийн тоо – 1.	Шуудангийн үндсэн сүлжээнд өрсөлдөөний орчин бүрдсэн байна.	50.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
4.1.18	ЗГҮАХ-4.1.9	Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн салбарын энтрепренёр, гарааны бизнес эрхлэгчдийг дэмжих чиглэлээр олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллах		Шинэ санаа, дэвшилтэт технологид суурилсан бизнесийг хөгжүүлж, холбогдох суурь судалгааг хийж, энтрепренёр болон гарааны бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлэх талаар их бүрэн төлөвлөгөөг боловсруулсан байна.	300.0	Улсын төсөв	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга

	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай, Төрийн өмчийн болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мөдүүлэх	Хуулийн төсөл, үзэл баримтлалыг боловсруулсан. Холбогдох судалгаа хийгдсэн. Төрийн өмчит компанийн засаглалын дундаж үнэлгээ 53.9 хувьтай байна.	Хууль батлагдсан байна. 3 журмын төслийг баталж мөрдүүлсэн байна. Компанийн засаглалын дундаж үнэлгээ 65-70 хувьд хүрсэн байна.	46.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
Зорилго 4.2.Төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааны давхардлыг арилгах, төрийн чиг үүргийн уялдааг хангах замаар бүтээх, зохион байгуулалтыг оновчтой, цомхон болгоно.							
4.2.1	МҮТЖҮЧ-5.4.3, ЗГҮАХ-4.2.5	Төрийн байгууллагуудын өс зүйн зөвлөлөөс өс зүйн зөрчлийн мэдээлэл авах ажлыг эхлүүлсэн.	Төрийн байгууллагуудын өс зүйн зөвлөлөөс өс зүйн зөрчлийн мэдээлэл авах ажлыг эхлүүлсэн.	-	-	Төрийн албаны зөвлөлийн дарга	
4.2.2	МҮТЖҮЧ-5.4.4, ЗГҮАХ-4.2.6	Орчин үеийн шаардлагад нийцсэн төрийн албан хаагчдын сургалтын орчин, дэд бүтцийг сайжруулж, цахим сургалтыг нэвтрүүлэх зорилгоор мэдээллийн технологийн төвийг байгуулах	Төрийн албаны тухай хуулийн 65.3-т заасны дагуу Төрийн албаны зөвлөлд Сургалт судалгаа, мэдээллийн нэгдсэн сангийн газрыг байгуулж, төрийн албан хаагчдад сургалт зохион байгуулж байна.	-	-	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга	

4.2.3	ЗГҮАХ-4.2.7	Яамдын жөндөрийн салбар зөвлөлийн жөндөрийн бодлогын хэрэгжилтийг хангах	Хэрэгжилт 20 хувьтай байна.	Хэрэгжилт 50 хувьд хүрсэн байна.	10.0	Улсын төсөв		Ерөнхий сайд
						Гадаадын зээл, тусламж	Гадаадын зээл, тусламж	
4.2.4	ЗГҮАХ-4.2.7	Аймаг, нийслэл, дүүргийн хэмжээнд жөндөрийн бодлогын хэрэгжилтийг хангах	Хэрэгжилт 15 хувьтай байна.	Хэрэгжилт 45 хувьд хүрсэн байна.	10.0	Улсын төсөв	Гадаадын зээл, тусламж	Ерөнхий сайд
Зорилго 4.3.Иргэдийн аюулгүй, амар тайван байдлыг хангана.								
4.3.1	ЗГҮАХ-4.3.12	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үр дүнтэй тогтолцоог бүрдүүлж, ФАТФ, Ази, номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгийн стандартыг хангаж, 2023 онд хийгдэх үнэлгээний бэлтгэл ажлыг хангах	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үр дүнтэй тогтолцоог бүрдүүлж, ФАТФ, Ази, номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгийн стандартыг хангасан байна.	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үр дүнтэй тогтолцоог бүрдүүлж, ФАТФ, Ази, номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгийн стандартыг хангасан байна.	-	-	-	Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга

4.3.2	МУТЖҮЧ-4.3.4, 7.4.6, ЗГҮАХ-4.3.12	Хууль, эрх зүйн орчныг ФАТФ-ын зөвлөмжтэй нийцүүлэн шинэчилж, хэрэгжилтийг хангах	0 хувь	Гүйцэтгэл 80 хувьд хүрсэн байна.	-	-	Монголбанкны Ерөнхийлөгч	
4.3.3	МУТЖҮЧ-4.4.4, ЗГҮАХ-4.5.2	Худалдаан дахь тарифын бус стандартыг саад тогторыг бууруулахад олон улсын стандартыг нутагшуулах	Үндэсний стандартын 40.5 хувийг олон улсын стандарт эзэлж байна.	Олон улсын стандартын түвшнийг 41 хувьд хүргэнэ.	300.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	
4.3.4	МУТЖҮЧ-7.2.2, ЗГҮАХ-4.3.1	Дорнод аймгийн Чулуунхороот сум дахь хилийн 0275 дугаар ангийн "Эрэнцэв" шалган нэвтрүүлэх салбарыг өргөтгөх ажлыг дуусгах	Өргөтгөлийн ажлын гүйцэтгэл 22 хувьтай байна.	Өргөтгөлийн ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	4,700.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.3.5	МУТЖҮЧ-7.2.3, ЗГҮАХ-4.3.1	Хилийн боомтуудыг өндөр хурдны шилэн кабелийн сүлжээнд холбох	12 боомтыг сүлжээнд холбосон.	21 боомтыг сүлжээнд холбосон байна.	1,500.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.3.6	МУТЖҮЧ-7.2.2, ЗГҮАХ-4.3.1	Сэлэнгэ аймгийн Сүхбаатар сум дахь хилийн 0243 дугаар ангийн нэгдсэн цогц барилтын ажлыг дуусгах /нийт 8 барилга байгууламж/	Ашиглалтад орсон барилга байгууламжийн тоо - 3.	Шинээр ашиглалтад оруулах барилга байгууламжийн тоо - 5.	4,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	

4.3.7	МУТЖҮЧ-7.2.2, 7.2.3, ЗГҮАХ-4.3.1	Улсын хил хамгаалалтын зорилуулттай инженер, техникийн байгууламжийг шинэчлэх	Өмнө барьсан: хянах цамхаг -97, харуулын байр - 316, хамгаалалтын хашаа - 5 км. Төвлөрсөн эрчим хүчинд холбогдсон салбарын тоо - 64.	Шинээр барих: хянах цамхгийн тоо - 8, харуулын байрны тоо -30, хамгаалалтын хашааны урт - 4 км.	2,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд
4.3.8	МУТЖҮЧ-7.2.2, 7.2.3, ЗГҮАХ-4.3.1	Хилийн 10 салбарыг төвлөрсөн эрчим хүчинд холбох	Нэгдсэн системд холбогдсон боомтын тоо - 3.	Шинээр төвлөрсөн эрчим хүчинд холбох салбарын тоо - 10.	2,500.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд
4.3.9	МУТЖҮЧ-7.2.3, ЗГҮАХ-4.3.1	Хилийн 4 боомтыг дохиолол, хяналт, хамгаалалтын нэгдсэн системээр төхөөрөмжлөх	Нэгдсэн системд холбогдсон боомтын тоо - 3.	Шинээр нэгдсэн системд холбох боомтын тоо - 4.	2,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд
4.3.10	МУТЖҮЧ-6.3.1, ЗГҮАХ-4.3.2	Дотоодын цэргийн хамгаалалтад шилжээгүй дулааны цахилгаан станц, стратегийн орд, ус хангамжийн эх үүсвэрийн объектыг хамгаалалтад авах	Хамгаалалтад авсан объектын тоо - 24.	Шинээр хамгаалалтад авах объектын тоо- 7 /усны эх үүсвэрийн 4, цахилгаан станцын 1, стратегийн ордын 2/.	4,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд
4.3.11	МУТЖҮЧ-2.7.3, ЗГҮАХ-4.3.9	Монгол Улсын хилээр нэвтэрч байгаа гадаадын иргэний хурууны хээ, био мэдээллийн сангаас мэдээлэл уншиж, оршин суух үнэмлэх олгох системийг хөгжүүлэх, бүртгэлийн мэдээллийн	Программ хангамж, тоног, төхөөрөмжийн тоо - 0.	Шинээр хөгжүүлэх программ хангамжийн тоо - 1; Тоног төхөөрөмж - 1 багц.	470.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд

		нэгдсэн сангай холбох	Гамшгийн аюулыг зарлан мэдээлэх системийн өнөөгийн байдалд дүн шинжилгээ хийж, "Монгол Улсад гамшгийн аюулыг зарлан мэдээлэх нэгдсэн тогтолцоог бэхжүүлэх нь" техникийн туслалцааны төслийн 2020-2021 онд хэрэгжүүлсэн	Төсөл хэрэгжүүлэх нэгж болон төслийг удирдах хороо байгуулагдсан байна. Зээлийн төслийг Улсын Их Хурлаар соёрхон батлуулсан байна. Төслийн хүрээнд нийлүүлэх техник, тоног төхөөрөмжийн худалдан авах ажиллагааг эхлүүлсэн байна.	94,050.0	Гадаадын зээл, тусламж	Шадар сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
4.3.12	МУТЖУЧ-6.4.3, 8.1.4, ЗГҮАХ-4.3.11	Хоригдлыг нийгэмшүүлэх, суллагдахад бэлтгэх тогтолцоог орчин үеийн чиг хандлагад нийцүүлэх	Хэнтий аймаг дахь Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын 419 дүгээр нээлттэй хорих ангийг түшиглэн "Нөхөн сэргээх байр"-ыг туршилтаар байгуулахаар төлөвлөсөн.	Хэнтий аймаг дахь Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын 419 дүгээр нээлттэй хорих ангийг түшиглэн "Нөхөн сэргээх байр"-ыг туршилтаар байгуулсан байна.	-	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.3.14	МУТЖУЧ-7.4.3, ЗГҮАХ-4.3.7	Криминалистик, шүүх эмнэлэг, тусгай шинжилгээний хүчин чадлыг бэхжүүлж,	Төслийн хэрэгжилт 20 хувьтай байна.	Төслийн хэрэгжилт 80 хувьд хүрсэн байна.	17,200.0	Гадаадын зээл, тусламж	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	

		хүний нөөцийг чадавхжуулж, техник технологийн дэвшлийг нэвтрүүлж, шинжилгээ хийх нөхцөлийг сайжруулах	Улсын байцаагчийн хүнсний бараа, бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох тургэвчилсэн багаж хэрэгслээр өндөртэй бараа, бүтээгдэхүүний илрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх	Улсын байцаагчийн хүнсний бараа, бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох тургэвчилсэн багаж, хэрэгсэл байхгүй.	9 боомт, 17 терминалыг тургэвчилсэн шинжилгээний багаж хэрэгслээр хангасан байна.	1,000.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	
4.3.15	МУТЖУЧ-2.5.1, ЗГҮАХ- 4.3.13	Хилийн боомт дахь Улсын байцаагчдыг хүнсний бараа, бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох тургэвчилсэн багаж хэрэгслээр хангаж, эрсдэл өндөртэй бараа, бүтээгдэхүүний илрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох чадварыг нэмэгдүүлэхийн тулд лабораторийн 350 багаж, тоног төхөөрөмж авч, хүнсний аюулгүй байдлыг хангуулах	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг 37.6 хувийг тодорхойлж байна.	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийн 74.3 хувийг тодорхойлох хүчин чадалтай болсон байна.	800.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	
4.3.16	МУТЖУЧ- 2.5.1, ЗГҮАХ- 4.3.13								

4.3.17	МУТЖУЧ-7.4.1, ЗГҮАХ-4.3.2	Дэвшилтэт технологи бүхий камержуулалтын нэгдсэн системийг нэвтрүүлэх /Улаанбаатар хот, орон нутгийн бүх камер/ Ус, цаг уурын хяналт- шинжилгээний МУТЖУЧ-6.4.13, сулжээг өргөжүүлж, ЗГҮАХ-4.3.11 техник, технологийн шинэчлэл хийж, чадавхыг бэхжүүлэх	5 цэг	60 цэг	42,308.5	Гадаадын зээл, тусламж	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.3.18	МУТЖУЧ-6.4.13, сулжээг өргөжүүлж, ЗГҮАХ-4.3.11	Цаг уурын ортөөний 86 хувь, харуулын 10 хувь автомат станцаар хангагдсан.		Автомат станц, хэмжих хэрэгсэл 50 ширхгийг худалдан авч цаг уурын өртөөг 100 хувь, харуулын 30 хувийг хангасан байна.	3,250.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	
4.3.19	ЗГҮАХ-3.1.18	Хилийн заставуудын барилга объектуудын шинэчлэл хийх	Гүйцэтгэл 5 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 40 хувьд хүрсэн байна.	14,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.3.20	ЗГҮАХ-4.3.1	Хилийн заставын авто паркийн шинэчлэл хийх	Гүйцэтгэл 20 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	10,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
4.3.21	ЗГҮАХ-3.1.18	Хилийн боомтын нэвтрүүлэх үйл ажиллагаанд ухаалаг гарцын систем нэвтрүүлэх	1 хилийн боомтод тус технологийг нэвтрүүлсэн.	Шинээр нэвтрүүлсэн боомтын тоо-2	2,000.0	Улсын төсөв	Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд	
Зорилго 4.4.Шүүгчийн хараат бус, шүүхийн бие даасан байдлыг хангаж, хүний эрх, эдийн засаг, бизнесийн орчныг дэмжсэн хууль тогтоомжийн шинэчлэлийг хийж, шударга ёс, хуулыг ёсыг бэхжүүлнэ.								
4.4.1	5.2.19, МУТЖУЧ-5.1.1, ЗГҮАХ-4.4.10	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн улсын үзлэг тооллого ахлыг зохион байгуулж, Төрийн	2016 онд улсын үзлэг, тооллого зохион байгуулсан.	Улсын үзлэг, тооллого зохион байгуулсан байна.	25.0	Улсын төсөв	Ерөнхий сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

	өмчид бүртгэл хийж, хяналт тавих							
Зорилго 4.5.Монгол Улс уламжлалт гадаад бодлого, харилцаа, хамтын ажиллагаагаа тогтвортой хэрэгжүүлж, хөгжлийн гадаад таатай орчныг улам бэхжүүлнэ.								
4.5.1	1.6.7, МУТЖУЧ-1.5, ЗГУАХ-4.5.10 “Дэлхийн Монголчууд II” цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлж эхлэх	0 хувь	Төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг 70-аас дээш хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.	100.0	Улсын төсөв	Гадаад харилцааны сайд	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд, Соёлын сайд, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Нийслэлийн Засаг дарга	
4.5.2	ЗГУАХ-4.5.11 Хилийн чанадад байгаа иргэдийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх	Гүйцэтгэл 20 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 60 хувьд хүрсэн байна.	75.0	Улсын төсөв	Гадаад харилцааны сайд	Үндэсний статистикийн хорооны дарга	
4.5.3	МУТЖУЧ-5.5, ЗГУАХ-4.5.1 Хилийн чанад дахь иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах, тэдэнд үзүүлэх төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж, цахим үйлчилгээний тоо, төрлийг нэмэгдүүлэх	0 хувь	Цахим апиcтоль систем, цахим гарын үсгийн системийг дипломат төлөөлөгчийн газарт нэвтрүүлсэн байна.	550.0	Улсын төсөв	Гадаад харилцааны сайд	Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын сайд	

Зорилго 4.6. Монгол Улсын батлан хамгаалах тогтолцоог бэхжүүлж, үндэсний язгуур ашиг сонирхолд тулгуурласан мэргэжлийн, чадварлаг зэвсэгт хүчнийг хөгжүүлнэ.

4.6.1	МҮТЖҮЧ-7.1.3, ЗГҮАХ-4.6.2	Батлан хамгаалах гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, цэргийн итгэлцлийг бэхжүүлэх	37 оронтой гадаад хамтын ажиллагаатай	Гадаад хамтын ажиллагаатай орны тоог 2-оор нэмэгдүүлсэн байна.		Батлан хамгаалахын сайд	
4.6.2	ЗГҮАХ-4.6.2	Цэргийн II шатны эмнэлгийг байгуулах бүтээн байгуулалтын ажлыг эрчимжүүлэх	Гүйцэтгэл 5 хувьтай байна.	Гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.	5,300.0	Батлан хамгаалахын сайд	Улсын төсөв
4.6.3	МҮТЖҮЧ-7.1.3, ЗГҮАХ-4.6.6	НҮБ-ын энхийг сахиулах ажиллагаанд инженерийн рот, тусгай хүчний ротыг бэлтгэж оролцуулах	20 хувь	Инженерийн рот, тусгай хүчний ротыг энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцуулах бэлтгэлийг 50 хувьд хүргэсэн байна.	2,000.0	Батлан хамгаалахын сайд	Улсын төсөв
4.6.4	МҮТЖҮЧ-7.1.1, ЗГҮАХ-4.6.7, 4.6.7, 4.6.8	Цэргийн шинжлэх ухааныг хөгжүүлж, технологи, инновацыг нэвтрүүлэх замаар батлан хамгаалах аж үйлдвэрлэлийн эхлэлийг тавих	"Батлан хамгаалахын шинжлэх ухаан, технологи, инновацыг 2021-2030 онд хөгжүүлэх бодлого"-ын хэрэгжилт 10 хувьтай байна.	Батлан хамгаалахын шинжлэх ухаан, технологи, инновацыг 2024 онд хөгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний 35 хувь хэрэгжсэн байна.	8,730.0	Батлан хамгаалахын сайд	Улсын төсөв
4.6.5	МҮТЖҮЧ, ЗГҮАХ-4.6.4	Кибер аюулгүй байдлын төвийн чадавхыг дээшлүүлэх	Зураг төсөл хийгдсэн.	Барилга байгууламж, тусгай техник, тоног төхөөрөмжөөр 50 хувь хангана.	6,800.0	Батлан хамгаалахын сайд	Гадаадын зээл, тусламж

Бүлэг 5.Ногоон хөгжлийн бодлого

Зорилго 5.1.Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баярлыг зүй зохиистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, доройтлыг эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

5.1.1	МУТЖҮЧ-3.6.3, 6.2.1, 6.2.4, ЗГҮАХ-5.1.8	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх	1973.9 га талбайд техникийн, 634.8 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн.	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн 2000 га талбайд нөхөн сэргээлт хийсэн байна.	40,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд	Шадар сайд
5.1.2	МУТЖҮЧ-6.4.6, 9.2.2, ЗГҮАХ-5.1.9	Аюултай хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламж байгуулах ажлын бэлтгэл хангах	Техник, эдийн засгийн үндэслэл батлагдсан.	Концессын төсөл сонгон шалгаруулалтыг зарласан байна.	100,000.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
5.1.3	МУТЖҮЧ-6.3.2, ЗГҮАХ-5.1.11	Усны нөөцийг хуримтлуулж ус хангамжийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, Онги, Хэрлэн усан цогцолборын төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төслийг боловсруулж бүтээн байгуулалтыг эхлүүлэх	Урьдчилсан техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн.	Хэрлэн голоос ус татаж, Хэрлэн-Тооно хөндлүүрт хуримтлуулах байгууламж, Онгийн голын Цагаан бургастай хөндлүүрт урсац тохируулах зориулалттай боомтын байгууламжийн барилга угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна.	33,400.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд, Эрчим хүчний сайд
5.1.4	МУТЖҮЧ-2.5.3, 4.2.13, 9.2.1, ЗГҮАХ-5.1.1	Улаанбаатар хотын агаарын чанарын хяналтын системийг сайжруулах, усан халаалтын зуужны	Улаанбаатар хотын агаар дахь РМ2.5 тоосонцрын агуулжамж 49 мкг/м3, РМ10 тоосонцрын агуулжамж 107 мкг/м3-д хүргэж тоосонцрын	Улаанбаатар хотын агаар дахь РМ2.5 тоосонцрын агуулжамж 50 мкг/м3, РМ10 тоосонцрын агуулжамж 107 мкг/м3-д хүргэж тоосонцрын	77,000.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд

					1:200000-ны хураангуйлалтай зураглалын ажлыг өргөжүүлж, нийт нутаг дэвсгэрийн 16 хувьд хүргэсэн байна.	1,000.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд		
5.1.7	МҮТЖҮЧ-6.3.4, ЗГҮАХ-5.1.3	Газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний цооног өрөмдөж, мониторингийн тоног төхөөрөмж суурилуулан газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний сүлжээнд холбох	280 цэг бүхий байнгын сүлжээ ажиллаж байна.	Газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний сүлжээг 20 цэгээр өргөжүүлж, тоноглогсон байна.				Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд
5.1.8	МҮТЖҮЧ-6.4.3, ЗГҮАХ-4.3.11, 5.1.12	Цаг уурын бодит болон цаг агаарын урьдчилсан мэдээ, мэдээллээр нийгмийн хэрэгцээг шуурхай хангах, байгалийн болзошгүй гамшгийн эрсдэлтээс сэргээжүүлэх чадавхыг бэхжүүлэх	Улаанбаатар хотод радарын станцын шинэчлэл хийгдсэн.	Хэнтий аймагт радарын станц байгуулсан байна.		5,900.0		Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	

5.1.9	МУТЖҮЧ-6.2.5, ЗГАХ-5.1.5	Ойжуулалт, нөхөн сэргээлийг чанаржуулан, ойн хомстол, доройтлыг бууруулж, ойгоор талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх	4.0 мянган га талбайг ойжуулж, 65.8 мянган га талбайд хөвөөлт шавжны өвчний тэмцлийг хийсэн. Ойн түймэрт өртсөн талбай 400.0 мянган га байна.	8.0 мянган га талбайг ойжуулж, нөхөн сэргээсэн байна. Ойн хөвөөлт, шавж өвчний голомттой 200.0 мянган га талбайд тэмцлийн ажил явуулсан байна. Шатсан ойн талбайг өмнөх жилийнхээс 5 хувиар бууруула. Ой зохион байгуулалтыг зохион байгуулалтыг 1,600.0 мянган га-д явуулсан байна. 34.0 мянган га талбайн ойд арчилгаа, цэвэрлэгээ хийсэн байна.	5,700.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд, Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
			Ой зохион байгуулалтыг 1169.0 мянган га, ойн цэвэрлэгээг 32.0 мянган га талбайд хийсэн.	200.0 мянган га талбайг тэмцлийн ажил явуулсан байна.	3,640.0	Орон нутгийн төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
			Цөлжилтийг сааруулах, хамгааллын арга хэмжээ 35 га талбайд хийгдсэн.	200-аас доошгүй га талбайд цөлжилтийг сааруулах, хамгааллын арга хэмжээг авсан байна.	1,390.0	Концесс, төр-хувийн хэвшлийн түншлэл	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
5.1.10	МУТЖҮЧ-6.2.1, 6.2.4, ЗГАХ-5.1.5	Цөлжилтөд нэн хүчтэй, хүчтэй өртсөн Баянхонгор, Өвөрхангай, Дундговь, Дорноговь, Төв аймгийн зарим сумдын 200-аас доошгүй га талбайд цөлжилтийг сааруулах, хамгаалах ногоон элсний нүүлтээс хэрэм байгуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Цөлжилтийг сааруулах, хамгааллын арга хэмжээ 35 га талбайд хийгдсэн.	200-аас доошгүй га талбайд цөлжилтийг сааруулах, хамгааллын арга хэмжээг авсан байна.	800.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

5.1.11	МУТЖУЧ-6.2.2, ЗГҮАХ-5.1.7	Нэн ховор, ховор амьтан, ургамлыг хамгаалах, нөхөн сэргээх, хадгалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Нэн ховор, ховор амьтан, ургамлыг хамгаалах, нөхөн сэргээх, хадгалах арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн /2019 он/	Халиун буга, хар сүүлт гэсэн 2 зүйл амьтны нөөцийн нүүдэл, шилжилт хөдөлгөөнийг зохицуулах, сэлтэн нутагшуулах, улаан гоёо, хармаг гэсэн 2 зүйл ургамлыг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна.	120.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд
5.1.12	МУТЖУЧ-6.1.2, ЗГҮАХ-5.1.7	Ашиглалтад өртөмтгий ургамал, амьтны тархац нөөцийг тогтоох	Хангайн уулын, ойг хээрийн ургамал, газарзүйн тойргийн ургамалжилт, тархац нөөцийн судалгаа, 3 зүйл амьтны тархац нөөцийн судалгааг хийсэн.	Дундад халхын хуурай хээр, Дорнод монголын хээрийн ургамал газар зүйн 2 тойргийн ургамалжилт, тархац, нөөцийн судалгаа, 3-аас доошгүй амьтны тархац, нөөцийг тогтоож 300-аас доошгүй зүйл амьтан, ургамлыг нарийвчлан үнэлж, ховордлын шалтгааныг тодорхойлсон байна.	100.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд
5.1.13	МУТЖУЧ-2.5.3, ЗГҮАХ-5.1.9	Химийн хорт болон аюултай бодисын цахим бүртгэл, мэдээллийн системийг бий болгох	Химийн бодисын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн системийг бий болгох ажлын гүйцэтгэл 20 хувьтай байна.	Химийн хорт болон аюултай бодисын нэршилтийг цэцэглж, бүртгэл мэдээллийн өгөгдлийн санг бий болгох ажлын явцыг 80 хувьд хүргэсэн байна.	1,200.0	Гадаадын зээл, тусламж	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд

5.1.14	МУТЖҮЧ-6.2.4, ЗГҮАХ-5.1.10	Туул голын хамгаалалтын бүсэд орших түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлох үйл ажиллагааг таслан зогсоож, аж ахуйн нэгжээр нөхөн сэргээлт хийлгэх	Хан-Уул дүүргийн хэмжээнд голын хайрга, элсний ордын үйл ажиллагаанаас эвдэрсэн 320 га талбай байна /2020 оны 9 сарын байдлаар/.	Туул голын хамгаалалтын бүсэд түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлох үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг 30-аас доошгүй хувьд хийлгэсэн байна.	50.0	Улсын төсөв	Шадар сайд	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Барилга, хот байгуулалтын сайд, Уул урхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
5.1.15	МУТЖҮЧ-6.4.2, 6.4.4, ЗГҮАХ-5.1.12	Уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтыг эрчим хүч, хөдөө аж ахуй, барилга, тээвэр, аж үйлдвэр, хот хаягдлын салбарт хэрэгжүүлэх	Хүлэмжийн хийн ялгарлын 2010 оны суурь түвшин 25815.3 мян.т CO2 экв.	Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтыг хэрэгжүүлэх 2022 оны арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 80 хувьд хүргэсэн байна.	-	-	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд, Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
5.1.16	МУТЖҮЧ-6.4.1, ЗГҮАХ-5.1.12	Байгаль орчин, нийгэмд ээлтэй төсөл, үйл ажиллагааг дэмжих ногоон эзэлийн эк үүсвэрийг бүрдүүлж, 1000-аас доошгүй иргэн, аж ахуйн нэгжийг уг зээлд хамруулах	Ногоон эзэлийн хүүгийн хөнгөлөлтийг улсын төсвөөс санхүүжүүлж, 2019-2020 онд 420 иргэн, аж ахуйн нэгж ногоон зээлд хамрагдсан.	1000-аас доошгүй иргэн, аж ахуйн нэгж ногоон зээлд хамрагдсан байна.	18,500.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	

5.1.17	МҮТЖҮЧ-6.3.1, ЗГҮАХ-5.1.2	Хөвсгөл нуурт живсэн машин, техникийг татаж гаргах ажлыг олон улсын байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулах	2020 онд суурь судалгаа, ажлын төлөвлөгөө бэлэн болсон.	Нуурт живсэн машин, техникийг татаж гаргах ажлыг бүрэн хэрэгжүүлж, бохирдлын эрсдэлийг бууруулсан байна.	5,000.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Шадар сайд, Гадаад харилцааны сайд
5.1.18	МҮТЖҮЧ- 2.5.3, ЗГҮАХ-5.1.4	Гэр хорооллын нүхэн жорлонг уе шаттайгаар стандартын шаардлагад нийцүүлэх	Стандартын шаардлагад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжийн тоо 1440 байна /2019 он/.	Улаанбаатар хот болон төв суурин газрын 2000-аас доошгүй жорлонг уе шаттайгаар стандартын шаардлагад нийцүүлсэн байна.	5,000.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Барилга, хот байгуулалтын сайд, Нийслэлийн Засаг дарга
5.1.19	МҮТЖҮЧ-6.1.1, 6.3, ЗГҮАХ-5.1.6	Цэнгэг усны нөөц, гол, мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газар, биологийн олон янз байдлын хувьд чухал газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгааг хийж, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөжүүлэх	Цэнгэг усны нөөц, томоохон гол мөрний урсац бүрэлдэх эхийн 49.9 хувь, нийт газар нутгийн 21 хувийг улсын тусгай хамгаалалтад авсан. 2016-2020 онд нийт 12.0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн.	Цэнгэг усны нөөц, томоохон гол мөрний урсац бүрэлдэх эхийн 51.5-аас доошгүй хувийг улсын тусгай хамгаалалтад авч, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг 23 хувьд хүргэсэн байна. Тусгай нутгийн хамгаалалтын газар нутгийн захиргааны 30 хувьд материаллаг баазыг сайжруулж, шинээр 1 хамгаалалтын захиргаа байгуулсан байна.	80.0	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	

5.1.20	МУТЖҮЧ-6.3.2, ЗГҮАХ-5.1.11	Бороо, цасны усыг хуримтлуулах хөв, цөөрөм байгуулах	Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 40 хувьд хүрч, санхүүжилт зогссон. Урьдчилсан судалгаа, төсөв гарсан.	Дорнод аймгийн Баяндун сумын нутагт Улз голын урсцыг нэмэгдүүлэх 9 метрийн өндөр, 672 метрийн урт, 26.9 сая.м3-ийн багтаамжтай шороон боомтын барилгын ажлыг дуусгасан байна. Хөвсгөл аймгийн Ренчинхүмбэ сумын Ходон голын голдирлыг шилжүүлж, Цойцон нуурыг сэргээх барилга угсралтын ажлыг дуусгасан байна.	3,613.7	Улсын төсөв	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд, Аймгийн Засаг дарга
Бүлэг 6. Нийслэл ба бус, орон нутгийн хөгжлийн бодлого								
Зорилго 6.1. Улаанбаатар болон дагуул хотыг орон зайн оновчтой төлөвлөлт, ухаалаг шийдэл, амьдралын таатай орчин бүхий ногоон хот болгож хөгжүүлнэ.								
6.1.1	МУТЖҮЧ-9.3.3, ЗГҮАХ-6.1.2	"Дэнжийн мянга дэд төв", "Дамбаржаа дэд төв" төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн судалгаа хийгдсэн.	Төслийн гүйцэтгэл 50 хувьд хүрсэн байна.	20,000.0	Орон нутгийн төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	
6.1.2	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.3	Улаанбаатар хотын дулаан хангамжийг сайжруулах төслийг хэрэгжүүлэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	37,764.5	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	
6.1.3	МУТЖҮЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.3	Улаанбаатарын хотын дулаан хангамж төслийг хэрэгжүүлэх	0 хувь	Төслийн гүйцэтгэл 30 хувьд хүрсэн байна.	4,263.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	

6.1.4	АНУ-ын Мянганы сорилтын корпорацийн буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр Улаанбаатар хотын ус хангамжийн баруун эх үүсвэрийг барих төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн гүйцэтгэл 6 хувьтай байна.	Төслийн гүйцэтгэл 15 хувьд хүрсэн байна.	33,317.3	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
				39,799.7	Гадаадын зээл, тусламж	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Барилга, хот байгуулалтын сайд
6.1.5	Сүхбаатар дүүргийн 9 дүгээр хороонд "Ногоон нуур 1008 айлын орон сууц төсөл"-ийг хэрэгжүүлэх	Төслийн нэгж байгуулагдан, төсөл хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг бүрэн хангаж, ерөнхий гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан.	Төслийн гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	2,818.0	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Нийслэлийн Засаг дарга
				33,682.0	Гадаадын зээл, тусламж		
6.1.6	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэлийн хамтын ажиллагааны хүрээнд 30000 айлын орон сууцны төслийг хэрэгжүүлэх	Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 10 дугаар хорооны Мориныйн нутаг дэвсгэрийн даваан дахь "Залуус-1" орон сууцны хорооллын техник эдийн засгийн урьдчилсан судалгаа, эх загвар боловсруулах	Зураг төсөл, инженерийн бэлтгэл арга хэмжээг бүрэн дуусгаж, төр-хувийн хэвшлийн түншлэлээр бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлсэн байна.	-	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Нийслэлийн Засаг дарга

				ажлын даалгавар батлагдсан. Зөвлөх үйлчилгээний сонгон шалгаруулалт эхэлсэн.					
6.1.7	МУТЖУЧ-2.5.6, ЗГҮАХ-3.7.12	Улаанбаатар хотын үерийн хамгаалалтын барилга байгууламжийн өргөтгөл, шинэчлэлтийн ажлыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	Улаанбаатар хотын инженерийн бэлтгэл арга хэмжээний мастер төлөвлөгөөний төслийг боловсруулж, батлуулах шатанд байна.	-Улаанбаатар хотын инженерийн бэлтгэл арга хэмжээний мастер төлөвлөгөөг батлуулж, хэрэгжилт 30 хувьд хүрсэн байна. -Үерийн 1.7 км далан /Сүхбаатар дүүрэг, 13, 14 дүгээр хороо/-г барьж ашиглалтад оруулсан байна. -Хайлаастын авто замын ус зайлуулах 1.5 км цутгамал төмөр бетон суваг /Чингэлтэй дүүрэг, 13 дугаар хороо/-ийг барьж ашиглалтад оруулсан байна.	10,000.0	Улсын төсөв байгуулалтын сайд	Барилга, хот байгуулалтын сайд		
6.1.8	ЗГҮАХ-3.6.1	"Богдхан төмөр зам" төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэл, судалгаа, зураг төслийг гүйцэтгэх		Техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төслийг дуусгана.	1,750.0	Гадаадын зээл, тусламж	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд		

6.1.9	ЗГҮАХ-6.1.6	Улаанбаатар хотын авто замын түгжрэлийг бууруулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Дундаж хурд 13 км/цаг	Хотын шинэ тойрог зам 71.5 км зам, шинэ тойргийн холбоос 12 км замыг барьж ашиглалтад оруулна. 6 байршилд нүхэн гарц, 4 байршилд гүүр барьсан байна. Яармагийн хурдны зам болон Наадамчдын замыг Эрчим хүчний гудамж, Энхтайваны өргөн чөлөөтэй холбох зам, гүүрэн байгууламж зэрэг шинэ тойрог, тойргийн холбоос замыг барьж түгжрэлийг 15-аас доошгүй хувиар бууруулсан байна.	420,000.0	Улсын төсөв	Нийслэлийн Засаг дарга	
					659,775.0	Төр-хувийн хэвшлийн туншлэл		
6.1.10	ЗГҮАХ-3.6.3	Улаанбаатар хотод олон улсын логистикийн төв байгуулах	Сонстолонгийн авто замаас олон улсын логистикийн төв хүртэлх авто зам	Олон улсын логистикийн төв байгуулсан байна.	5,000.0	Улсын төсөв	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	Нийслэлийн Засаг дарга
6.1.11	МУТЖУЧ- 3.2.3, 9.2.1, 9.3.2, 9.3.3, ЗГҮАХ-6.1.3	Гэр хорооллыг дахин төлөвлөн барилгажуулах төслийн 2475 айлын гадна инженерийн шугам сүлжээг барих	9229 айлын орон сууцны инженерийн шугам сүлжээ	2475 айлын орон сууцны гадна инженерийн шугам сүлжээ	10,000.0	Улсын төсөв		
					10,000.0	Орон нутгийн төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Нийслэлийн Засаг дарга
					19,040.9	Гадаадын зээл, тусламж		

6.1.12	МУГЖҮЧ- 9.3.2, ЗГАУХ-3.7.9	Сонгинохайрхан дүүргийн 6 дугаар хороонд орлогод нийцсэн 740 айлын орон сууцны төслийг хэрэгжүүлэх	Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банкны буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр олон улсын стандарт, шаардлагад нийцсэн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулсан.	Төсөл хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангаж, төслийн зээлийн гэрээг байгуулж, санхүүжилтийг шийдвэрүүлж, төслийг эхлүүлсэн байна.	3,565.0	Гадаадын зээл, тусламж	Барилга, хот байгуулалтын сайд	
6.1.13	МУГЖҮЧ- 9.5.1, 4.2.9, 8.1.3, 9.5.5, ЗГАУХ-3.7.7, 3.3.12, 3.6.1, 3.6.3	"Шинэ Зунмод" хотын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг батлуулж, үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж Засгийн газрын 2019 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан.	Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө, инженерийн дэд бүтцийн зураг төслийг боловсруулсан байна.	3,277.7	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймаг нийслэлийн Засаг дарга
Зорилго 6.2.Бүс, орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн орон нутаг дахь иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.								
6.2.1	МУГЖҮЧ-4.2.8, ЗГАУХ-3.5.3	10 аймгийн төвд дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ, дулаан түгээх төв шинээр барих /Архангай, Баянхонгор, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Хэнтий, Сүхбаатар, Төв/	Төслийн гүйцэтгэл 5 хувьтай байна.	Төслийн гүйцэтгэл 80 хувьд хүрсэн байна.	158,477.0	Гадаадын зээл, тусламж	Эрчим хүчний сайд	

6.2.2	МУТЖУЧ-4.2.8, ЗГҮАХ-3.5.3	10 аймгийн төвд баригдах дулааны станцын дэд бүтцийг байгуулах, дулаан түгээх сүлжээг шинэчилж, шинээр барих	Архангай, Өвөрхангай, Булган, Өмнөговь, Дорноговь, Хөвсгөл, Хэнтий, Сүхбаатар, Дундговь, Дархан-Уул аймгуудын төв, Өвөрхангай аймгийн Хужирт суманд бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг барих ажлыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	Төслийн гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна.	40,000.0	Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	
6.2.3	МУТЖУЧ-2.5.3, ЗГҮАХ-3.7.11	Азийн хөгжлийн банкны хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжүүлж байгаа төслийн хүрээнд 11 аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийг шинэчлэх, шинээр барих ажлыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	Архангай, Өвөрхангай, Булган, Өмнөговь, Дорноговь, Хөвсгөл, Хэнтий, Сүхбаатар, Дундговь, Дархан-Уул аймгуудын төв, Өвөрхангай аймгийн Хужирт суманд бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих төсөл хэрэгжиж байна. Төслийн гүйцэтгэл 60 хувьтай байна.	Төслийн гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.	41,667.2	Гадаадын зээл, тусламж	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймгийн Засаг дарга
6.2.4	МУТЖУЧ-2.5.3, ЗГҮАХ-3.7.11	Аймгийн төв, суурин газрын 8 цэвэрлэх байгууламжийг шинэчлэх, шинээр барих төслийн хэрэгжилтийг 10 хувьд хүргэх /Баян-	Зураг төслийг боловсруулсан.	Төслийн гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна.	32,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

	<p>Өлгий, Дорнод, Говьсүмбэр, Завхан, Увс, Говь-Алтай, Баянхонгор аймгуудын төв болон Улаанбаатар хотын Багануур дүүрэг/</p>	<p>Хэнтий аймгийн Хэрлэн, Цэнхэрмандал сумдын болон Баянхонгор төвийн үерийн хамгаалалтын далан суваг барих ажил 70 хувьтай байна. Баян-Өлгий аймгийн төвийн үерийн хамгаалалтын далан сувгийн ажил 40 хувьтай байна.</p>	<p>Хэнтий аймгийн Хэрлэн суманд үерийн хамгаалалтын 1000 у/м даланг барьж ашиглалтад оруулсан байна. Цэнхэрмандал суманд үерийн хамгаалалтын 1539.8 у/м сувгийг барьж ашиглалтад оруулсан байна. Баянхонгор аймгийн төвд ус хүлээн авах 3400 у/м цутгамал төмөр бетон сувгийг барьж ашиглалтад оруулсан байна. Баян-Өлгий аймгийн төвийн 11735 у/м үерийн хамгаалалтын далан сувгийн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 70 хувьд хүрсэн байна.</p>	<p>10,000.0</p>	<p>Улсын төсөв</p>	<p>Барилга, хот байгуулалтын сайд</p>
<p>6.2.5</p>	<p>МУТЖУЧ-2.5.6, ЗГҮАХ-3.7.12</p>	<p>Аймгийн төвүүдэд үерийн хамгаалалтын барилга байгууламжийг барих ажлыг үе шаттай эхлүүлэх</p>				

6.2.6	МҮТЖҮЧ-6.4.6, 6.4.7, ЗГҮАХ-6.2.10	Ядуурлыг бууруулах Японы сангийн буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр Сүхбаатар, Дархан-Уул, Өвөрхангай, Говь-Алтай аймгийн төвүүдийн хог хаягдлын менежментийг сайжруулах төслийг хэрэгжүүлэх	Төслийн хэрэгжилт 20 хувьтай байна.	Төслийн хэрэгжилт 100 хувьд хүрсэн байна.	5,700.0	Гадаадын зээл, тусламж	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймгийн Засаг дарга
6.2.7	МҮТЖҮЧ-9.3.2, ЗГҮАХ-3.7.9	Аймгуудын төвд түрээсийн орон сууц барих ажлыг хамтран зохион байгуулах	11 аймагт 1463 айлын түрээсийн орон сууцны санг бүрдүүлсэн. 10 аймагт түрээсийн орон сууц барих ажлын судалгаа хийгдсэн.	Түрээсийн орон сууц барих ажлыг үргэлжлүүлнэ.	20,000.0	Орон нутгийн төсөв	Барилга хот, байгуулалтын сайд	Аймгийн засаг дарга
6.2.8	ЗГҮАХ-6.2.9	Бус нутгийн томоохон уурхайг түшиглэн сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэр барих техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулах, бодлогын дэмжлэг үзүүлэх /5 газар/	0 хувь	Хөрөнгө оруулалтыг шийдвэрлэхээр холбогдох газар хандсан байна.	-	Улсын төсөв	Эрчим хүчний сайд	

6.2.9	“Сумын хөгжил” арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд 18 суманд инженерийн дэд бүтцийг барьж байгуулах	МҮТЖҮЧ-8.1.10, ЗГҮАХ-6.2.7	Төв магістраль шугамыг шинэчлэх, шинээр барих, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх	Төслийг 5 сумын төвд хэрэгжүүлсэн. Ажлын зураг төслийг гүйцэтгэж, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлсэн байна.	Төслийг 18 сумын төвд хэрэгжүүлнэ.	72,000.0	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймгийн засаг дарга
6.2.10	МҮТЖҮЧ-2.5.3, 3.2.3, ЗГҮАХ-6.2.7	Хангайн бүсийн төв Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр сумын зарим орон сууцны барилгыг дахин төлөвлөлтөд оруулах /Арвайхээр, Хужирт, Хархорин сумдын гэр хорооллын дэд бүтцийг сайжруулах, шинэчлэх, Уянга, Бат-Өлзий сумдыг “Сумын хөгжил” арга хэмжээнд хамруулах/	Барилга угсралтын ажлыг үе шаттайгаар гүйцэтгэсэн байна.	“Сумын хөгжил” арга хэмжээнд 2 сумыг хамруулсан байна.	Улсын төсөв	50,000.0	Улсын төсөв	Барилга, хот байгуулалтын сайд	Аймгийн засаг дарга
6.2.11	ЗГҮАХ-6.2.7					10,000.0	Гадаадын зээл, тусламж		

Товчилсон үгийн жагсаалт:

МУТЖҮЧ	Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл
ЗГҮАХ	Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 11.75

Индекс: 200003